NAT. ON
NOV 1 1971
BIBLIOTHÈQUE NATIONALE

006511
JAN 28 1969

B101/a/olit

THE LATVIAN NEWSPAPER FOR CANADA AND U.S.A.

Published twice weekly by the Latvian Relief Society of Canada "Daugavas Vanagi"
Business Office: 491 College St., Toronto 4, Ontario, Canada
Telephones: 921—7121; 465—7902
Editor-in-Chief: ALFRĒDS VINČELS
United States Editorial Offices:
New York: Editor — V. IRBE
4035 Rombouts Ave., Bronx N. Y. 10466, U.S.A.
Chicago: Editor — I. ŠĪMANE,
5524 N. Luna Ave., Chicago, Ill. 60630, U.S.A.

WEDNESDAY, JANUARY 22, 1969

LATVIJA
AMERIKĀ

7. N-RS. TREŠDIENA, 1969. GADA 22. JANVĀRIS 19. GADS

AUTHORIZED AS SECONDCLASS MAIL BY THE POST OFFICE DEPARTMENT OTTAWA AND FOR PAYMENTS OF POSTAGE IN CASH

Atsevišķa numura cena 25 centi.

LATVIEŠU LAIKRAKSTS AMERIKĀ

Iznāk divas reizes nedēļā — trešdienās un sestdienās. Izdevējs — Latviešu aprūpes biedrība Kanadā „Daugavas Vanagi."
ATB. REDAKTORS: ALFRĒDS VINČELS
Redakcija: 125 Broadview Ave., Toronto 8, Ont., Canada; tālr. 465—7902
Birojs: 491 College St., Toronto 4, Ont., Canada; tālr. 921—7121
Ņujorkas redakcijas vadītājs: V. IRBE
4035 Rombouts Ave., Bronx N.Y. 10466. U.S.A.
Tālrunis 994—7917
Čikagas redakcijas vadītāja: I. ŠĪMANE, 5524 N. Luna Ave., Chicago, Ill. 60630, U.S.A., tālrunis 774—5744

Kultūras dienas Kanadā sāksies 22. februāri

LATVIEŠU NACIONĀLĀS APVIENĪBAS KANADĀ PAPLAŠINĀTĀ VALDES SEDE TORONTO

Sakarā ar Latvijas neatkarības pasludināšanas 50. gadadienas sarīkojumiem LNAK valde savā 15. janvāra sēdē Toronto vienojās gadskārtējās latviešu kultūras dienas Kanadā organizēt laikā no 22. februāra līdz 30. martam. Parasti kultūras dienas ievadīja janvāra beigās ar Draudzīgā aicinājuma sarīkojumu, taču šogad tās ievadīs ar Kanadas latviešu skolotāju konferenci, kura notiks 22. un 23. februārī Latviešu namā Toronto. Kā ziņoja kultūras nozares vadītāja I. Vīksna, šogad izpaliks tēlotājmākslas izstāde, bet kultūras dienu nobeigumā iecerēts literāri - mūzikāls sarīkojums. Jau agrāk izlemta līdzekļu vākšana Ziemeļamerikas latviešu kultūras fondam pēc iepriekšējo gadu parauga, un LNAK valde visus tautiešus un organizācijas kultūras dienu laikā lūgs atbalstīt šo akciju, kā arī, organizējot sarīkojumus, tos pieskaņot kultūrālu mērķu sekmēšanai.

Valdes sēdes laikā pārrunāja arī gadskārtējās LNAK padomes sesijas sasaukšanu, kas piekrīt padomes prezidijam, bet valde vienojās par ieteikumu sesiju sasaukt 8. un 9. martā. Visi valdes locekļi, nozaru vadītāji un darbinieki aicināti ierosinājumus sesijas darba kārtas izstrādāšanai iesniegt valdes priekšsēdim līdz 31. janvārim, tāpat iespējami pilnīgus darbības pārskatus. Līdz tam pašam datumam kasierim iesniedzami visi norēķini. Sakarā ar padomes prezidija priekšsēža prof. A. Dreimaņa atgādinājumu un iepriekšējās padomes sesijas lēmumu par īpašas padomes izraudzīšanu radioraidījumu jautājuma pētīšanai valde uzdeva V. Upeslācim tuvākajā laikā sasaukt šādas komisijas sēdi konkrētu ieteikumu izstrādāšanai.

Sēdes ievadījumā valdes pr-dis J. Niedra ziņoja, ka gadu mijā, tāpat kā iepriekšējos gados, LNAK vārdā izsūtījis apsveikumus Latvijas diplomātiskajiem pārstāvjiem, centrālajām organizācijām, Kanadas valdības iestādēm un etnisko grupu pārstāvībām. Līdz šim jau saņemtas valrākas atbildes vēstules, to vidū no Kanadas ģenerālgubernātora R. Mičenera, Latvijas sūtniecības Vašingtonā vadītāja Dr. A. Spekkes, ALAs priekšsēža prof. P. Lejiņa, Toronto pilsētas galvas V. Denisona, bijušā Latvijas ģenerālkonsula R. N. Braisona, vairāku citu valstu latviešu centrālajām organizācijām, īgaunu, lietuviešu, poļu un baltkrievu pārstāvībām, kā arī latviešu lola kālajām organizācijām. Vairākas pateicības vēstules saņemtas arī par piešķirtajām Latvijas 50 gadu atzinības medaļām.

Ar klusuma brīdi sēdes dalībnieki godināja 3. janvārī Madridē mirušo Latvijas diplomātisko pārstāvi Spānijā Robertu Kampus un kādreizējo Latvijas skolu departamenta direktoru Jāni Celmu.

No Ontario karaliskā mūzeja Toronto vadības saņemta pateicības vēstule par mūzejam dāvināto Cēsu segu un Lielvārdes jostu, kā arī vērtīgajiem eksponātiem latviešu daiļamatniecības un senlietu izstādei. Pateicība izteikta arī visiem daiļamatniekiem un izstādes sekmētājiem, izsakot cerību, ka nākotnē mūzejā varēs iekārtot plašāku latviešu senlietu un etnografijas stendu. Še piebilstams, ka mūzejs ir bezpeļņas pasākums un visi eksponāti iegūti ziedojumu veidā. Mūzeja vadība cer, ka arī latvieši individuālu ziedojumu veidā sekmēs iecerētā stenda iekārtošanu. Par neseno latviešu daiļamatniecības un senlietu izstādi Ontario mūzejā ļoti atzinīgi izteicies prof. E. Arturs, kas šai nozarē kanadiešu sabiedrībā pazīstams kā iecienīta autoritāte.

Ontario provinces sociālo un ģimenes lietu ministrija, kuru vada ministrs Džons Jaremko, iecerējusi uzlabot un paplašināt sociālo aprūpi dažādo etnisko grupu vecajiem ļaudīm, kuri savas izcelsmes dēļ nevar pilnīgi izmantot vietējās veco ļaužu mītnes, sabiedriskos pasākumus un citas iespējas. Pie ministrijas izveidots īpašs birojs L. Kravforda (Lawrence Crawford) vadībā, kas apzinās iespējas etnisko grupu vecajiem ļaudīm iekārtot atsevišķu kopmītni un rūpēsies par piemērotiem sociālajiem apstākļiem. Šai sakarā LNAK valdes pr-dim J. Niedram piesūtītajā vēstulē minēti vairāki jautājumi par veco ļaužu līdzšinējo aprūpi, sabiedrisko rosību un sniegtajiem pabalstiem. Valde vienojās aicināt priekšsēža vietnieku A. Rāviņu saziņā ar draudzēm un organizācijām sagatavot ziņu kopojumu atbildes rakstam.

J. Niedra piedalījies arhibīskapa A. Lūša godināšanā sakarā ar viņa mūža 60 gadiem un LNAK vārdā pasniedzis apsveikumu. DV centrālās valdes pr-dim V. Janumam nosūtīts apsveikums sakarā ar 75. dzimšanas dienu, Kanadas ministru prezidentam Trudo savukārt nosūtīts BPLA memorands sakarā ar Latvijas dibināšanas 50 gadu atceri.

J. Niedra vēl ziņoja par iecerēto lugu „The Baltic Story", kuru sakarā ar BTFK Edmontonas nodaļas aicinājumu raksta kanadiešu rakstnieks Dž. Hovards. Vēsturiski, etnogrāfiski, kultūrāli un sabiedriski nozīmīgi fakti vākti no visām baltiešu grupām. Rakstnieka darbs pašreiz tuvojas nobeigumam un, kā izteicās J. Niedra, tas būs ievērojams veikums Baltijas valstu stāvokļa un problēmu atgādināšanai. Par to zināmas šaubas gan izteica I. Vīksna, kuŗa kā LNAK kultūras nozares vadītāja nav par šo pasākumu informēta; viņai arī nav bijusi iespēja ar manuskriptu iepazīties. Cittautiešu darbos, kaut arī labi domātos, dažkārt ir kļūdas, kuŗas var radīt nelabvēlīgas un grūti labojamas sekas. Pēc pārrunām valde vienojās lūgt no autora vienu manuskripta eksemplāru ieskatam, eventuāliem labojumiem un atsauksmei. J. Rolavs vēl piebilda, ka lugas sagatavošanai organizētajā BTFK līdzekļu vākšanas akcijā latviešu kopīgais devums ir ap 650 dol.

Politiskās nozares vadītājs V. Upeslācis ziņoja, ka jau trešo gadu piedalījies kā lektors Divreizdivi nometnē. Iepazīstoties ar tās darbu, to jāatzīst par nacionāli ļoti nozīmīgu, tādēļ kursu vadībai izteicama sevišķa pateicība, ko valde arī vienojās darīt. V. Upeslācis ziņoja arī par komitejas The Baltic Appeal to the United Church papildiesniegumu Apvienotās baznīcas vadībai, par kuŗu mūsu laikraksta lasītājiem sniedzam atsevišķu rakstu. Uz šo papildiesniegumu tagad saņemtā atbildē paziņots, ka tas nodots baznīcas ārlietu komisijām tālākām studijām.

Izglītības nozares vadītājs J. Mežaks ziņoja par 22. un 23. februārī paredzēto Kanadas latviešu skolotāju konferenci, kuras organizēšanai un telpu īrei būs nepieciešami ap 200 dol. Valde piekrita konferencei nepieciešamos līdzekļus ņemt no skolu fonda.

(Nobeigums 4. lpp.)

TIKAI AR PACIETĪBU

„Ja kas būs galā, tad tā būs prāva forele, jo citu zivju šai ezerā nav," par pirmo šīs ziemas makšķerēšanas izbraukumu, peldinot mailiti 20 pēdu dziļumā, paskaidroja torontiete Meta Kalniņa, kad mūsu laikraksta fotografs viņu sastapa uz Kanisa ezera ledus. Šo ezeru ļoti iecienījuši Toronto tautieši, un nedēļu nogalēs tur bieži dzirdama latviešu valoda.

Foto: J. Ligers

Delegātu sapulcei tuvojoties

KANADAS DV ZEMES VALDES SĒDE TORONTO

Sakarā ar gadskārtējo Kanadas DV nodaļu delegātu sapulci, kuŗa šogad paredzēta 15. un 16. martā Toronto, zemes valdes 12. janvāŗa sēde galvenokārt bija veltīta turpmākās darbības pārrunāšanai.

Plašu ziņojumu par iecerēto, to papildinot ar dažādiem ieteikumiem, sniedza jaunatnes daļas vadītājs E. Ozols, sevišķi uzsverot jaunatnes organizāciju un dažādo pašdarbības pulciņu atbalstīšanu kā morāli, tā arī materiāli. Jāizmanto visas iespējas iepazīstināt jaunatni ar organizācijas darbu un mērķiem, aicinot jauniešus tos savukārt atbalstīt vēl vairāk nekā līdz šim un kļūt par organizācijas biedriem — veicinātājiem, bet attiecīgo vecumu sasniegušajiem par pilntiesīgiem biedriem. Kanadas DV valdei turpmāk būtu biežāk jārīko jaunatnes salidojumi, vismaz divas reizes gadā, paturot līdzšinējos jaunatnes un sporta svētkus kā trešo. Šo salidojumu programmā lasītie referāti

iespējami plaši pārrunājami diskusijās, bet par referentiem vairāk piesaistāmi jaunās paaudzes darbinieki un akadēmiķi. Arī atsevišķās DV nodaļas aicināmas rīkot jaunatnei piemērotus vai pat speciāli veltītus sarīkojumus. Pie nodaļām ieteicams organizēt jauniešu pašdarbības kopas — koklētāju ansambļus, tautas deju grupas, šacha sekcijas, dažādu sporta veidu vienības u. c., dodot tām iespēju pašām lemt par savu darbību, gan vadoties no DV organizācijas vadlīnijām un saziņā ar nodaļas valdi. Nākotnē lielāka vērība veltījama arī skautu un gaidu atbalstam un darbības sekmēšanai. Vietās, kur vēl nav skautu un gaidu vienību, jācenšas tādas izveidot, rosināt uz kopīgām nodarbībām un atbalstīt. Tāpat skauti un gaidas turpmāk pieaicināmi arī gadskārtējo Kanadas DV jūrnatnes un sporta svētku organizēšanā, kuŗi līdz šim ar labām sekmēm rīkoti kopīgi ar LNJAK. Nodaļām ieteicams izveidot ciešus sakarus ar vietējām latviešu skolām, mudinot latviešu imenes tajās sūtīt savus bērnus, tāpat iespēju robežās sniedzot skolām arī materiālu atbalstu. Atzīstot Divreizdivi nometnes un sešu nedēļu nogalu kursu nozīmīgo darbu, iespējami lielākā skaitā uz šiem pasākumiem sūtāmi DV biedri - veicinātāji, sedzot nepieciešamos izdevumus.

E. Ozols arī ieteica pārkārtot pašreizējo Kanadas DV stipendiju fonda noteikumus, paredzot turpmāk piešķirt atbalstu arī zinātniskiem pētījumiem nacionālpolitiskajos jautājumos.

Kultūras nozares vadītājs J. Gailītis, ziņojot par darbības iecerēm, norādīja, ka turpmākajā darbā arvien lielāku slodzi radīs dažādo priekšdarbu veikšana DV organizācijas 25 gadu atceres salidojumam 1971. gadā Toronto. Sekmējama arī šāgada DV dienu rīkošana Hamiltonā. Kultūras daļa sagatavos ceturto skaņu plati ar latviešu kaŗavīru dziesmām un iecerējusi arī īpašu plati ar Ziemsvētku dziesmām. Daļa sekmēs DV apgāda darbu, sevišķi grāmatu izdošanu, un atbalstīs mazāko un no centra attālāko DV nodaļu kultūrālu sarīkojumu izkārtošanu un finansēšanu, ja šāda vajadzība rastos, it sevišķi piemērotu mākslinieku, literātu un referentu sagādē. Daļa turpinās Kanadas DV dzīves un darba dokumentēšanu krāsu filmās, kā arī vāks un kārtos vēsturiskus materiālus par latviešu kaŗavīru gaitām otra pasaules kaŗa laikā.

Kā minētos jaunatnes daļas, tā kultūras daļas ierosinājumus plašāk apspriedīs delegātu sapulcē, bet pārējo daļu vadītāju darbības plānus vēl iztirzās nākošajās zemes valdes sēdēs. Delegātu sapulcei būs izlemjams arī ierosinājums visos DV sarīkojumos piešķirt brīvkartes kaŗa invalidiem, pensionāriem paredzot puscenas, tāpat studējošajai un skolu jaunatnei.

Pēc aprūpes daļas vadītāja A. Kvēpa ziņojuma valde vienojās uz okupēto Latviju nosūtīt vienu palīdzības saini.

Biedrzinis A. Taube informēja, ka izgatavotos kopīgo kapu zīmju paraugus nosūtīs apskatei un atsauksmei visām DV zemju valdēm, bet Kanadas nodaļām fotouzņēmumus. Klātnākot pasta izdevumiem, šī kapa zīme maksās 4 dol. un būs pasūtināma pie Kanadas DV zemes valdes.

Valdes pr-dis E. Krūka savā ziņojumā pakavējās pie DV organizācijas priekšnieka V. Janumа 75. mūža gadu atceres atzīmēšanas Minsterē un visas pasaules DV saimes kopīgās veltes šai sakarā. LNAK valdes priekšsēdi J. Niedru 60. dzimšanas dienā Kanadas DV saimes vārdā rakstveidā sveikuši valdes pr-dis E. Krūka un Kanadas vanadžu prce M. Jonāne.

Valdes sēdē bez priekšsēža E. Krūkas piedalījās viņa vietnieks J. Gailītis, sekretārs K. Bencons, biedrzinis E. Taube, aprūpes daļas vadītājs A. Kvēps, ārējās informācijas daļas vadītājs O. Ieviņš, jaunatnes daļas vadītājs E. Ozols, revīzijas komisijas pārstāvji N. Brasliņš un A. Čivzelis, kā arī DV Toronto nodaļas valdes pr-dis I. Zamlovskis un informācijas daļas vadītājs V. Cinis.

B. N.

Voldemārs Korsts

Ko darīsim pēc Latvijas 50 gadu izskaņas?

I

Latvijas neatkarības pasludināšanas 50. gadasvētki un ar tiem saistītie atceres sarīkojumi un citi pasākumi jau pieder pagātnei, izņemot nedaudzus, kuŗi vēl nav pabeigti. Esam uzsākuši jaunu 1969. gadu un reizē ar to iegājuši Latvijas valsts otrā piecdesmitgadē, kuŗā mums jāpaliek nesatricināmiem pārliecībā un ticībā, ka, kaut pašreiz mūsu tēvzemi okupējis un tautu apspiež ienaidnieks, brīvās Latvijas ideja turpina dzīvot ne tikai brīvās pasaules latviešu vidū, bet arī dzimtenē. Pie tam ļoti iespējams, ka tieši dzimtenē, visgrūtākajos apstākļos pretojoties okupantu pārkrievināšanas centieniem un pūlēm mūsu tautu iznīcināt, šī ideja un alka pēc brīvības ir daudz spēcīgāka un izteiktāka nekā mūsu vidū, kas svešumā dzīvojam izlutuši un labklājībā.

Mums skaidri jāapzinās, ka tautieši dzimtenē var vienīgi censties saglabāt savu latviskumu un tautas vienību, kamēr mūsu uzdevums ir darīt visu, lai pasaule Latvijai nodarīto netaisnību neaizmirstu. Un ne tikai neaizmirstu vien! Tādēļ nepietiek ar to, ka saglabā t.s. status quo, brīvo valstu valdībām neatzīstot Baltijas valstu varmācīgo okupāciju un iekļaušanu Pad. savienības territorijā, bet praktiski nekad īsti neiestājoties par šī starptautiskā nozieguma labošanu, kaut tas, gadiem ejot, arvien vairāk apdraud baltiešu tautu eksistenci. Mūsu uzdevums ir cīnīties par Latviju un reizē ar to Baltijas valstu tiesību un brīvības atjaunošanu!

Šai cīņā nepietiek ar sparīgām runām un teikumu kombinējumiem mūsu pašu svētkos, tāpat nepietiek ar neatbildīgu brīvo valstu valstsvīru tuvredzības kritizēšanu, ko praktizējam dzimšanas dienās, kur mūs neviens nedzird un ko paši it bieži nemaz nopietni neņemam. Šai cīņā vēl mazāk pakalpots ar personīgas popularitātes meklēšanu vai ar zilā gaisā sagrābstītiem apgalvojumiem, ka tautiešiem Latvijā vajadzības gadījumam ir ieročiu krājumi un ka viņi nīst visu, ko mēs svešumā darām. Šāda veida „cīnītāji" vēl nekad nav pateikuši, kas mums svešumā īsti jādara! Pilnīgi nevietā ir pašu nevēlēšanos darboties un upurēties aizbildināt ar apgalvojumu, ka „mūsu dēļ jau kaŗu neviens nesāks". Tā ir tukša plāpāšana, jo kaŗu nevēlas neviens, bet ar aktīvu, dedzīgu un mērķtiecīgu darbu Latvijas labā daudz paveicams arī bez kaŗa.

Nekā daudz mēs nepanāksim arī ar jaunu cilvēku labi domātu entuziasmu, ka mums jāuzņem sakari ar Latvijas „nacionālkomūnistiem". Varbūt tā ir laba doma, bet vienīgi gadījumā, ja kāds var noteikti pateikt, kur un vai vispār šādi „nacionālkomūnisti" Latvijā atrodami un kā tie aizsniedzami. Mums nekā nedod arī profesionālu ievadnieku sniegtie citātu tautu laikrakstu ievadrakstu citāti, ja tulkojumiem izlieto tikai to ievadraksta daļu, kuŗa mums patīkama un interesanta. Pie tam visai bieži tā paša autora izteikto (tulkoto) domu mūsu pašu ievadnieki pēc pāris mēnešiem ar labi un skaisti uzrakstītu rakstu atkal apgāž un apgalvo pilnīgi pretējo, nekad tomēr skaidri nepasakot, kādai vienā vai otrā gadījumā būtu jābūt mūsu nostājai un rīcībai. Ja daudz, tad tikai apgalvots, ka komūnisms pats sabruks, dažreiz izsakot pat domas, kuŗas būtībā atbalsta sadarbību ar mūsu tautas apspiedējiem un koeksistences tendences. Bet drīz vien tad atkal seko apgalvojums, ka staļinisms Pad. savienībā atdzimis un uz komūnisma sabrukumu nekad nav bijis pamatotu cerību. Tā ir tukša mētāšanās ar vārdiem un nevajadzīga rakstveida daiļrunāšana. Iedomāties, ka ar dedzīgiem vārdiem un literatūras citātiem, kuŗi pilni liela gara spēka, mēs, tos atkal un atkal atkārtojot, sagrausim naidīgo varu, ir ālošanās. Šī vara nemaz nedomā nobīties no šāda „vārda spēka", bet kļūst arvien aktīvāka un agresīvāka.

Es zaudēšu, varbūt, vienu otru draugu un iegūšu labu baru jaunu ienaidnieku, atklāti pasakot, ka vēl jaunāk ir apgalvot, ka visa mūsu svešuma dzīves un darba organizācija ir aplama, ka mūsu centrālās organizācijas ir darba nespējīgas un bez nozīmes, ka vienas centrālās organizācijas vietā dibināmas vismaz trīs jaunas, no kuŗām viena rūpētos par latviešu kultūras uzturēšanu, otra, darbojoties jaunu finanču ģeniju vadībā, gādātu par nepieciešamajiem materiālajiem līdzekļiem, bet trešā īstenotu politisko ciņu par Latvijas atbrīvošanu. Ar to gala rezultātā vienas centrālās un vienotājas organizācijas vietā būtu radītas trīs centrālās organizācijas, kuŗas viena otru neatzīs un ignorēs, veicamā darba vietā vēlētos par to, kuŗai piekrīt tiesības uz centrālo noteikšanu. Vai nebūtu pareizāk, ja labās domas un labos projektus mēģinātu īstenot tādā veidā, ka nevis tikai kritizētu mūsu iestādījumus, bet gan stātos to darbā un tajā aktīvi piedalītos?

Protams, ne katrreiz (bieži arī es pats) esam apmierināti ar to, ko mūsu centrālās organizācijas darījušas vai dara. Mūsu kopīgā uzdevuma labā tomēr būtu pareizāk, ja mēs neapmierinātībā savas labās idejas censtos īstenot, piedaloties jau esošo organizāciju darbā, ja nepieciešams, pavairojot biedru skaitu, iegūstot vairākumu un ar šīs majoritātes palīdzību labojot pielaistās kļūdas un iedzīvinot jaunās un vērtīgās idejas. Ar iegūtās majoritātes palīdzību, ja tas būtu nepieciešams, tad arī varētu aizstāt vienu otru pagurušu vai laika garam līdz netikušu vecās paaudzes darbinieku ar jaunām un svaigām asinīm. Mūsu centrālo organizāciju nostāju dažādos jautājumos, rīcību un darbu (vismaz teorētiski) noteic delegātu sapulce. Vai nebūtu pareizāk, ja neapmierinātie jaunie darbinieki savu ideju īstenošanu sāktu ar to, ka aktīvi piedalās lokālo organizāciju darbā, pārņemot vispirms šo lokālo organizāciju vadību un tajās parādot savas spējas, lai šo panākumu rezultātā tad rūpētos, ka centrālās organizācijas sapulcei izrauga delegātus, kuŗi spārnoti ar jaunām idejām un spējīgi tās īstenot? Šāda pieeja būtu daudz efektīvāka par cenšanos bez apdomas noārdīt jau esošo, lai to aizstātu ar kādu jaunu, bet vēl neesošu projektu, kuŗa īsto nozīmi un darbības veidu līdz šim esam dzirdējuši vienīgi runās un gaŗos rakstos, kuŗos praktiski pavisam maz pateikts, reālitātes aizstājot ar filozofēšanu. Šādus rakstus izlasot, nav iegūstama skaidrība, ko, kad, kur un galvenais — kā būtu jārīkojas, lai panāktu efektīvāku darbību: pat mērķi nekļūst īsti skaidri.

(Nobeigums sekos)

006511

Čekas darbība Rietumos

RAIŅA CEDRIŅA RAKSTS PAR MASKAVAS AKTIVITĀTI UN SPIEGU IEFILTRĒŠANU TRIMDAS SABIEDRĪBĀ

III

Labi pazīdams Kušneru, varu teikt, ka bieži vien viņš bija pārgalvīgs, gandrīz vai līdz muļķībai, kā arī ledomājās lielas lietas attieksmē uz savām spējām un drosmi. Vasaras brīvlaikā strādādams par kuģa pārkrāvēju, kādreiz Kušneram stāstīju par ostā esošajiem padomju kuģiem. Viņš tūlīt iedegās, runādams par uzkāpšanu to klājā vai teicās no krasta uzkliegt kaut ko pretkomūnistisku. Ar grūtībām viņu pārliecināju, ka tas ļoti bīstami, sevišķi kuģu apmeklēšana.

Norčēpingas avīzes 7. novembŗa numurā bija liels uzņēmums, kuŗš rādīja, sakarā ar boļševiku revolūcijas 50. gadasvētkiem izgreznoto padomju kuģi „Kokanda". Ja Kušners šo avīzi bija lasījis, uzņēmums varēja ierosināt viņa fantaziju. Nav izlēgts, ka viņš aizgājis uz ostu un uzņēmis kontaktu ar padomju jūrniekiem, bet dienas gaismā un daudzu cilvēku tuvumā briesmas nebija tik lielas. Ir iespējams, ka pēc tam viņš izsekots. Vakarā Kušners apmeklēja kādu latviešu draugu tā dzīvoklī, bet dzēris tur tikai kafiju, ne alkoholu. Kušners Norčēpingā bija ieradies no Gēteborgas, kur iepriekšējā dienā bija pārtraucis darbu uz kāda zviedru kuģa, jo tam bija paredzēts brauciens uz sarkano Ķīnu, kas viņam nepatika. Iepriekšējo nakti Kušners bija pavadījis kādā Norčēpingas viesnīcā. Atstājot drauga dzīvokli plkst. 10.40 vakarā, Kušners izteicās, ka iešot pārgulēt uz kādu citu viesnīcu.

Starp plkst. 11 un 12 nakti viņu jau atrada uz dzelzceļa sliedēm. Kāda bijusi Kušnera pēdējā stunda, neviens nezina. Pie drauga viņš bijis labā garastāvoklī, nav izrādījis ne mazāko depresiju. Runājis par nākotni un teicis, ka naudas viņam pietiekami, tādēļ neesot spiests tūlīt meklēt jaunu darbu. Nedēļu iepriekš viņš bija saņēmis algu, vairāk nekā 2000 kronu. Kušneru atrodot, viņa kabatā bija tikai 1 krona. Kur palikusi pārējā nauda, kaut vai bankas grāmatiņā ierakstīta, nav izdevies noskaidrot. Ir tomēr skaidrs, ka tik lielu summu pāris dienās grūti izdot. Arī nekāda vēstule nebija atstāta.

Kušners baidījās arī no dažiem latviešiem, piemēram, šai rakstā jau minētā Elsberga. Ar to Kušners tomēr bijis kopā vasaras brīvdienās Alandes salās. Sakarā ar šo ceļojumu, viņš jautājis kādai trešai personai, vai nezinot, kur varētu nopirkt revolveri, jo viņš baidoties par savu drošību. Piezīmējams, ka attieksmē uz šo ceļojumu vēl jo projām daudz neskaidru lietu, bet tās, diemžēl, vēl par „karstām", lai par tām rakstītu.

Kušners bija visai satriekts, ka nedabūja atļauju izceļot uz ASV, kur dzīvo viņa tēva brālis, kas bija ar mieru sagādāt galvojumu. Kušnera sapnis bija cīnīties Vietnamā. Bet amerikāņi neļāva viņam pat nokāpt malā kā zviedru kuģa jūrniekam, kad viņš dažus mēnešus pirms nāves bija ASV. Vai tam, varbūt, bija kāda paralēle ar Hamana lietu? Iespējams, ka iemesls bija Kušnera politruka amats uz tā bijušā padomju kuģa. Šai sakarā bija minējumi, ka viņš ieradies Zviedrijā kā spiegs. Gēteborgā viņš esot it kā redzēts apmeklējam Pad. savienības konsulātu. Man tomēr grūti ticēt, ka šis aizdomas bijušas pamatotas. Spiega uzdevumiem Kušners bija pārāk stūrgalvīgs un neapķērīgs, nemācījās ne savas, patvēruma zemes valodu, nedz arī prata angliski. Grūti viņam nācās arī uzņemt kontaktu ar cilvēkiem, kuŗus nepazina.

Rajons, pa kuŗu Kušners savas dzīves pēdējā stundā gājis, dažās vietās ir tumšs un vientuļš. Nav nelespējams, ka viņš še pārsteigts, varbūt kaut kādā veidā apdullināts, ierauts automašīnā un aizvests uz notikuma vietu. Par notikušu ciņu obdukcija gan nekā neliecināja. Še arī ievērojams, ka fiziski Kušners bija ļoti stiprs. Viņa drēbes bija bez plīsumiem, aiz nagiem nekādu ādas daļiņu, kādas rastos skrāpējot.

Padomju kuģis „Kokanda" Norčēpingas ostu atstāja pusstundu pēc Kušnera atrašanas. Žurnālisti, kas bija piedalījušies vakariņās uz kuģa, apgalvoja, ka to laikā kuģi neviens nav atstājis. Bet šī liecība nekā neizsaka. Svinīgo vakariņu laikā visi jūrnieki varēja uz kuģa ari neatrasties, dažiem uzkāpjot tikai nākošajā Zviedrijas ostā vai citur.

Zviedru policija notikumu beidzot oficiāli atzina par pašnāvību. Likās, ar to lieta izbeigta. Taču nāca atsķaņas no padomju puses, kuŗas visu laiku bijām gaidījuši: 1968. gada 3. martā zviedru laikrakstā „Dagens Nyheter" publicēja no padomju jūrnieku arodbiedrības izdevuma „Vodni Transport" pārņemtu rakstu, kuŗā cita vidū (citēju pēc atmiņas) bija teikts: „Viņš (Kušners) domāja, ka varēs piedzīvot Zviedrijā „dolce vita', bet cietsirdīgā kapitālistiskā pasaule, kuŗā visu nosaka vilku likumi, viņu nonāvēja. Viņš cerēja, ka privātšoferis kadiljakā to ik rītu aizvizinās uz goda un atbildības pilnu darbu. Viņš bija iedomājies vasarā ar greznu privātjachtu apbraukāt slavenas peldvietas. Bet viņu sagaidīja rūgta dzīves īstenība. Ar grūtībām viņš dabūja darbu papīrfabrikā. Automobiļa un lepna dzīvokļa, skaistu meiteņu un prestižas fotografu ievērības vietā viņš strādāja vissmagāko darbu, mitinājās uz šauras lāviņas mitrā barakā un katru dienu bija pusbadā, tukšu vēderu. Kapitālistiskā pasaule parādīja savu īsteno seju."

Šie fragmenti izteic daudz. Kādēļ šādi pārspīlējumi un pat neapšaubāmi meli bija vajadzīgi? (Varbūt atainojums tēlo padomju strādnieka dzīves standartu?) Rakstītais tikai no jauna modina aizdomas, ka notikumā ar Kušneru noticis noziegums, no padomju viedokļa — vienam par mācību un citiem par brīdinājumu.

Īsāku laiku brīvdienās arī pats esmu strādājis minētajā fabrikā un pazīstu darba apstākļus. Materiālajā ziņā Kušnera stāvoklis nebija slikts. Viņš pelnīja ap 1800 kronu mēnesī. Viņš bija nodarbināts mašīnu uzraudzīšanā, bez jebkādas stipras fiziskas piepūles. Kušners īrēja glīti mēbelētu istabu ar īpašu ieeju modernā dzīvoklī nesen jaunceltajā Norčēpingas rajonā. Arī automašīnu iegādāties viņam būtu bijis iespējams, ja vien to vēlētos. Bet padomju jūrnieku arodbiedrības oficiozam bija jādod nekrologs savā gaumē...

Kādā intervijā 1965. gada 20. septembrī Kušners liela zviedru laikraksta reportierim bija izteicies: „Es bēgu tādēļ, ka nevienā pasaules malā nevar būt launāk kā manā dzimtenē. Tāpēc es riskēju visu." Zviedrijā viņš ik uz soļa redzēja cilvēka brīvību. Dažreiz viņš uztraucās par zviedru politisko vienaldzību un kreiso aprindu darbību, bet nekad nedzirdēja viņu runājam par izmisumu vai atgriešanos okupētajā Latvijā.

Ir vēl kāds iemesls, kādēļ Maskava aizbēgušos jūrniekus, sportistus un partijas funkcionārus tik ļoti cenšas dabūt atpakaļ. Uz ārzemēm izlaiž gandrīz tikai partijas biedrus. To procents Pad. savienībā nav liels, dažās republikās tikai 7%. Vienīgi visuzticamākie var izpelnīties šo „godu". Lai partijā uzņemtu par biedru, vajadzīgi trīs citu biedru (kas partijā sastāvējuši jau vismaz 3 gadus) galvojumi. Ja biedrs izdara kādu pārkāpumu — piemēram, izbēg uz ārzemēm, tad sodu šaņem arī galvotāji, nereti tos pat izslēdzot no partijas. Tādēļ arī viņi pieliek visas pūles, lai dabūtu pārbēdzējus atpakaļ un aizkavētu viņu politisko propagandu Rietumos. Tā sakot, bailēs par savu ādu.

(Nobeigums sekos)

LATVIJA

7. N-RS. TREŠDIENA, 1969. GADA 22. JANVĀRIS

GALVENĀ REDAKCIJA TORONTO

Atbildīgais redaktors — Alfrēds Vinčels, 508 Palmerston Blvd. Toronto 4, Ont.; tālr. 531-4533.

Iekšlietu redaktors — Rūdolfs Noritis, 1765 Victoria Park Ave., Apt. 307, Scarboro, Ont.; tālr. 759-9076.

REDAKCIJA EIROPĀ:

Vācijā — Pauls Strante, 44 Münster/Westf., Von Einem Str. 19

Redakcijai tiesības manuskriptus pēc vajadzības īsināt. Neizlietotos manuskriptus neuzglabā, bet uz vēlēšanos sūta atpakaļ, ja pievienota pastmarka (Kanadā) vai starptautiskais pasta kupons (citās zemēs). Ar autora vārdu vai iniciāliem parakstītajos rakstos izteiktās domas ir rakstītāja personīgs ieskats un ne katrā gadījumā atbilst arī redakcijas viedoklim.

Abonēšanas maksa Kanadā un ASV — parmēnesi $2.00, 3 mēn. $5.50, 6 mēn. $10.00, 1 gadu $18.00.

Atsevišķa numura cena 25 centi.

Sludinājumu maksa: sludinājumu daļā $2.20, bet tekstā $4.20 — $8.40 par 1 collas slejas telpu.

Bibele un laikraksts kā mācības līdzekļi

Lietojot laikrakstu klasē par mācības līdzekli, bērniem pavēras daudz plašāks skatiens un izpratne par nozīmīgajiem un aktuālajiem notikumiem pasaulē. Jāievēro, ka daudzi bērnu vecāki — sevišķi iecelotāji — vietējos laikrakstus nemaz nelasa.

Kad saņēmu piedāvājumu no Toronto dienas laikraksta „Telegram" apgādāt savus 34 skolēnus vai nu reizi nedēļā ar 34 eksemplāriem, vai katru dienu pa eksemplāram, nolēmu pieņemt pirmo piedāvājumu, jo ir ļoti svarīgi, ka laikraksts ir katram bērnam savs, tāpat kā grāmata.

Šai rakstā gribu apskatīt, kā mana klase, izlietojot laikrakstu ziņas par Vidējiem austrumiem, izplānoja veselu mācību stundu ciklu.

Nav svarīgi, vai bērni ir žīdu ticības, vai kristīgie, Bībeles stāsti, kas skar Vidējos austrumus, ir visiem labi pazīstami. Kaut vai par septiņiem bada gadiem Ēģiptē un kā Jāzeps paglāba ļaudis no bada nāves, vai par Sarkanās jūras bēgumu, kas Izraēlas bērniem deva iespēju izbēgt no saviem vajātājiem, vai arī par ķēniņa Sālamana templa būvi. Tie ir nozīmīgi notikumi, kuŗus der atdzīvināt bērnu atmiņā, liekot vēlreiz pārlasīt šos bībeles stāstus.

Interesanti atzīmēt, ka viena no manām meitenēm, uzlikusi laikrakstu un bībeli uz sava galda, grozīja galvu un teica: „Tagad es saprotu izteicienu, kuŗu mūsu mācītājs teica svētdienas skolā, ka bībele ir grāmatu grāmata."

No bibeles stāstiem bērni arī vislabāk sapratīs, ka žīdu un arabu ciņu sākums meklējams jau tālā pagātnē. Viņi arī nāks pie atziņas, ka nemieri un kari kā senāk, tā pašreizējā laikā ceļas dažādu politisku uzskatu, saimniecisko apstākļu un dažādu reliģiju dēļ.

Pagāja vairākas vēstures un ģeogrāfijas stundas, kamēr apskatījām visus notikumus un pārspriedām, kā izplānot turpmāko darbu. Sākām ar svēto zemi — Palestīnu, žīdu, arabu un kristīgo skatījumā. Te atzīmēja plašā žīdu izceļošana uz Palestīnu pēc pirmā un otra pasaules kaŗa, kā arī žīdu smagais un pārciīvēciskais darbs, kas neaugligus purvus un tuksnešus pārvērta auglīgās druvās. Tā kā Vidējo austrumu nemieri, droši vien, vēl ilgi turpināsies, tad šāda veida ievadījums bērniem dos iespēju pašiem domāt un spriest par to norisi.

ZEMJU KRASĀ ATSĶIRĪBA

Lasot par Izraēlu un arabu zemēm, bērni nepārprotami gūs ieskatu, ka Izraēla ar savām agrārajām reformām, augsto izglītības un kultūras līmeni, kā arī plaukstošo saimniecību ir tālu priekšā arabu nabadzībai, neorganizētībai, analfabētismam un primitīvajam dzīves veidam. Taču nav jāaizmirst, ka šo atzinumu nedrīkst vispārināt. Te bērniem jāaizrāda papētīt, vai tikai ari arabiem nav valstis, kuŗu agrārā reforma var sacensties ar Izraēlas? Piemēram — Jordānija, Libanona, Ēģipte u. c.

Kādēļ šīs zemes izceļas citu vidū? Par to jāpateicas labiem tautas vadoņiem, piemēram, karalim Huseinam I Jordānijā, karalim Faizalam II Irākā un Ēģiptes prezidentam Naseram.

Ģeogrāfijas stundā der izzīmēt Arabijas plašos eļļas laukus. Vai šī dabas dotā bagātība nesusi svētību vai nelaimi?

Šādā veidā bērni mācīsies saprast, ka cilvēks nedrīkst būt pārsteidzīgs ar saviem pirmā iespaida spriedumiem.

NOTIKUMI VĒSTURISKĀ SKATĪJUMĀ

Bērniem pagāja vairākas nedēļas, pētījot un studējot arabu valstu Izraēlas vēsturi, visplašākajam avotam esot bībelei.

TĀLĀKI PĒTĪJUMI

Notikumi Vidējos austrumos gan laikrakstu, gan žurnālu slejās šo faktu krājumu arvien papildinās ar jaunām norisēm.

Šī ir tikai viena no aktualitātēm, nemaz neminot vienreizējo sasniegumu zinātnē — lidojumu uz mēnesi. Te sākām, salīdzinot pirmos Atlantijas okeana šķērsotājus — lidotājus Braunu (Brown) un Elkoku (Alcock), viņu primitīvo lidmašīnu un pārcilvēcīgās grūtības 16 stundu lidojumā no Ņūfaundlendas līdz Īrijas piekrastei 1919. gadā ar trīs cilvēku ceļojumu rakešu kuģi uz mēnesi. Daži skolēni šo salīdzinājumu izteica dzejas formā, daži stāstā, daži lugā vai arī dialoga veidā, citi „komikos".

Mani 6. klases skolēni ir vecumā no 11 — 13 gadiem, ar ļoti dažādu garīgās attīstības līmeni, tā kā individuālie rezultāti ir ļoti atšķirīgi.

Laikrakstu veikalu sludinājumus lietojam matēmatikas stundās, ievadrakstus — valodas mācībai.

Iespējas ir bezgala lielas un plašas. Pats galvenais un nepārprotami svarīgākais ir mūsdienu aktualitātes, kuŗas, kā sākumā apskatīju, var saistīt pat ar Bībeles stāstu notikumiem, vienmēr paturot prātā, ka mēs audzinām nevis pagātnes, bet nākotnes cilvēkus.

„Tas nevar būt skolotājs, kas sastingst iebrauktajā ceļā un jaunos apstākļos nespēj meklēt bērna psihei piemērotāku metodi", saka tagad ASV dzīvojošā bijušā Rīgas pilsētas paidagoģiskās psiholoģijas institūta skolu psiholoģijas daļas vadītāja Eleonora Upatniece.

Citā rakstā pakavēšos pie kalendāra un telefona izlietošanas par mācību līdzekli.

Tonija Krūka

LASĪTAJU VĒSTULES

TIE PAŠI ZVIEDRI...

A. Ķegumnieks rakstā „Sarkanais lācis peld pasaules jūrās" skat. LA 14. decembŗa numurā) min, ka tie paši „labie" zviedri, sava pašlabuma togā ietinušies un baidīdamies nokaitināt Maskavu... Tam pretim var stādīt, ka 1939./40. gada ziemas kaŗā tie paši zviedri nodeva Somijas rīcībā vienu piekto daļu kaŗa aviācijas, 250 lielgabalu, no tiem 100 pretaviācijas un 80 prettanku, 90.000 šauteņu, 4 milj. patronu, pabalstu naudā; bez tam 10.000 brīvprātīgo zviedru cīnījās somu armijas rindās. Kāda bija mūsu rīcība tai pašā laikā?

R. Kalniņš, Sirakūzās

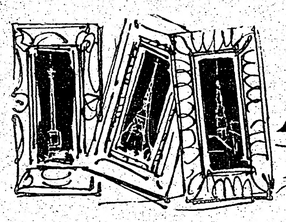

HUGO VĪTOLS

ATMODINĀTĀS ATBALSIS

(78. turpinājums)

Prof. V. Purvītis, kuŗu interesēja tikai māksla, ar Londonā izraudzīto vietu nebija apmierināts un to arī neslēpa.

Taču izkultas rijas graudus atpakaļ gaŗkūļos nesalikt. Telpas Londonā, lai nu kādas, bija sarunātas, atlika tikai ievākties. Tā arī notika. Sērs Bosoms pie savām krūtīm varēja piespraust blakus 19 citām goda zīmēm arī Trijzvaigžņu ordeni komandiera pakāpē.

Nenogurdināmais Alfreds Bosoms savu darbīgo mūžu beidza 1965. gada 4. septembrī, vairākus gadus pēc Kārļa Zariņa. Godināsim abu piemiņu, jo par viņiem varētu teikt to pašu, ko Samuels Džonsons teicis par Šekspīru: Vienā vai otrā bija vairāk ko cildināt, nekā ko piedot.

Latvijas ārlietu ministrijas preses nodaļas priekšnieks rakstīja sūtnim:

„Ceru, ka ar mūsu Londonas draugu palīdzību Jums izdosies panākt pēc iespējas izdevīgākus apstākļus, lai mūsu mākslas manifestācija Anglijā izvērstos par tikpat panākumiem bagātu kā citās zemēs, kur esam rādījuši savas gleznieciības un tēlniecības sniegumus."

Kāds piesardzīgs anglikāņu mācītājs savā laikā teicis, ka politika pastāv kalpošanā Dievam tā, lai nesakaitinātu velnu. Latviešu mākslai bija jākalpo tā, lai neapkaitinātu sēru Bosomu Kompensācijas neizpalika. Telpas izstādei gan nebija piemērotas, toties izstādes aizbildņos un labvēļos Kārlim Zariņam un Alfredam Bosomam bija izdevies samobilizēt izcilākās Apvienotās ķēniņvalsts personas tikpat labi politikas, kā dižciltības, mākslas kritikas un vēstures laukā.

Tā nu pavājās izstādes telpas atlīdzināja ar spožiem britu imperijas izstādes patronu vārdiem. Paldies arī par to. Labas tirdznieciskas attieksmes vispirms, mākslas izstāde pēc tam.

Latvijas mākslas izstāde, kas bija tik teicami izturējusi lielo pārbaudījumu Gaismas pilsētā Parīzē, varēja cerēt uz savu tiesu labvēlības arī angļu kompetentajās aprindās. Atsauksmes Parīzē bija bijušas tik pozitīvas, ka visaugstākajām personām Apvienotajā ķēniņvalstī un Britu kopvalstī nebija jābažījas par sava vārda apbružāšanu, saistot to ar Latvijas mākslas skati.

Latvijas mākslas izstādi Londonā patronēja, bez Latvijas valsts prezidenta, „visu augstais, varenais un cildenais princis" Glosteras hercogs, pats Apvienotās ķēniņvalsts galva, ministru premjērs Nevils Čemberlēns, kas liktenīgajās dienās nevarēja lāgā izšķirties, vai miera uzturēšanai nosvērties par Vāciju pret Krieviju, vai par Krieviju pret Vāciju, katastrofai draudot kā vienas, tā otras uzvaras gadījumā. Izstādes goda komitejas locekļi, bez Latvijas sūtņa, bija vikonts Halifakss, kādreizējais Indijas viceķēniņš un nu kopš gada un trim mēnešiem ārlietu ministrs, iepriekšējā „stipro vārdu" lietotāja Antonija Īdena vietā; slepenās padomes priekšsēdis Lloids, Dolobranas 1. barons; parlamenta loceklis un Britu un baltiešu biedrības priekšsēdis sērs Alfreds C. Bosoms; Ķēniškās mākslas akadēmijas prezidents sērs Edvins Lutjens (Lutyens) — angļu lielākais architekts, mākslinieks, tieslietu doktors un daudzu slavenu celtņu Liverpūles nepabeigtās katoļu katedrāles, Vaitholas ksenotafa, britu vēstniecības nama Vašingtonā, Angļu un persiešu eļļas sabiedrības galvenās pārvaldes mītnes, Britu mākslas skolas nama Romā u.t.t.) autors. 70 gadus vecais sērs Lutjens bija izdaudzināta personība un jo mezglains raksturs. 1929. gadā viņš bija atlūdzies no Britu ķēniškā architektu institūta, jo tas esot kļuvis par arodbiedrību, un beidzis būt par mākslinieku architektu apvienību. Kādā oficiālā dinejā Klaridžas viesnīcā, kuŗā bija klāt augstākā katoļu garīdzniecība, ar kardinālu Hinsleju priekšgalā, tostu laikā Lutjens izsauca savējo šādiem vārdiem: „Uz mūsu dzīves laimīgākajiem laikiem, kuŗus esam aizvadījuši citu vīru sievu skāvās!..." Augstā sabiedrība ap galdiem sastinga, pārsteigumā tai aizrāvās elpa: ticēt vai neticēt ausīm? Bet Lutjens, lielākās katoļu katedrāles projekta autors, par kuŗu lielāka vairs būtu tikai Romas Svētā Pētera, aci nepamirkšķinājis, angliskā mierā baudīja savu triumfu. Tad mierīgi turpināja: „Es jūs aicinu pacelt glāzes uz saviem zīdainības laikiem". Sērs Lutjens (1869—1944) varēja šādus jokus atļauties, jo zināja, ka angļu architektūras vēsturnieki viņā saskata savu vienīgo celtniecības ģeniju.*)

Latvijas mākslas izstādes goda komitejā bijis arī pats Nacionālās galerijas direktors sērs Kenets Klarks, Pirts ordeņa komandieris, kuŗš savā laikā bija divi gadus sabijis par Berensona palīgu Florencē un sarakstījis daudz ievērības cienīgu grāmatu par mākslu: par Leonardo da Vinči. Primo della Fančesku un vēlāk tik populāro The Nude (1956) Blakus viņam atrodam arī Tēta galerijas direktoru sēru Džonu Rotensteinu, kuŗš kādu laiku bija mācījis kultūras un mākslas vēsturi Kentakijas un Pitsburgas universitātēs, un vadīja Tēta galeriju 26 gadus, publicējot arī virkni svarīgu pētījumu un apcerējumu mākslas laukā, no kuŗiem pieminama kaut vai viņa grāmata par XIX gadsimta gleznieciību un pēdējā laikā — dzīvā un faktiem bagātā autobiografija.

Komitejā vēl piedalījās Viktorijas un Alberta mūzeja kādreizējais pārvaldnieks un Ķēniškās kollekcijas kādreizējais padomnieks sērs Herkūrs Smits un Britu architektu ķēniškā institūta prezidents Gudharts Rendels.

Ar gandarījumu atzīmējams, ka sērs Klarks un sērs Rotensteins vēl joprojām darbojas savā iemīlotajā mākslas veicināšanas laukā.

Atsaucība attiecīgajiem aicinājumiem bija jo dzīva, kā, piemēram, var noģist no slavenās sēra Henrija Tēta galerijas direktora atbildes Bosomam: I saw the exibition in Paris recently and it would give me special pleasure to accept your invitation to be member of the Small Committee of Honour formed in connection with it. (Es redzēju izstādi Parīzē, un man būtu īpašs prieks pieņemt Jūsu aicinājumu būt par locekli mazajā goda komitejā, kas sakarā ar to nodibināta.) Latvijas mākslas izstāde Žēdepōma paviljonā bija sevi tik spoži apliecinājusi, ka britu mākslas lielajām autoritātēm vairs nebija bažu saistīt savus svarīgos vārdus ar latviešu mākslas manifestāciju.

Atbildot uz vairākiem jautājumiem par izstādi, Latvijas sūtnis Londonā 3. aprīlī rakstīja izglītības ministrijas vispārējās daļas vadītājam J. Vigantam vēstuli, kuŗas pirmās 7 rindkopas ir šīs:

(Turpinājums sekos)

*) Doreen Yardwood, The Architecture of England from Prehistoric Times to the Present Day; London, B. T. Ratsbord Ltd., 1963, 519. lpp.

Elvira Leja

MILESTĪBA

Tu mani meklē
tūkstošgadīgos vīna pagrabos
aizmirsis,
ka esmu norūgusi
un pacēlusies virzemē,

bet man nepietiek
ar ievām un lakstīgalām,
ar taviem vaibstiem spogulos,

es staigāju izsalkusi,

es nesu palus,
es dzenu asnus,
es apsēju mežus un pagriežos
mēness gaismā uz tava ceļa,
lai tu mani pazītu
kā varaviksni septiņās krāsās:

atdod man
savas viršu druvas,
savus auglu dārzus,
savas kalnraktuves,
rūdas un mēnesnīcas spožumu,
visu, visu,
es esmu pavēlniece

milestība.

Nora Valtere

Skaists atmi

ANGELIKA GAILITE „RITAUSMĀ", A

Angelikas Gailītes stāsts „Ritausmā" ir darbs ar ļoti nozīmīgu kultūrvēsturisku vērtību. Tas nav stāsts parastā nozīmē, jo nedibinās autores izdomā. Grāmatas beigās rakstniece pati paskaidro: „Šis stāsts ar kultūr vēstures pamatni izaudzis no reāliem notikumiem. Tēlotās personas ir dzīvojušas vai dzīvo, tikai dažām no tām doti citi vārdi un uzvārdi."

Šie „citi vārdi un uzvārdi" piešķirti galvenokārt pašas rakstnieces dzimtai. Par sevi viņa raksta trešajā personā: bērns un vēlāk skolniece Anda ir pati autore, kas atstāsta savas atmiņas un tāpat arī to, ko viņas tēvs, māte un vecvecāki darbīgajā mūžā panākuši, piedzīvojuši un novērojuši. Rakstniece labi tvērusi to spirgto, vitālo, saimnieciski uzņēmīgo un reizē spēcīgām gara rosmēm tik bagāto mūsu tautas rītausmu, kas jo augsti uzviļņoja tieši Piebalgā 19. gadsimta otrā pusē. Te parādās ne tikai daudzas mūsu kultūrvēsturē ievērojamas personas — gan pašas Andas pieredzētas, gan Piebalgas laužu atmiņā nealzmirstami iespiedušās — bet arī tā laika uzskati un nostāja kā morāliskā, tā arī politiski saimnieciskā laukā, piemēram, jūtam tā laika negātīvo, gluži vai askētisko stingrību pret jauniešu romantisko jūtu izpausmēm skolas laikā, tāpat redzam piebalgiešu cīņas ar vācu mācītājiem par meiteņu skološanu, latviešu spītīgo nostāju pret pareizticību un izvairīšanos šanas spaidiem

Ir fascinējoš un dzīvu ietek jis Atis Kronv vesbiedre un bijusi Andas stopamies ar minderu dzimt su, izcilo skol Piebalgas drau Anda atceras p šas skolas audz triņu, tāpat jau li Skalbi, kas viņas klasi...

Bet vissvarīg cieši saistīta ar pašas Andas ņām šajā stās Andrejs Pump jis Andas mā cieša radniec tuvāk iekšķīt sturā un perso nes dzīvē. Zīmī ku nostāsti, vē jumi par Pump kiem, kad viņš ku mācēklis uz Vēlāk nāk pašs it sevišķi no s gavplī, kad A Pumpuru ģimē

Šie ir vērtīgi materiāli, it dzīves un darb pat mūsu kult Lasot Angeli ausmu", sevišķ kādā viņa sava tījusi: reti nā

IRĒNE BŪMFELDE

Ilūzijas

STASTS

(1. turpinājums)

„Mana māja mani dara nervozu. Ja es h selāka..."

„Veselāka?" Aivars paliecās uz priekšu un uzlūkoja Liliju Rozi.

„Kas tev vainas? Bezdarbībā dienas bez gultā vadīdama, tu esi izgājusi no jēgas. daudz sevi izlutini, tā visa tava slimība. Cel strādāt un tu būsi veselāka par veselu."

„Kāpēc tu pats nestrādā? Tev darbs ir da piecīešamāks nekā man. Tu bez darba nespēj e Man tev rēķini nav jānodod par to, ko es dar es nedaru."

„Ak tā? Savā bezpajumtnieka lepnumā nots, viņš nokrekšķinājās. „Kas tad mani uzt

„Sievietes!" Lilija iedegās. Tu kā parazīt uz citu rēķina, pārtiec no citu darba augļiem."

„Ha, ha, ha..." Aivars mākslots iesmējās kāpa no gultas. Mazliet klibodams, viņš sol istabu, svārkiem tālu atkarājoties no izdiluša a Plāna vidū starp juku jukām samestu, sagumzi nu un dārgas veļas pārkrautiem krēsliem, pie k spoguļa apstājies, Aivars uz grīdas pamanīj naktsspuldzīti degam, bālu kā spoka aci.

„Kādēļ tu gaišā dienas laikā nevajadzī elektrību? Tavam laulenim taču par to jāmak vilcis skāti no kabatas un savus pelēkos matu dams, viņš teica.

„Nelauzi galvu par viņu."

Vai lūgšana pieprasāma atkārtošanai?

LIETPRATĒJU ATSAUKSMES PAR AUSTRĀLIJAS LATVIEŠU 18. KULTŪRAS DIENU SARĪKOJUMIEM

Papildinot mūsu Austrālijas līdzstrādnieka Eduarda Smuga-ja iepriekšējos numuros sniegto informāciju par Austrālijas latviešu 18. kultūras dienām Sidnejā, sniedzam viņa piesūtītās lietpratēju atsauksmes par kopkoŗa koncertu, kā arī bērnu un jaunatnes rītu.

Mūzikas seniors un kritiķis Kārlis Nīcis lielāko kultūras dienu sarīkojumu — kopkoŗa koncertu, vērtē šādi:

30. decembrī Sidnejas pilsētas namā piedalījās 13 koŗu vienību ar 349 dziedātājiem kopskaitā. Kopkoŗa koncerta virsdiriģenti bija Voldemārs Rullis, Kaspars Svenne, Ēriks Ozoliņš, Viktors Bendrups un Jānis Puisēns, solīste Velta Skujiņa un ērģelnieks Dāvids Oneils. Apvienotajā vīru korī dziedāja ap 80 dziedātāju, bet apvienotajā sieviešu korī ap 100.

Pēc britu un Latvijas himnu nodziedāšanas koncerta daļu koris uzsāka ar A. Ābeles „Lūgšanu" (V. Sanders) diriģenta V. Ruļļa lietpratīgā vadībā. Tai sekoja E. Ozoliņa diriģētās — A. Jēruma „Ej, saulīte, driz pie Dieva" (t. dz.) un H. Pavasara „Klusās dienas brīnums" (J. Raisnis). Abas šīs dziesmas prasa no koŗa intonācijas un ritma tīrību, ko diriģents bija paguvis panākt apmierinoši. Varbūt Ozoliņa diriģēšanas manierē sākumā liekas neparasta; viņš neplātās ar rokām visā to gaŗumā, bet ar vienkāršu pirkstu kustību nepārprotami prot katrai balsij parādīt precīzu iekritienu. „Ej, saulīte" komponists, iespraužot dziesmas vidū pāris frāzu soprāna un alta duetu, nav domājis, ka tam jāpieaicina solisti no ārpuses, bet tas izpildams koŗa dalībniecēm, kā to vienmēr arī esam paraduši dzirdēt. Vai patiešām atbildīgie kopkoŗa vadītāji tik zemu vērtēja apvienotā koŗa soprānus, ka ap 100 dziedātāju vidū neatrastos neviena, kas būtu spējīga nodziedāt šīs pāris frazes kopā ar no koŗa vidus izmeklētu altu? Šī nevajadzīgā solistes pieaicināšana radīja izbrīnu klausītājos un lielā mērā sabojāja skaistās dziesmas noskaņu, kā arī bez paša vainas padarīja diriģenta E. Ozoliņa stāvokli drusku smieklīgu, uzdodot viņam ceremoniāli ievest solisti pāris dueta frazēm un pēc dziesmas beigām atkal izmaršēt laukā, lai pats nāktu atpakaļ un turpinātu otras dziesmas diriģēšanu.

E. Dārziņa „Lauztās priedes" (J. Rainis) un J. Vītola „Gaismas pils" (Auseklis) iejūsmīgi un ar temperamentu diriģēja V. Bendrups, gūstot nedalītu klausītāju atsaucību. Nākošā programmā bija paredzēta J. Vītola „Beverīnas dziedonis" K. Svennes vadībā ar Dēvidu Oneilu pie ērģelēm, bet pilsētas valdes ērģeļu skaņotājs, kuŗa gādībā glabājas ērģeļu atslēgas, nebija vēl paspējis savu „Christmas Dinner" un ieradās tikai tad, kad pēc laba brīža gaidīšanas koristi jau bija atstājuši skatuvi. „Beverīnas dziedoni" nācās atlikt uz koncerta beigām.

Programmas otra daļa bija atvēlēta vīru un sieviešu koŗiem. Jānis Puisēns ar viņam parasto mieru diriģēja E. Dārziņa „Pie tēvu zemes dārgās" (F. Sillers), V. Baštika „Latvijai" (A. Eglītis), B. Skultes „Raganu kalna balāde" (T. Tomsons) un J. Vītola „Kalējs" (K. Skalbes). Visas šīs dziesmas jau vairākkārt dzirdēs tas J. Puisēna vadītā Sidnejas latviešu vīru koŗa atskaņojumā, un, izņemot dažu desmitu no citiem koŗiem klāt pienākušo vīru balsu stiprumu, nekas jauns tajās nebija saklausāms. V. Ruļļa ļoti smalkjūtīgi diriģētā E. Dārziņa „Mūžam zili ir Latvijas kalni" (K. Skalbe) izsauca ilgus aplausus, un dziesmu nācās atkārtot.

Apvienotais sieviešu koris P. Puisēna vadībā dziedāja trīs dziesmas — J. Norviļa „Burtnieku ezers" (J. Akuraters), J. Graubiņa „Skaista mana brāļa sēta" (t. dz.) un J. Puisēna „Kokļīte skanēja" (t. dz.). „Burtnieku ezers" skanēja nedroši un netīri, acīm redzot, sieviešu koŗim bija pietrūcis laika to pienācīgi samēģināt. Toties abu tautas dziesmu aranžējumus koris dziedāja pieņemami tīrskanīgi un ar sajūsmu, kas aizrāva līdz arī klausītājus. „Kokļīte skanēja" uz klausītāju pieprasījumu vajadzēja atkārtot.

Trešajā — pēdējā koncerta daļā atkal dziedāja jauktais koŗoris, sākot ar V. Dārziņa „Noriet saule vakarā" (t. dz.) un J. Graubiņa „Lustīga līgaviņa" (t. dz.), kuŗas pacilāti diriģēja E. Ozoliņš. „Lustīga līgaviņa" vajadzēja atkārtot. V. Bendrups ar aizrautību diriģēja A. Feila „Kas man bija nedzīvot" (t. dz.) un B. Skultes „Bāleliņš un malējiņa" (t. dz.), gūstot nedalītu klausītāju piekrišanu, it sevišķi pēc „Bāleliņš un malējiņa", kuŗā komponists B. Skulte tik brīnišķīgi skanošās harmonijās savijis divu tautas dziesmu melodijas: vienā laikā vīri dzied „Jāju dienu, jāju nakti", bet sievietes „Man deviņi rožu dārzi". Manuprāt, tas ir viens no skaistākajiem latviešu tautas dziesmu aranžējumiem Dziesmu, protams, nācās atkārtot.

Beidzot pēc pirmās daļas incidenta ar ērģeļu atslēgu pie vārda tika arī Kaspars Svenne, diriģējot J. Norviļa „Jāju, jāju kokļēdams" (t. dz.) un E. Melngaiļa „Jāņu vakars" (t. dz.). Abas dziesmas izsauca aizraut̄īgus klausītāju aplausus, kuŗi pēc „Jāņu vakara" nebija apvaldāmi, bet diriģents korrekti atteicās gaŗo dziedājumu atkārtot. Jo nākošā viņam bija jādiriģē no pirmās daļas pārceltā J. Vītola „Beverīnas dziedonis" (Auseklis), kuŗa lielo Sidnejas pilsētas namā slaveno ērģeļu pavadījumā izskanēja tik majestātiski, ka klausītāju aplausi pārvērtās ovācijās un nerimās, kamēr dziesmu atkārtoja. Svennes sugestējošais diriģenta žests, šķiet, aizrāva visu lielo dziedātāju masu un ērģelnieku Oneilu, it kā elektrizēja arī klausītājus. Manuprāt, „Beverīnas dziedoņa" atskaņojums bija visa koncerta kulminācijas punkts.

Koncertu pabeidza pašu māju diriģents V. Rullis ar A. Jurjāna kantāti „Tēvijai" (A. Jurjāns), ar Veltu Skujiņu kā solisti un Oneilu pie ērģelēm. Ruļļa plašais žests ir piemērots lielāka stila dziedājumiem, un viņa diriģēšana kantātē bija iedvesmas un spēka pārpilna. V. Skujiņas dziedātā lūgšana, kaut arī tīrā intonācijā un izjustā izpildījumā, neatstāja vēlamo kopnoskaņojumu. Šis dziedājums ir vairāk piemērots drāmatiskai, tumšas noskaņas balsij, kas vairāk piekļaujas koŗa masas balsu nokrāsai. V. Skujiņas augstās testitūras koloratūras balss it kā izlēca no koŗa ievadītās noskaņas. Arī viņas dziedājuma temps bija par lēnu un fermātēšana uz augstajiem toņiem lūgšanai ir nepiedienīga. Pēc kantātes pēdējo akordu izskanēšanas aplausu vētra nerimās, kamēr to atkārtoja. (Maza piezīme diriģentu un klausītāju pārdomām: kantāte „Tēvijai" ir latvju tautas lūgšana par savu dzimteni, un, pēc manas pārliecības, lūgšana nebūtu pieprasāma atkārtošanai).

Pirms „Beverīnas dziedoņa" atskaņošanas 18. kultūras dienu rīcības komitejas pr-dis P. Laiviņš nodeva kultūras dienu karogu 19. kultūras dienu vadītājiem, kuŗas notiks 1969. gada Ziemsvētku laikā Pertā. Lai nepārtrauktu koncerta norisi, manuprāt, šī ceremonija labāk iederētos pēc koncerta pēdējo akordu izskaņas. —

Maza piezīme pie K. Niča kritikas: „Norādījums uz to, ka vīru koŗa dziesmu atskaņojumā, „izņemot dažu desmitu no citiem koŗiem klāt nākušu vīru balsu stiprumu, nekas jauns tajās nebija saklausāms", ir, varbūt, pamatots attieksmē uz kritiķi un sidnejiešiem, bet klausītāji, kuŗiem Sidnejas vīru kori izdevība dzirdēt tikai kultūras dienās, bija sajūsmā, un viņiem tas bija tiešām „kaut kas jauns".

☆

Kārlis Freimanis atzina, ka bērnu un jaunatnes rīts noticis „nākotnes zīmē" un par to cita vidū izteicās:

— Ievadot šo sarīkojumu, māc. P. Laiviņš teica: „Šis ir viens no galvenajiem kultūras dienu sarīkojumiem, bet M. Siliņš savā runā norādīja, ka „pēc 10 gadiem tie dziedās un dejos kultūras dienās pilsētas namā". Šī nākotnes zīme deva sarīkojumam īpašu noskaņu. Mazie tautas tērpos bija priecīgi daritāji. Aizmugurē tam visam, kā parasts, skolotāju ideālisms un milzīgs darbs — kluss, neatlaidīgs un bez ārēja spožuma. Tas, ko redzējām un dzirdējām, bija it kā peldoša ledus kalna mirdzošā galotne. Kalna lielumu acs neredz.

18. kultūras dienu rakstu darbu sacensības godalgas izdalīja prof. E Dunsdorfs, dodot trīs padomus: 1) Mācīties valodas, jo tās vingrina prātu; 2) nejaukt valodas; 3) no visām valodām pirmā vietā likt latviešu valodu. Pēc tam bērni „nolika" prof. Dunsdorfa pārbaudījumu „t" skaņas izrunā: „Trīs traki tatāri Tirzas tirgū taisa traci". Sacensībā bija piedalījušies 47 dalībnieki, kuŗi visi saņēma godalgas vai atzinības balvas.

Mārtiņš Siliņš diriģēja ap 70 bērnu lielu koŗi. Dziesmas sagatavot bija palīdzējušas skolotājas Budule, Kleinberga, Bormane, Liepiņa, Eichmane un Ozoliņa. Klavieŗu pavadījumus spēlēja M. Liepiņa. Koris, skaidru žestu vadīts, dziedāja dziedrām balsīm, ar uzmanīgu un patīkamu dažādību katrā dziesmas pantiņā. Šķita, tikai pirmo reizi, dziedot „Daugaviņa puto balti", otra bals maziet aizmaldījās, bet, dziesmu atkārtojot, kļūmi novērse. Kaut šis bērnu koris pastāvētu arī turpmāk!

Tāpat slavējams bija Maijas Muižnieces vadītais jauniešu kokļu ansamblis. Tas spēlēja tīri, radot senlaicīgu gaisotni (nepareiza nots dziesmā „Pūt, vējiņi" trešajā taktī no beigām). Arī šī apsmabļa turpmāka pastāvēšana būtu liels ieguvums.

Kultūras dienām pirmizrādei Uldis Siliņš nodeva savu godalgoto lugu „Didzis un Sargeņģelis", saīsinātu un pārveidotu, lai to varētu ietilpināt jau tā pārslogotajā programmā. Šī luga neapšaubāmi prasa teātŗa pirmo sastāvu, jo tā ir ne vien laba bērnu luga, bet arī luga ar literāru vērtību; tās darbība izaug no divu raksturu (Didža un Sargeņģeļa) dažādības.

Režisora K. Gulberga rīcībā visumā atradās jaunieši, kas nebija ietilpināti „Gundegas" izrādē un kas uz skatuves bijuši tikai pāris reižu. Vispārējās noslodzes dēļ nebija arī izdevības mēģināt uz skatuves. Par spīti visām grūtībām, izrāde patika. Ja skatītāji smējās par situācijām un humoru visu laiku, tad smieklos brīžam dalījās arī tēlotāji, kas visi runāja ar labu dikciju, pietiekami stipri un pareizā latviešu valodā. Jāņa Svilāna dekorācijas (piepalīdzēja Mīkelis Gengeris) labi atbūŗa lugas fantas-

(Nobeigums 6. lpp.)

Elvira Leja

MĪLESTĪBA

Tu mani meklē
tūkstošgadīgos vīna pagrabos
aizmirsis,
ka esmu norūgusi
un pacēlusies virzemē,

bet man nepietiek
ar ievām un lakstigalām,
ar taviem vaibstiem spoguļos,

es staigāju izsalkusi,

es nesu palus,
es dzenu asnus,
es apsēju mežus un pagriežos
mēness gaismā uz tava ceļa,
lai tu mani pazītu
kā varavīksni septiņās krāsās:

atdod man
savas viršu druvas,
savus auglu dārzus,
savas kalnraktuves,
rūdas un mēnesnīcas spožumu,
visu, visu,
es esmu pavēlniece

mīlestība.

Nora Valtere

Skaists atmiņu zīmējums

ANGELIKA GAILĪTE „RĪTAUSMĀ", APGĀDS DAUGAVAS VANAGS, 1968. GADA

Angelikas Gailītes stāsts „Rītausmā" ir darbs ar ļoti nozīmīgu kultūrvēsturisku vērtību. Tas nav stāsts parastā nozīmē, jo nedibinās autores izdomā. Grāmatas beigās rakstniece pati paskaidro: „Šis stāsts ar kultūrvēstures pamatni izaudzis no reāliem notikumiem. Tēlotās personas ir dzīvojušas vai dzīvo, tikai dažām no tām doti citi vārdi un uzvārdi."

Šie „citi vārdi un uzvārdi" piešķirti galvenokārt pašas rakstnieces dzimtai. Par sevi viņa raksta trešajā personā: bērns un vēlāk skolniece Anda ir pati autore, kas atstāsta savas atmiņas un tāpat arī to, ko viņas tēvs, māte un vecvecāki darbīgajā mūžā panākuši, piedzīvojuši un novērojuši. Rakstniece labi tvērusi to spirgto, vitālo, saimnieciski uzņēmīgo un reizē spēcīgām gara rosmēm tik bagāto mūsu tautas rītausmu, kas jo augsti uzviļņoja tieši Piebalgā 19. gadsimta otrā pusē. Te parādās ne tikai daudzas mūsu kultūrvēsturē ievērojamas personas — gan pašas Andas pieredzētas, gan Piebalgas ļaužu atmiņā neaizmirstami iespiedušās — bet arī tā laika uzskati un nostāja kā morāliskā, tā arī politiski saimnieciskā laukā, piemēram, jūtam tā laika negātīvo, gluži vai askētisko stingrību pret jauniešu romantisko jūtu izpausmēm skolas laikā, tāpat redzam piebaldzēnu cīņas ar vācu mācītājiem par meiteņu skološanu, latviešu spītīgo nostāju pret pareizticību un izvairīšanos no pārkrievināšanas spaidiem skolās u. t. t.

Ir fascinējoši lasīt, cik daļu un dzīvu ietekmi Piebalgā atstājis Atis Kronvalds, arī viņa dzīvesbiedre un vēlāk meita, kas bijusi Andas skolotāja. Mēs satopamies ar Dr. Jurjānu, Rātminderu dzimtu, Kaudzīšu Matīsu, izcilo skolotāju Sliedi u. c. Piebalgas draudzes skolas laikā Anda atceras pamanījusi šīs pašas skolas audzēkni Antonu Austriņu, tāpat jauno dzejnieku Kārli Skalbi, kas reiz izgājis caur viņas klasi...

Bet vissvarīgākā persona, kas cieši saistīta ar Andas dzimtu un pašas Andas autentiskām atmiņām šajā stāstā — ir dzejnieks Andrejs Pumpurs, kas apprecējis Andas mātes māsu. Tieši šī cieša radniecība ļāvusi Andai tuvāk ieskatīties dzejnieka raksturā un personīgajā, t. i. ģimenes dzīvē. Zīmīgi arī viņas vecāku nostāsti, vērojumi un vērtējumi par Pumpuru no tiem laikiem, kad viņš kā jauns mērnieku māceklis uzturējies Piebalgā. Vēlāk nāk pašas Andas atmiņas, it sevišķi no skolas laika Daugavpilī, kad Anda dzīvo tieši Pumpuru ģimenē.

Šie ir vērtīgi un neatsverami materiāli, it sevišķi Pumpura dzīves un darbu pētniekiem, tāpat mūsu kultūrvēsturei vispār.

Lasot Angelikas Gailītes „Rītausmu", sevišķi iepriecina veids, kādā viņa savas atmiņas atstāsjusi: reti nākas atrast tik objektīvu, lietišķu un skaidru atmiņu zīmējumu, kāds ir Angelikai Gailītei. Pāri visām lietām cildināms tas, ka nekur un nekādā veidā autore nav izcēlusi vai „izskaistinājusi" savu personu. 99. lappusē viņa raksta: „Meitene, kam bija lemts dzīvot Pumpura tiešā tuvumā, vēroja viņa gaišo personību, bet viņa lielumu nojauta tikai šķiršanās brīdī un īsti to izprata, gadiem ejot un pašas apvārsnim paplašinoties." Šis objektīvais godīgums, šī autores smalkjūtīgā inteliģence liek lasītājam izjust arī pret autores personību dziļu un īstu cieņu.

Bostonas laikraksts par Arturu Ozoliņu

Sakarā ar pianista Artura Ozoliņa nesenā koncerta Toronto atskaņām kanadiešu presē varbūt interesanti atzīmēt, kas par viņu rakstīts „The Christian Science Monitor" pēc debijas Bostonā pērnā gada decembrī.

Minētā laikraksta recenzents Davids Šterits, pieminēdams Ozoliņu kā jaunu un nenoliedzami apdāvinātu Kanadas pianistu, kas nācis no Vācijas (dīvainā kārtā šis maldinošais norādījums bija izcelts arī kanadiešu laikrakstos; jājautā — vai ar māksliniekа ziņu?), atzinīgi vērtē sirsnīgo un efektīvo Bacha priekšnesumu. Pakavējies īpaši pie Ozoliņa tiešā un emocionāli izteiksmīgā stila un delikātā frāžu veidojuma, recenzents paslavē arī Šopēna atskaņojumu, bet par mūzikāli īpaši satraucošu atzīst Prokofjeva 7. sonātas, op. 83, priekšnesumu.

Tomēr, savu apskatu beidzot, Šterits piebilst, ka Ozoliņa „vētrainā plosīšanās" reizēm likusi skaņu apjomam pārspēt interpretātīvo kvalitāti. Tāpat kā kanadiešu kritiķi, arī minētais recenzents nožēlo, ka jaunais pianists zaudē pārskatu pār atskaņojamo darbu, pamezdams savu „kuģi" bez stūres emociju un žilbinošu skaņu jūklī.

S.

IRĒNE BŪMFELDE

Ilūzijas

STĀSTS

(1. turpinājums)

„Mana māja mani dara nervozu. Ja es būtu veselāka..."

„Veselāka?" Aivars paliecās uz priekšu un pētīgi uzlūkoja Liliju Rozi.

„Kas tev vainas? Bezdarbībā dienas bez mērķa gultā vadīdama, tu esi izgājusi no jēgas. Tu par daudz sevi izlutini, tā visa tava slimība. Celies, sāc strādāt un tu būsi veselāka par veselu."

„Kāpēc tu pats nestrādā? Tev darbs ir daudz nepieciešamāks nekā man. Tu bez darba nespēj eksistēt. Man tev rēķini nav jānodod par to, ko es daru un ko es nedaru."

„Ak tā? Savā bezpajumtnieka lepnumā aizvainots, viņš nokrekšķinājās. „Kas tad mani uztur?"

„Sievietes!" Lilija iedegās. Tu kā parazīts dzīvo uz citu rēķina, pārtiec no citu darba augļiem."

„Ha, ha, ha..." Aivars māksloti iesmējās un izkāpa no gultas. Mazliet klibodams, viņš soļoja pa istabu, svārkiem tālu atkarājoties no izdiļušā auguma. Plāna vidū starp juku jukām samestu, sagumzītu drānu un dārgas veļas pārkrautiem krēsliem, pie kumodes spoguļa apstājies, Aivars uz grīdas pamanīja mazu naktssspuldzīti degam, bālu kā spoka aci.

„Kādēļ tu gaišā dienas laikā nevajadzīgi tērē elektrību? Tavam laulenim taču par to jāmaksā," izvilcis skāti no kabatas un savus pelēkos matus sukādams, viņš teica.

„Nelauzi galvu par viņu."

„Man tā nabaga žēl," Aivars ļauni iesmējās ar zināmu teatrālismu balsī, apzināmies, ka tas Liliju dzēla. Spogulim tuvāk pieliecies, viņš sarāvās, ieraudzīdams dzērāja veča vaibstus. No iedzeltenīgās sejas dziļiem dobumiem viņam pretī raudzījās ļaunas, nogurušas acis. Tagad derētu stipra, karsta kafija, viņš domāja, bet to neizteica skaļi. Sakārtojis kakla saiti, viņš pagriezās iešanai, kad otrā istabā ieskanējās tālrunis. Aivars pagrieza seju pret gulošo Liliju Rozi. Viņa nekustējās. Zvanīja atkal un atkal. Beidzot negribīgi pieceldamās, Lilija Roze ļāva no sava šmaugā auguma nokrist oranžajai rīta kleitai platās gultas kājgalī un naktskreklā, nevarīgi gar sienām taustīdamās, piegāja pie aparāta.

„Hallo," viņa tikko dzirdami teica. „Jā, es klausos, es pati."

Zvanītājs bija Ēvalds Roze. Viņš gribēja zināt, kā sieva jūtas pēc negulētas nakts un atvainojās, ka nebūs mājās parastajā laikā, jo jāstrādā virsstundas. Ēvalds lūdza, lai sieva pagatavo pusdienas, ja iespēj, ja ne — viņš iztiks ar sviestmaizēm.

Drebelīga, vēl klausuli rokā turēdama, Lilija stāvēja pie telefona, kad Aivars ienāca dzīvojamā istabā.

„Nu, kurš no taviem pielūdzējiem tas bija?"

„Ko tu prasi, labi zinādams, ka esi vienīgais, ar ko es tagad satiekos. Tas bija mans vīrs."

„Ēvalds? Visinteresantākais no visiem. Domāju, ka tev radies kāds smalkāks kavalieris. Īstā laikā piezvanījis, grib zināt, vai es te esmu."

Aivars pastaigājās dažus soļus šurpu turpu pa istabu. Lilijai likās, ka viņš ko pārdomā. Ejot garām uz durvīm, Lilija to apturēja:

„Kur tu iesi"

„Pie tādas draudzenes, kuŗas vīrs ir pret mani laipnāks nekā tavējais."

„Vienā mirklī Lilijas nogurusī seja atdzīvojās. Spējā impulsā viņa nometa klausuli un, pie durvīm piesteigusies, aizstājās tām priekšā, rokas uz abām pusēm izplētusi.

„Nekur tu neiesi."

„Ha, ha, ha! Tāda sieviete vēl nav dzimusi, kas mani spēj aizturēt, ja es gribu iet."

„Es tevi nelaidīšu." Lilija uztraucās, kad Aivars nāca tai tuvāk. „Tu gribi tikt no manis vaļā?" Piesarkusi, neapvaldītā greizsirdībā, Lilija Roze mēģināja Aivaru Spruktu aizgrūst no durvīm. Kuplie mati vaļēji pārkrita pār viņas atsegtajiem pleciem. Gaŗais zīda naktskrekls aptinās ap plānā auguma šaurajiem gurniem un kājām.

„Laid, laid, nemuļķojies," Aivars saņēma Lilijas rokas pie elkoņiem.

„Kur tu iesi?"

„Pēc alus."

„Es tev neticu. Tu iesi pie viņas."

„Uz baltās miesas tumšās dzintara krelles zvīļoja tāpat kā Lilijas acis.

„Pie kādas viņas?"

„Pie tās spānietes, kas te tuvumā dzīvo, par kuŗu tu esi man stāstījis."

„Nu, kas par to, ja arī tur aizeju?" Aivars iesmējās. „Viņa bijusi laba pret mani."

„Es tev atriebšos. Es pati aiziešu pie viņas un pateikšu, ka tu esi mans."

Aivars atlaida rokas no Lilijas auguma un ar mazliet pavērtu muti klausījās un skatījās viņam tik pēkšņi svešā kļuvušajā sievietē. Uzbudināta un aizkaitināta kā mežonīga kaķe Lilija šņāca caur zobiem, Aivars Sprukts nespēja attapties.

„Ko tu tik dīvaini raugies manī?" Lilija panāca soli uz priekšu, „Tu... novecojušais, dzīvē bankrotējušais Kazanova. Vai tu maz savā dzīvē kādu sievieti esi mīlējis?" Lilija runāja nervozi, arvien ātrāk un arvien skaļāk. „Tu tikai esi vēlējies, lai visas tevi mīl."

„Vai tu visus esi mīlējusi, ar kuŗiem esi kopā gulējusi?" Aivara pacēla balsi.

Kā mežonīga kaķe, gatava lēcienam, Lilija iedegās vēl kvēlāk. Niknās acis zvīļoja.

„Parazīts! Vai tev patiesi nav kauna naudu ņemt no sievietēm?"

Aivaram likās, ka Lilija tam metīsies virsū, bet tas nenotika.

„Kādēļ?" viņš aizsmacis teica. „Ja tās dāmām sagādā prieku.. Es vienmēr cenšos būt džentlmenis. Tev tādi patīk. Tikai gribētu zināt, no kuŗa laika tu esi kļuvusi tik nešpetna pūce?"

Lilijas acis ļauni gailēdamas dega. Galvu un matus kā krēpes purinot, viņa iekliedzās: „Tad ej! Ej pie viņas, ko tu vēl stāvi!" Roku pret durvīm izstiepusi draudīga viņa pienāca Aivaram klāt. Visu rītu aizturētās dusmas un sāpes tagad vulkaniski gāzās uz āru. Lilijas kailie pleci sāka elsās raustīties. Slimajās acīs gailēja pašas sabangota mīlas un naida uguns. Aivara drosme saplaka. Neveikli Lilijai pievirzījies, viņš uzlika pirkstu uz viņas kailā, nervozā pleca. Pagriezdamās viņa tos atstūma un aizcirta guļamistabas durvis aiz sevis. Izsmelta, garīgi un fiziski izsikusi, raudādama uz mutes iekrita gultā.

Varbūt stunda vai vairāk bija pagājusi. Aivars Sprukts sēdēja bezcerīgi drūms Rožu dzīvojamā istabā pie zemā galdiņa uz zviļņa, galvu rokās atspiedis. Viņš bija nogājis lejā un par saviem pēdējiem centiem uznesis alu, ko laiku pa laikam sūca no skārdenes. Atlocījis laikrakstu, viņš gribēja lasīt, bet nespēdams koncentrēties, atkal nolika. Nemiera urdīts, viņš piecēlās un, rokas uz muguras salicis, nervoziem soļiem staigāja pa istabu. Kā rēgs viņa acu priekšā iznira dzīvokļa saimnieces niknā seja, dusmīgās drauga sievas skarbie vārdi, kas vīru bridināja ar aiziešanu no mājām uz neatgriešanos, ja viņš savā dzīvoklī aicinās Aivaru Spruktu.

(Turpinājums sekos)

40 gadu garīdznieka darbā

Latviešu ev.lut. draudžu apvienības Amerikā Kanadas apgabala garīgais vaditājs un Montrealas latviešu Sv. Pāvila draudzes gans prāvests Viesturs Šēfers 27. janvārī atskatīsies uz 40 mācītāja darbā aizvadītajiem gadiem.

Prāv. Viesturs Šēfers dzimis 1902. gadā 21. martā Teteles Vainu mājās. Par zēnam izraudzīto un kristībās doto vārdu Viesturs tā laika Sv. Annas draudzes mācītājs Konradijs Jelgavā brīnijies: tāda vārda neesot kalendārā. Liela daļa bērnības V. Šēferam pagāja dzimtajās mājās Iecavas upes krastā. Liekas, no šīs vides — Iecavas mierīgā plūduma — viņš savā dzīvē paņēmis līdz arī mierīgo un nosvērto raksturu. Arī reliģiskās dzīves pirmos impulsus viņš guva tēva mājās, jo tēvs savā laikā pats bija lolojis cerības studēt teoloģiju, kas tomēr neīstenojās. 1910. gadā viņa tēvs Irlavas pagastā nopirka Liekmaņu mājas, taču kluso dzīvi drīz izpostija mātes pāragrā nāve. Pirmā pa saules kara bēgļu ceļi ģimeni noveda Smiltenē, kur V. Šēfers sāka apmeklēt tirdzniecības skolu, bet tēvs, par ģimenes iztiku rūpēdamies, devās maizes pelnīšanā uz Krieviju, atstājot bērnu audzināšanu pieņemtai saimniecei.

1918. gadā Šēferu ģimene atgriezās Liekmaņu mājās, un jaunais Viesturs sāka nopietnāk domāt par tālāko izglītību. Pabeidzis Jelgavas Pēteŗa ģimnaziju, viņš devās uz Rīgu un iestājās Latvijas universitātes teoloģijas fakultātē, studiju līdzekļu nodrošināšanai kādu laiku darbojoties par skolotāju Jelgavas mājturības skolā. Studijas šis darbs to mēr daudz nekavēja. V. Šēfers aktīvi piedalījās arī korporācijas Latvia dzīvē, kādu laiku būdams tās seniors.

Jau studiju laikā viņš sāka domāt, kā iegūtās teorētiskās zināšanas labāk izmantot praksē. Tā viņš sāka apmeklēt Teoloģisko institūtu, kur iepazinās ar prāv. V. Rozenieku, kas tai laikā bija plaši pazīstams kā jauno mācītāju audzinātājs un amatam sagatavotājs. Viņš kļuva arī V. Šēferam par ceļrādi un paraugu praktiskajā teoloģijā. Pie viņa V. Šēfers vēlāk nostrādāja arī savu kandidāta laiku, labi sagatavojoties turpmākajiem mācītāja uzdevumiem.

1928. gada 18. decembrī V. Šēfers beidza studijas. Jau nākošā gada 27. janvārī biskaps K. Irbe viņu Doma baznīcā Rīgā ordinēja par mācītāju. Viņa teikto pirmo sprediķi ordinācijas brīžā dalībnieki atzina par labi sagatavotu un dedzīgu. Baznīcas vadība redzēja, ka jaunais mācītājs labi sagatavojies un ka viņu var izraudzīt lielākiem baznīcas darbiem, kādu netrūka, jo pirmā pasaules kara sekas vēl jo stingri bija izjūtamas arī jaunās Latvijas baznīcas un atsevišķu draudžu darbā un dzīvē.

V. Šēferu izraudzīja par mācītāju Ogres, Salaspils un Ikšķiles draudzēm. Īsā laikā viņš prata dievkalpojumos pulcināt daudz ļaužu, kaut tie notika privātās mājās, jo baznīcas vēl nebija pilnīgi atjaunotas. Jaunais mācītājs enerģiski strādāja pie šī uzdevuma veikšanas, ceļot jaunus dievnamus Ogrē un Ikšķilē, bet atjaunojot veco Salaspilī. Radās arvien vairāk atbalstītāju un palīgu šai darbā. Tā jau desmit gadu laikā baznīcas varēja iesvētīt un nodot draudžu lietošanā.

Tad V. Šēferu aicināja jaunu uzdevums: Rīgā vakanta bija Jāņa draudzes mācītāja vieta arī Jēzus draudze meklēja enerģisku un dedzīgu garīgo aprūpētāju. No 18 kandidātiem Jēzus draudze 1935. gadā par savu mācītāju izraudzīja V. Šēferu. Pārcēlies uz Rīgu, viņš visai īsā laikā atdzīvināja šo darbībā stipri apsikušo strādnieku draudzi pilsētas austrumu daļā, restaurējot arī tās vēsturisko dievnamu. Jēzus draudzes skaitliskais sastāvs pāris gadu laikā jūtami pieauga, un draudzes garīgā dzīve ietekmēja plašu apkārtni, kurā dzīvoja daudz cittautiešu. Bet V. Šēfers bija ne tikai labs spredikotājs un draudzes dzīves organizētājs, bet nopietnu vērību veltīja arī dievkalpojumu kārtībai, liturģiskajai formai un kultiskajam gļītumam. Par to viņš vienmēr domājis visus līdzšinējos 40 garīdznieka gados.

Rīgas mācītāju konferencēs V. Šēfers arvien ierosināja jaunas idejas gan agendas lietās, gan attieksmē uz iekšmisijas, ārmisijas, aprūpes un palīdzības darbu. Tādēļ saprotami, ka Baznīcas virsvalde, vērojot un vērtējot viņa darbību, V. Šēferam nepilnu 10 gadu laikā uzticēja vismaz 12 jaunu teologu sagatavošanu praktiskajam mācītāja darbam draudzēs. Viņu vidū bija arī pašreizējais archibīskaps A. Lūsis, kas savu kandidāta laiku nostrādāja pie V. Šēfera Ogrē. V. Šēfers bija arī izcils Rīgas pilsētas draudžu kopības veicinātājs. Tā, piemēram, viņa ierosinājumā nodibināja īpašu fondu mācītājiem un to atraitnēm. V. Šēfers kļuva par Rīgas pilsētas prāvesta K. Berga tuvu līdzstrādnieku un reizē ar to par šī iecirkņa valdes locekli.

Otra pasaules kara laikā frontei atkal tuvojoties Latvijas galvaspilsētai, V. Šēfers bija nolēmis Rīgu neatstāt, bet vācu policija viņu pēc kāda dievkalpojuma pie baznīcas aizturēja un nosūtīja uz Vāciju. Viņš nokļuva Berlinē un sludināja Dieva vārdu nemitīgos uzlidojumos mākslatajiem cilvēkiem, bet vēlāk aprūpēja bēgļus Hamburgā, uz laiku pārņemot šī apagabala latviešu garīgo vadību.

1950. gadā V. Šēfers iecelojа Kanadā, pirmajos gados veidojot un organizējot latviešu draudzes Ontario provincē — Londonā, Sarnijā, Sv. Katrīnās Niagarā un Velandē, bet 1956. gadā pārcēlās uz Montrealu, kur viņu ievēlēja par Sv. Pāvila draudzes mācītāju. Jau viņa pirmajā darbības gadā draudze iegādājās savu lūkuļu īpašumu Tērveti, sedzot visus iegādes izdevumus 2 gadu laikā. 1965. gadā Kanadas latviešu mācītāji un draudžu delegāti V. Šēferu ievēlēja par LELDAAs Kanadas apgabala garīgo vadītāju, bet baznīcas vadība viņu apstiprināja par prāvestu. Saskaņā ar LELDAAs statūtiem viņš kļuva arī par Baznīcas virsvaldes locekli.

Aizvadītajos 40 amata gados prāv. V. Šēfers darbojies vairāku spredķu grāmatu izdošanā gan kā ierosinātājs, gan šo izdevumu kārtotājs. Viņš piedalījies arī agendas komisijas darbā, tāpat kuplinājis laikrakstu saturu ar garīga rakstura rakstiem. Veicot Kanadas apgabala garīgā vadītāja pienākumus, prāv. V. Šēfers apmeklē atsevišķās draudzes, visur kaut ko ierosinot vai nokārtojot, arvien raugoties, kā efektīvāk sekmēt draudžu darbu.

Neatsveŗama palīdze darba gaitās un uzdevumos prāv. V. Šēferam visu laiku bijusi viņa dzīvesbiedre brīvmāksliniece (pijaniste un ērģelniece) un vēstures maģistre Rita Šēfere—Kalēja, kuŗu pēkšņi nācās zaudēt pirms nepilna gada, kad viņu dievkalpojuma laikā pie ērģelēm pārsteidza sirdstrieka. Tagad viņa tuvumā ir vairs tikai dēls Viesturs, diplomēts inženieris, kas ar dzīvesbiedri arī dzīvo Montrealā.

Vēlēsim čaklajam baznīcas darbiniekam prāv. Viesturam Šēferam neapsīkstošu enerģiju un panākumus arī turpmākajā darbā un Dieva žēlastību ar prof. Luža Bērziņa vārdiem: „Ej, atpakaļ neskatīdamies,/ Vai šis un tas tev līdzi ies./ Ja sava darba esi cienīgs,/ Gan izdosies, kaut ej viens vienīgs."

Māc. E. Kerķis

Prāvests Viesturs Šēfers

Ainas no Lilijas Gleškes iestudētās dziesmu spēles „Atvadības" Toronto: Augšā pa kreisi — 6 gadus vecā Zinta Briede, dziedot „Es savai māmiņai", bija gados jaunākā soliste šai izrādē. Augšā pa labi — dziesmu spēles iestudētāja un ansambļa vadītāja Lilija Gleške vakaraines lomā. Apakšā: uzveduma kopaina; pa kreisi bāliņš Andis Cers un tēvs Jānis Bērziņš, pa labi — vedēj. tēvs Arnolds Līgotnis. Rakstu par šo izrādi sniegsim kādā no nākošajiem laikraksta numuriem.

Foto: J. Līgers

Top luga par baltiešiem

Kaut iecere attīstās jau vairāk nekā gadu, mūsu presē tomēr maz bijis lasāms par Baltijas valstu liktenim veltītu lugu, kuŗu raksta kanadiešu autors Džons Hovards, kas tai izvēlējies nosaukumu „The Baltic Story". Vispār, arī sabiedrībai, liekas, tikpat kā nekas nav zināms par šo pasākumu, kaut tas pamazām jau tuvojas nobeigumam. Līdz šim bija tikai zināms, ka BTFK Albertas nodaļa pasūtinājusi Džonam Hovardam lugu, kuŗa tēlotu baltiešu stāvokli un atgādinātu nenokārtoto Baltijas valstu problēmu. Bija arī zināms, ka kanadiešu autors vāc materiālus un piedalījies dažās baltiešu organizāciju sēdēs. Bet tas arī bija viss. Ak jā, lugas financēšanai bija rikota īpaša loterija, taču tikpat kā neviens nezināja, kur iegādājamas lozes, kādi ir laimesti, kad notiks izloze.

Ir saprotams, ka šādos apstākļos sabiedrības atbalsts bijis visai niecīgs, kaut pasākums tādu noteikti pelnījis. Bet visu laiku trūcis nepieciešamās informācijas, par ko gan galvenokārt vainojami pašaķuma kārtotāji. Tagad izrādās, ja var ticēt informācijai no Edmontonas, ka šis projekts nav BTFK Albertas nodaļas ideja, bet vairāk radies paša autora iniciātīvā. 1967. gada rudenī Džons Hovards, kas tagad dzīvo Toronto, atkal reiz viesojās savā kādreizējā dzīvesvietā Edmontonā, kur, pārrunājot ar saviem baltiešu draugiem Baltijas valstu likteni, izteicās, ka gribētu uzrakstīt un pats inscenēt īpašu skatuves darbu par šo jautājumu. Tā viss sākās. Radās īpaša lugas financēšanas komiteja — Baltic Story Production Company, kuŗa līdzekļu iegūšanai rīkoja loteriju, bet projekta vadību, kā izteicies pats autors, nodeva organizācijai BATUN.

Lugas financēšanai rikotā loterija iecerēto 14.000 dol. vietā gan devusi tikai 5089,46 dol. bruto ienākumus, bet lietas kārtotāji domā, ka ar šo summu pietiks sākumam, un cer, ka sabiedrības atsaucība vēl radīsies. Lozes bija izsūtītas un pārdotas: Toronto 1499,40 dol., Edmontonā 1152,33 dol., Vankuverā 881 dol., Kalgarijā 763 dol., Vinipegā 507,73 dol., Princalbertā 100 dol., Hamiltonā 75 dol., Ņujorkā 70 dol., Montrealā 31 dol. un Londonā 10 dol. Izlozes komitejas priekšsēdis bija lietuvietis Dudarevičus, bet locekļi latvietis A. Štāls un igaunis J. Rauds. Pati izloze notika vecgada vakarā, laimestus velkot mazajai lietuvietei Nijolei Karosaitei, 500 dol. laimēja K. Salkauskas Kalgarijā, 250 dol. — G. Upīte Hamiltonā, bet 100 dol. — O. Rošers Vaitrokā.

Džona Hovarda darbs, par cik tas attiecas uz manuskriptu, jau tuvojas nobeigumam, tādēļ sākti arī jau izrāžu plānojumi. Pagaidām jau aizrunātas skatuves pirmizrādei Edmontonā, kas notiks 20. septembrī, bez tam izrādēm Kalgarijā — 27. septembrī, Vinipegā — 3. oktobrī un Vankuverā — 23. oktobrī. Projekta īstenošanai tomēr vēl nepieciešami līdzekļi, tādēļ sabiedrība lūgta piesūtīt ziedojumus Baltic Story Production Company, P. O. Box 1431, Edmonton, Alberta, vai arī J. Birzgalim, 13525 — 102 St., Edmonton, Alberta, Canada.

Šš.

Laimestu vilkšanas laikā lugas „The Baltic Story" financēšanas izlozē: J. Rauds (pa kreisi) jau zina 500 dol. laimētāja vārdu, kamēr A. Štāls tikko saņem 250 dol. ieguvēja vārdu, kuŗu pasniedz Nijole Karosaitė; pa labi A. Dudarevičus.

KULTŪRAS DIENAS KANADĀ . . .

(Pārnesums no 1. lpp.)

da, no kuŗa 250 dol. atbalstu piešķira arī Hamiltonas latviešu skolai, sākarā ar tās 20 gadu darbību. Skola darbības atceri atzīmēs īpašā sarīkojumā 2. februārī, kuŗā kā LNAK pārstāvis piedalīsies J. Mežaks. Skolu fondam 462 dol. iemaksu izdarījusi Montrealas Latvijas valstssvētku rīcības komiteja, šo summu paredzot mācību grāmatu izdošanai.

Uz Toronto latviešu YMCAs lūgumu valde tai piešķīra 192 dol. kā atbalstu darbības turpināšanai. TLB tautas deju kopai Diždancis piešķīra 100 dol., bet koklētāju ansamblim Alsunga 25 dol. N. Amberam pretkomūnistisku materiālu sagatavošanai atvēlēja 100 dol, bet DV Toronto nodaļas informācijas daļas vadītājam V. Cinim 51,76 dol. demonstrāciju plakātu un informācijas materiālu sagatavošanai. Valde nolēma iegādāties V. Guzenko grāmatas „This Was My Choice" 3. izdevuma 50 eksemplāru par Pad. savienības spiegu darbību Kanadā. Vēl krājumā esošās ALAs izdotās brošūras „Latvia" valde uzdeva J. Rodalavam izsūtīt LNAK pārstāvjiem un darbiniekiem latviešu centros.

Kultūras nozares vadītāja I. Vīksna ziņoja, ka iecerētā Dr. Zentas Mauriņas viesošanās Kanadā atkariga no esejistes veselības stāvokļa, kas pašreiz uzlabojies. Labvēlīgā gadījumā Z. Mauriņa izteikusi vēlēšanos Kanadā viesoties rudenī. Tai pašā laikā varētu organizēt arī viņas pavadoņa Konstantina Raudives lekciju ciklu.

Sēdes nobeigumā valdes prdis J. Niedra izteica pateicību visiem valdes locekļiem un darbiniekiem par apsveikumu un veltī viņa 60. šūpļa svētkos. Sēdē bez priekšsēža J. Niedras piedalījās sekretārs J. Skrastiņš, kasieris K. Tannis, valdes locekļi J. Grodnis, izglītības nozares vadītājs J. Mežaks, politiskās nozares vadītājs V. Upeslācis, kultūras nozares vadītāja Ingrida Vīksna, palīdzības nozares vadītājs K. Priedītis un revīzijas komisijas pārstāvji J. Rolavs un Z. Miezītis.

R. N.

TORONTO ZIŅAS

● TLTA sestdienas ģimnazijas rīkotā Draudzīgā aicinājuma atcere notiks 26. janvārī plkst. 5 pēcpusdienā Latviešu namā. Tās ietvaros skolas drāmatiskais pulciņš pirmizrādē sniegs režisora H. Mikelsona iestudēto lietuviešu rakstnieka K. Binkas lugu „Jaunaudze". Ieejas maksa 2 dol., skolēniem 50 centu. Pēc izrādes dejas, rotaļas un atspirdzinājumi.

● DV teātŗa Kanadā organizētās teātŗa studijas pēdējais posms notiks no 24. janvāŗa līdz 2. februārim režisora Dr. A. Straumaņa vadībā. Trešā posma darbs sāksies 24. janvārī plkst. 7 vakarā Sv. Jāņa baznīcas telpās, kur tas notiks arī nākošajā piektdienā, 31. janvārī, bet visās pārējās dienās Latviešu namā ar šādiem darbības laikiem; darbdienās no plkst. 7 — 11 vakarā, sestdienās no plkst. 6 — 10 vakarā, un svētdienās no plkst. 10 — 2 pēcpusdienā. Šai posmā paredzēts iestudēt trešo vienceļienu, šoreiz franču autora Feido darbu.

● Kā jau ziņots, pēc vēl nenoskaidrota negadījuma vai uzbrukuma un ilgākas slimošanas 3. janvārī Ņūmarketas slimnīcā mirusi 80 gadus vecā Amālija Laure. Viņa kopīgi ar meitu Bertu vadīja savu dārzsaimniecību t. s. Holandes ielejā, kur iepriekšējā gada vasarā viņa atrasta nesamanā uz ielas. Domājams, ka noticis uzbrukums, tādēļ ievadīta izmeklēšana, kuŗa vēl turpinās. Pēc šī starpgadījuma A. Laure ilgāku laiku ārstējās tuvējā Ņūmarketas slimnīcā, tad kādu laiku atpūtās mītnē, pēc tam atkal ievietota slimnīcā, kur mira. Nelaiķi pēdējā gaitā uz Jorkas kapsētas latviešu nodalījumu 6. janvārī izvadīja māc. A. Cops. Par aizgājēju sēro meita Berta Laure.

● Ap 70 apmeklētāju bija DV Toronto nodaļas un DV nama pārvaldes kopīgi rikotajā nama oficiālās atklāšanas vieņa gada darbības atceres sarīkojumā, kuŗu vadīja O. Zvirgzdgrauds, bet uzrunas teica DV Toronto nodaļas pr-dis I. Zamlovskis un nama pārvaldes pr-ks R. Kadiķis. Programmas daļā vairākas dziesmas dziedāja Viļa Ādlera mūzikāli vokālais trio (Vilis Ādlers, Viesturs Brants un Raimonds Priedītis). DV teātŗa pārstāve Anna Briede pasniedza DV Toronto nodaļas pr-dim I. Zamlovskim vairākas grāmatas kā teātŗa dāvanu nodaļas bibliotēkai. Sarīkojumā bija ieradušies arī DV Ošavas nodaļas pr-dis F. Berķis ar dzīvesbiedri Ellu, DV Druvas nodaļas pr-dis A. Kalniņš un vanadžu kopas pr-ce M. Beņķite.

● Baltijas sieviešu padomes Kanadā gadskārtējā sapulce notiks 29. janvārī plkst. 8 vakarā Latviešu namā. Padomes vadību jaunajā darbības gadā rotācijas kārtībā pārņems lietuvietes.

● Baltijas tautu federācijas Kanadā gada sapulce notiks 2. februārī plkst. 11 dienā Latviešu namā. Sapulcē bez atsevišķo tautību delegācijām aicināti piedalīties arī nodaļu vadītāji un pārstāvji. Šai darbības gadā federācijas prezidiju vadīs lietuvieši.

● Latviešu katoļu draudzes gada sapulce notiks 16. februārī plkst. 2 dienā Latviešu namā, bet plkst. 3.30 turpat paredzēta lauku īpašuma saimnieciskās kopas dalībnieku gada sapulce.

ATKĀRTOTS IESNIEGUMS APVIENOTĀS BAZNĪCAS VADĪBAI

Viena no politiski visaktīvākajām Kanadā ir Apvienotā baznīca (United Church), kuŗa savus koeksistences centienus jau paudusi vairākās deklarācijās gan Vietnamas kaŗa, gan Rodēzijas un citos jautājumos. Tādēļ jau 1967. gadā latvieši, igauņi un lietuvieši vēlējās panākt, lai Apvienotās baznīcas vadība deklarētu savu nostāju arī Baltijas valstu jautājumā, aprādot faktus par tās okupāciju, reliģijas apspiešanu un tautu pakāpenisku iznīcināšanu. Tā panākšanai baltieši izveidoja īpašu komiteju ar nosaukumu The Baltic Appeal to the United Church, kuŗā no latviešu puses darbojās V. Upeslācis kā priekšsēža vietnieks un N. Austriņš kā sekretārs, bet no igauņiem Toronto universitātes prof. O. Trass un I. Heinso un lietuvietis J. Simanovičus. Šī komiteja 1968. gadā sagatavoja iesniegumu un vēlāk piedalījās arī sarunās ar Apvienotās baznīcas pārstāvjiem.

Kā mūsu laikrakstā jau agrāk ziņots, 1968. gadā Kingstonā notika Apvienotās baznīcas 23. kongress, kuŗā apspriedā ne tikai vispārējos baznīcas jautājumus, bet pieņēma arī vairākas rezolūcijas sabiedriskās un politiskās lietās. Baltijas valstu jautājumu, kā jau iepriekš bija paredzams, plašāk neiztirzāja, bet pieņēma ārlietu komisijas atzinumu izteikt Kanadas valdībai pateicību, ka tā joprojām de jure neatzīst Baltijas valstu iekļaušanu Pad. savienībā.

Šāds atzinums tomēr neapmierina baltiešu un komitejas The Baltic Appeal to the United Church intereses, jo ar to nav izteikts nosodījums, pat ne nožēla par Pad. savienības ilgstošo Baltijas valstu okupāciju, smago reliģijas apspiešanu un plānveidīgi praktizēto tautu pārkrievināšanu. Tādēļ 10. decembrī komiteja sagatavojusi jaunu iesniegumu Apvienotās baznīcas vadībai izsakot pateicību par kongresā pieņemto rezolūciju Baltijas valstu jautājumā, un lūdzot iepriekšējo atzinumu papildināt ar prasību atjaunot brīvību un neatkarību okupētajās Baltijas valstīs, atjaunot arī reliģisko un politisko brīvību līdzīgi, kā to Apvienotā baznīca prasa attieksmē uz Ķīnu, Rodeziju, Angolu, Vietnamu, Dienvidāfrikas republiku u. c. Tā kā Apvienotā baznīca nosoda genocīdu citās zemēs, iesniegumā prasīta tā nosodīšana arī Latvijā, Lietuvā un Igaunijā, ko šajās valstīs viņu laiku praktizē Pad. savienības okupācijas vara.

R. N.

Prof. P. Lejiņš 60-gadnieks

Vērojot straujo laika plūsmi un ne vienmēr iepriecinošas vēsmas starptautiskajā politikā, mums ne reizi vien radušās pārdomas par svešuma latviešu ilgstošo izturību nacionālpolitiskā darba laukā. Šo pārdomu nopietnību šad tad pastiprina rūpīgi mests skatiens mūsu aktīvo darbinieku rindās, kuŗām gadu tecējums nepārtraukti uzspiež savu zīmogu, gan tās paretinot, gan palēninot. Ar patīkamu apbrīnu ir jākonstatē, ka tomēr ir vietas mūsu nacionālpolitiskajā darba laukā, kuŗas, par spīti skarbajiem vējiem un visam tam, ko sagādā nepielūdzamais laika zobs, ir ne tikai godam noturētas, bet pat izveidotas par daudz stiprākiem bastioniem nekā bija sākumā. Tādas ir mūsu trimdas centrālās pārstāvības, seviški tās, kuŗas darbojas spēcīgākajās pasaules zemēs.

Aiz kollektīviem panākumiem vienmēr meklējamas personas, kas tos iecerējušas un novedušas līdz piepildījumam. Tādas personas ir meklējamas arī mūsu trimdas tagad diezgan plaši izvērstajā un labi nostiprinātajā organizatoriskajā darbā. Viena no šīm personām, kas piedalījusies dibināšanā un sekmīgi vada lielākās un spēcīgākās latviešu apmešanās zemes centrālo pārstāvību — Amerikas latviešu apvienību un tāpat Brīvās pasaules latviešu apvienību kopš abu dibināšanas dienas, ir profesors Dr. Pēteris Lejiņš. Ar apbrīnojamu apņēmību, neatlaidību, pašuzupurēšanos un drosmi viņš nu jau gadiem ilgi centies īstenot idejas latviešu labākai vienošanai, to rosināšanai kopīgam darbam un cīņai par Latvijas brīvību, kuŗas ne vienmēr bijušas viegli un gludi iedzīvināmas. Šai darbā viņš bijis ne tikai aktīvs un neatlaidīgs, bet arī ar plašu vērienu un labu daļu iecietības, jo daudzu un dažādu vienību pievešana pie kopīga saucēja allaž prasījusi ne tikai prasmi, bet arī pacietību. Sevišķi tas attiecināms uz sabiedriski politisko darbu. Tā visa rezultātā noticis, ka šobrīd reti kāda cita latviešu darbinieka vārds trimdā ir tik labi pazīstams kā draugu, tā arī nelabvēļu nometnē, kā tieši Pēteŗa Lejiņa vārds. Tas liecina, ka viņš izveidojies par lielu personību un viņa līdzšinējais darbs bijis nozīmīgs. Runājot par nelabvēļiem, to uzskatu par pilnīgi normālu parādību, jo, pazīstot cilvēcīgo dabu, jāsaka, tādu nav tikai pavisam bālām un nenozīmīgām personām.

Jubilārs pieder pie paaudzes, kuŗa ap šo laiku ieiet solīdo sešdesmito posmā. Šī paaudze patiesībā ir Latvijas paaudze, kuŗa ne tikai bagātīgi no brīvās Latvijas ņēmusi, bet arī godam cenšas savai dzimtajai zemei par to atlīdzināt ar neatlaidīgu darbu vai asins upuriem, kā tas bija drīzajās kaŗa dienās.

Pēteris Lejiņš dzimis 1909. gada 20. janvārī Maskavā, kur viņa tēvs, vēlākais Latvijas universitātes profesors, tolaik dzīvoja. Pēc vidusskolas beigšanas Rīgā, P. Lejiņš iestājās Latvijas universitātē, 1930. gadā beidzot filoloģijas un filozofijas, bet 1933. gadā juridisko fakultāti. No 1933.—1934. gadam viņš papildinājās Parīzē, bet no 1934.—1937. gadam kā Rokefellera stipendiāts studēja ASV, Čikagas universitātē iegūstot Dr. phil. gradu. No 1938.—1940. gadam viņš darbojās par docentu Latvijas universitātes juridiskajā fakultātē. 1944. gadā P. Lejiņš sāka strādāt ASV Merilandes universitātes socioloģijas fakultātē kā ārkārtējais profesors, bet kopš 1947. gada darbojas par profesoru, atkārtoti veikdams arī fakultātes dekāna pienākumus. Jubilārs ir vairāku zinātnisku darbu un rakstu autors, tāpat vairāku ievērojamu zinātnisku biedrību loceklis un dažu vadītājs. Ilgajos nepārtraukta darba gados viņš ieguvis cieņu un atzinību amerikāņu zinātnieku aprindās un plašā sabiedrībā.

Par spīti lielajai darba slodzei universitātē, jubilārs arvien atradis laiku arī latviešu nacionālpolitiskajam darbam. Ne tikai atradis laiku, — domāju, ka tam viņš ziedojis katru no universitātes darba brīvo mirkli. Būdams nepārtraukti ALAs priekšgalā jau kopš 1951. gada, viņš šīs lielās un nozīmīgās organizācijas veidošanai un vadīšanai veltījis lielu savas enerģijas un sidŗs dedzes daļu. Tāpat daudz no viņa prasījusi BPLA tapšana un nepārtrauktā pārveidošana par efektīvu visas brīvās pasaules latviešu pārstāvību. Ir grūti uzskaitīt ASV latviešu pasākumus, kuŗu vadībā vai līdzdalībā nebūtu minēts prof. P. Lejiņa vārds. Mēs lasām laikrakstos par jubilāra biežajiem dažādo Amerikas pilsētu un citu valstu apmeklējumiem, redzam viņu bieži un pārtraukti uzspiež savu zīmogu, gan tās paretinot, gan palēninot. Ar patīkamu apbrīnu ir jākonstatē, ka tomēr ir vietas mūsu nacionālpolitiskajā darba laukā, kuŗas, par spīti skarbajiem vējiem un visam tam, ko sagādā nepielūdzamais laika zobs, ir ne tikai godam noturētas, bet pat izveidotas par daudz stiprākiem bastioniem nekā bija sākumā. Tādas ir mūsu trimdas centrālās pārstāvības, seviški tās, kuŗas darbojas spēcīgākajās pasaules zemēs.

Aiz kollektīviem panākumiem vienmēr meklējamas personas, kas tos iecerējušas un novedušas līdz piepildījumam. Tādas personas ir meklējamas arī mūsu trimdas tagad diezgan plaši izvērstajā un labi nostiprinātajā organizatoriskajā darbā. Viena no šīm personām, kas piedalījusies dibināšanā un sekmīgi vada lielākās un spēcīgākās latviešu apmešanās zemes centrālo pārstāvību — Amerikas latviešu apvienību un tāpat Brīvās pasaules latviešu apvienību kopš abu dibināšanas dienas, ir profesors Dr. Pēteris Lejiņš. Ar apbrīnojamu apņēmību, neatlaidību, pašuzupurēšanos un drosmi viņš nu jau gadiem ilgi centies īstenot idejas latviešu labākai vienošanai, to rosināšanai kopīgam darbam un cīņai par Latvijas brīvību, kuŗas ne vienmēr bijušas viegli un gludi iedzīvināmas. Šai darbā viņš bijis ne tikai aktīvs un neatlaidīgs, bet arī ar plašu vērienu un labu daļu iecietības, jo daudzu un dažādu vienību pievešana pie kopīga saucēja allaž prasījusi ne tikai prasmi, bet arī pacietību. Sevišķi tas attiecināms uz sabiedriski politisko darbu. Tā visa rezultātā noticis, ka šobrīd reti kāda cita latviešu darbinieka vārds trimdā ir tik labi pazīstams kā draugu, tā arī nelabvēļu nometnē, kā tieši Pēteŗa Lejiņa vārds. Tas liecina, ka viņš izveidojies par lielu personību un viņa līdzšinējais darbs bijis nozīmīgs. Runājot par nelabvēļiem, to uzskatu par pilnīgi normālu parādību, jo, pazīstot cilvēcīgo dabu, jāsaka, tādu nav tikai pavisam bālām un nenozīmīgām personām.

Jubilārs pieder pie paaudzes, kuŗa ap šo laiku ieiet solīdo sešdesmito posmā. Šī paaudze patiesībā ir Latvijas paaudze, kuŗa ne tikai bagātīgi no brīvās Latvijas ņēmusi, bet arī godam cenšas savai dzimtajai zemei par to atlīdzināt ar neatlaidīgu darbu vai asins upuriem, kā tas bija drīzajās kaŗa dienās.

Pēteris Lejiņš dzimis 1909. gada 20. janvārī Maskavā, kur viņa tēvs, vēlākais Latvijas universitātes profesors, tolaik dzīvoja. Pēc vidusskolas beigšanas Rīgā, P. Lejiņš iestājās Latvijas universitātē, 1930. gadā beidzot filoloģijas un filozofijas, bet 1933. gadā juridisko fakultāti. No 1933.—1934. gadam viņš papildinājās Parīzē, bet no 1934.—1937. gadam kā Rokefellera stipendiāts studēja ASV, Čikagas universitātē iegūstot Dr. phil. gradu. No 1938.—1940. gadam viņš darbojās par docentu Latvijas universitātes juridiskajā fakultātē. 1944. gadā P. Lejiņš sāka strādāt ASV Merilandes universitātes socioloģijas fakultātē kā ārkārtējais profesors, bet kopš 1947. gada darbojas par profesoru, atkārtoti veikdams arī fakultātes dekāna pienākumus. Jubilārs ir vairāku zinātnisku darbu un rakstu autors, tāpat vairāku ievērojamu zinātnisku biedrību loceklis un dažu vadītājs. Ilgajos nepārtraukta darba gados viņš ieguvis cieņu un atzinību amerikāņu zinātnieku aprindās un plašā sabiedrībā.

Par spīti lielajai darba slodzei universitātē, jubilārs arvien atradis laiku arī latviešu nacionālpolitiskajam darbam. Ne tikai atradis laiku, — domāju, ka tam viņš ziedojis katru no universitātes darba brīvo mirkli. Būdams nepārtraukti ALAs priekšgalā jau kopš 1951. gada, viņš šīs lielās un nozīmīgās organizācijas veidošanai un vadīšanai veltījis lielu savas enerģijas un sidŗs dedzes daļu. Tāpat daudz no viņa prasījusi BPLA tapšana un nepārtrauktā pārveidošana par efektīvu visas brīvās pasaules latviešu pārstāvību. Ir grūti uzskaitīt ASV latviešu pasākumus, kuŗu vadībā vai līdzdalībā nebūtu minēts prof. P. Lejiņa vārds. Mēs lasām laikrakstos par jubilāra biežajiem dažādo Amerikas pilsētu un citu valstu apmeklējumiem, redzam viņu bieži un pārtraukti uzspiež savu zīmogu, gan tās paretinot, gan palēninot. Ar patīkamu apbrīnu ir jākonstatē, ka tomēr ir vietas mūsu nacionālpolitiskajā darba laukā, kuŗas, par spīti skarbajiem vējiem un visam tam, ko sagādā nepielūdzamais laika zobs, ir ne tikai godam noturētas, bet pat izveidotas par daudz stiprākiem bastioniem nekā bija sākumā. Tādas ir mūsu trimdas centrālās pārstāvības, seviški tās, kuŗas darbojas spēcīgākajās pasaules zemēs.

Aiz kollektīviem panākumiem vienmēr meklējamas personas, kas tos iecerējušas un novedušas līdz piepildījumam. Tādas personas ir meklējamas arī mūsu trimdas tagad diezgan plaši izvērstajā un labi nostiprinātajā organizatoriskajā darbā. Viena no šīm personām, kas piedalījusies dibināšanā un sekmīgi vada lielākās un spēcīgākās latviešu apmešanās zemes centrālo pārstāvību — Amerikas latviešu apvienību un tāpat Brīvās pasaules latviešu apvienību kopš abu dibināšanas dienas, ir profesors Dr. Pēteris Lejiņš. Ar apbrīnojamu apņēmību, neatlaidību, pašuzupurēšanos un drosmi viņš nu jau gadiem ilgi centies īstenot idejas latviešu labākai vienošanai, to rosināšanai kopīgam darbam un cīņai par Latvijas brīvību, kuŗas ne vienmēr bijušas viegli un gludi iedzīvināmas. Šai darbā viņš bijis ne tikai aktīvs un neatlaidīgs, bet arī ar plašu vērienu un labu daļu iecietības, jo daudzu un dažādu vienību pievešana pie kopīga saucēja allaž prasījusi ne tikai prasmi, bet arī pacietību. Sevišķi tas attiecināms uz sabiedriski politisko darbu. Tā visa rezultātā noticis, ka šobrīd reti kāda cita latviešu darbinieka vārds trimdā ir tik labi pazīstams kā draugu, tā arī nelabvēļu nometnē, kā tieši Pēteŗa Lejiņa vārds. Tas liecina, ka viņš izveidojies par lielu personību un viņa līdzšinējais darbs bijis nozīmīgs. Runājot par nelabvēļiem, to uzskatu par pilnīgi normālu parādību, jo, pazīstot cilvēcīgo dabu, jāsaka, tādu nav tikai pavisam bālām un nenozīmīgām personām.

Jubilārs pieder pie paaudzes, kuŗa ap šo laiku ieiet solīdo sešdesmito posmā. Šī paaudze patiesībā ir Latvijas paaudze, kuŗa ne tikai bagātīgi no brīvās Latvijas ņēmusi, bet arī godam cenšas savai dzimtajai zemei par to atlīdzināt ar neatlaidīgu darbu vai asins upuriem, kā tas bija drīzajās kaŗa dienās.

Pēteris Lejiņš dzimis 1909. gada 20. janvārī Maskavā, kur viņa tēvs, vēlākais Latvijas universitātes profesors, tolaik dzīvoja. Pēc vidusskolas beigšanas Rīgā, P. Lejiņš iestājās Latvijas universitātē, 1930. gadā beidzot filoloģijas un filozofijas, bet 1933. gadā juridisko fakultāti. No 1933.—1934. gadam viņš papildinājās Parīzē, bet no 1934.—1937. gadam kā Rokefellera stipendiāts studēja ASV, Čikagas universitātē iegūstot Dr. phil. gradu. No 1938.—1940. gadam viņš darbojās par docentu Latvijas universitātes juridiskajā fakultātē. 1944. gadā P. Lejiņš sāka strādāt ASV Merilandes universitātes socioloģijas fakultātē kā ārkārtējais profesors, bet kopš 1947. gada darbojas par profesoru, atkārtoti veikdams arī fakultātes dekāna pienākumus. Jubilārs ir vairāku zinātnisku darbu un rakstu autors, tāpat vairāku ievērojamu zinātnisku biedrību loceklis un dažu vadītājs. Ilgajos nepārtraukta darba gados viņš ieguvis cieņu un at

ADĀ . . .

valde uzdeva J. Ro-
īt LNAK pārstāv-
rbiniekiem latviešu

nozares vadītāja I.
oja, ka iecerētā Dr.
riņas viesošanās Ka-
ga no esejistes vese-
ļa, kas pašreiz uzla-
bvēlīgā gadījumā Z.
teikusi vēlēšanos Ka-
ies rudenī. Tai pašā
u organizēt arī viņas
Konstantīna Raudives
u.
beigumā valdes pr-
ra izteica pateicību vi-
s locekļiem un darbi-
r apsveikumu un vel-
šūpļa svētkos. Sēdē
ēža J. Niedras pieda-
tārs J. Skrastiņš, ka-
annis, valdes locekļis
izglītības nozares va-
Mežaks, politiskās no-
ājs V. Upeslācis, kul-
ares vadītāja Ingrida
lidzības nozares vadī-
iedītis un revīzijas ko-
rstāvji J. Rolavs un Z.

R. N.

ZIŅAS

ēšu nodalījumu 6. jan-
ija māc. A. Čops. Par
ēro meita Berta Lau-

apmeklētāju bija DV
odaļas un DV nama
kopīgi rīkotajā nama
atklāšanas viena gada
ateceres sarīkojumā, ku-
O. Zvirgzdgrauds, bet
eica DV Toronto noda-
I. Zamlovskis un na-
aldes pr-ks R. Kadiķis.
nas daļā vairākas
dziedāja Viļa Ādlera
vokālais trio (Vilis Ad-
sturs Brants un Rai-
iedītis). DV teātra pār-
a Briede pasniedza DV
odaļas pr-dim I. Zam-
vairākas grāmatas kā
vanu nodaļas bibliotē-
kojumā bija ieradušies
šavas nodaļas pr-dis F.
dzīvesbiedri Ellu, DV
odaļas pr-dis A. Kal-
vanadžu kopas pr-ce M.

as sieviešu padomes Ka-
iskārtējā sapulce notiks
rī plkst. 8 vakarā Lat-
mā. Padomes vadību jau-
rbības gadā rotācijas
pārņems lietuvietes.
as tautu federācijas Ka-
da sapulce notiks 2. feb-
st. 11 dienā Latviešu na-
ulcē bez atsevišķo tau-
ēgācijām aicināti pieda-
nodaļu vadītāji un pār-
ai darbības gadā federā-
zidiju vadīs lietuvieši.
ešu katoļu draudzes ga-
ulce notiks 16. februārī
dienā Latviešu namā, bet
30 turpat paredzēta lau-
ma saimnieciskās kopas
ku gada sapulce.

GUMS
VADĪBAI

heiztirzāja, bet pieņēma
komisijas atzinumu iz-
nadas valdībai pateicību,
oprojām de jure neatzīst
valstu iekļaušanu Pad.
ā.
atzinums tomēr neapmie-
tiešu un komitejas. The
Appeal to the United
intereses, jo ar to nav
nosodījums, pat ne no-
r Pad. savienības ilgstošo
valstu okupāciju, sma-
ijas apspiešanu un plān-
raktizēto tautu pārkrie-
u. Tādēļ 10. decembrī ko-
agatavojusi jaunu iesnie-
Apvienotās baznīcas vadī-
kot pateicību par kongre-
emto rezolūciju Baltijas
jautājumā, un lūdzot
ējo atzinumu papildināt
āsību atjaunot brīvību
rkarību okupētajās Bal-
alstīs, atjaunot arī re-
un politisko brīvību lī-
kā to Apvienotā baznīca
attieksmē uz Ķīnu, Rode-
ngolu, Vietnamu, Dienvid-
republiku u. c. Tā kā Ap-
baznīca nosoda genocīdu
emēs, iesniegumā prasīta
odīšana arī Latvijā, Lietu-
īgaunijā, ko šajās valstīs
iku praktizē Pad. savieni-
upācijas vara.

R. N.

Prof. P. Lejiņš 60-gadnieks

Vērojot straujo laika plūsmi un ne vienmēr iepriecinošas vēsmas starptautiskajā politikā, mums ne reizi vien radušās pārdomas par svešuma latviešu ilgstošo izturību nacionālpolitiskā darba laukā. Šo pārdomu nopietnību šad tad pastiprina rūpīgi mests skatiens mūsu aktīvo darbinieku rindās, kuŗām gadu tecējums nepārtraukti uzspiež savu zīmogu, gan tās paretinot, gan palēninot. Ar patikamu apbrīnu ir jākonstatē, ka tomēr ir vietas mūsu nacionālpolitiskajā darba laukā, kuŗas, par spīti skarbajiem vējiem un visam tam, ko sagādā nepielūdzamais laika zobs, ir ne tikai godam noturētas, bet pat izveidotas par daudz stiprākiem bastioniem nekā bija sākumā. Tādas ir mūsu trimdas centrālās pārstāvības, sevišķi tās, kuŗas darbojas spēcīgākajās pasaules zemēs.

Aiz kollektīviem panākumiem vienmēr meklējamas personas, kas tos iecerējušas un novedušas līdz piepildījumam. Tādas personas ir meklējamas arī mūsu trimdas tagad diezgan plaši izvērstajā un labi nostiprinātajā organizatoriskajā darbā. Viena no šīm personām, kas piedalījusies dibināšanā un sekmīgi vada lielākās un spēcīgākās latviešu apmešanās zemes centrālo pārstāvību — Amerikas latviešu apvienību un tāpat Brīvās pasaules latviešu apvienību kopš abu dibināšanas dienas, ir profesors Dr. Pēteris Lejiņš. Ar apbrīnojamu apņēmību, neatlaidību, pašuzupurēšanos un drosmi viņš nu jau gadiem ilgi centies īstenot idejas latviešu labākai vienošanai, to rosināšanai kopīgam darbam un cīņai par Latvijas brīvību, kuŗas ne vienmēr bijušas viegli un gludi iedzīvināmas. Šai darbā viņš bijis ne tikai aktīvs un neatlaidīgs, bet arī ar plašu vērienu un labu daļu iecietības, jo daudzu un dažādu vienību pievešana pie kopīga saucēja allaž prasījusi ne tikai prasmi, bet arī pacietību. Sevišķi tas attiecināms uz sabiedriski politisko darbu. Tā visa rezultātā noticis, ka šobrīd reti kāda cita latviešu darbinieka vārds trimdā ir tik labi pazīstams kā draugu, tā arī nelabvēļu nometnē, kā tieši Pētera Lejiņa vārds. Tas liecina, ka viņš izveidojies par lielu personību un viņa līdzšinējais darbs bijis nozīmīgs. Runājot par nelabvēļiem, to uzskatu par pilnīgi normālu parādību, jo, pazīstot cilvēcīgo dabu, jāsaka, tādu nav tikai pavisam bālām un nenozīmīgām personām.

Jubilārs pieder pie paaudzes, kuŗa ap šo laiku ieiet solīdo sešdesmito posmā. Šī paaudze patiesībā ir Latvijas paaudze, kuŗa ne tikai bagātīgi no brīvās Latvijas ņēmusi, bet arī godam cenšas savai dzimtajai zemei par to atlīdzināt ar neatlaidīgu darbu vai asins upuriem, kā tas bija drūmajās kara dienās.

Pēteris Lejiņš dzimis 1909. gada 20. janvārī Maskavā, kur viņa tēvs, vēlākais Latvijas universitātes profesors, tolaik dzīvoja. Pēc vidusskolas beigšanas Rīgā, P. Lejiņš iestājās Latvijas universitātē, 1930. gadā beidzot filoloģijas un filozofijas, bet 1933. gadā juridisko fakultāti. No 1933.—1934. gadam viņš papildinājās Parīzē, bet no 1934.—1937. gadam kā Rokefellera stipendiāts studēja ASV, Čikagas universitātē iegūstot Dr. phil. gradu. No 1938.—1940. gadam viņš darbojās par docentu Latvijas universitātes juridiskajā fakultātē. 1944. gadā P. Lejiņš sāka strādāt ASV Merilandes universitātes socioloģijas fakultātē kā ārkārtējais profesors, bet kopš 1947. gada darbojas par profesoru, atkārtoti veikdams arī fakultātes dekāna pienākumus. Jubilārs ir vairāku zinātnisku darbu un rakstu autors, tāpat vairāku ievērojamu zinātnisku biedrību loceklis un dažu vadītājs. Ilgajos nepārtraukta darba gados viņš ieguvis cieņu un atzinību amerikāņu zinātnieku aprindās un plašā sabiedrībā.

Par spīti lielajai darba slodzei universitātē, jubilārs arvien atradis laiku arī latviešu nacionālpolitiskajam darbam. Ne tikai atradis laiku, — domāju, ka tam viņš ziedojis katru no universitātes darba brīvo mirkli. Būdams nepārtraukti ALAs priekšgalā jau kopš 1951. gada, viņš šis lielās un nozīmīgās organizācijas veidošanai un vadīšanai veltījis lielu savas enerģijas un sidrs dedzes daļu. Tāpat daudz no viņa prasījusi BPLA tapšana un nepārtrauktā pārveidošanās par efektīvu visas brīvās pasaules latviešu pārstāvību. Ir grūti uzskaitīt ASV latviešu pasākumus, kuŗu vadībā vai līdzdalībā nebūtu minēts prof. P. Lejiņa vārds. Mēs lasām laikrakstos par jubilāra biežajiem dažādo ASV pilsētu un citu valstu apmeklējumiem, redzam viņu bieži un dažādās vietās runātāja, lektora, pārstāvja vai sanāksmes dalībnieka pienākumos. Liekas, būtu grūti aplēst Pētera Lejiņa pārvarētos attālumus, patērēto laiku un enerģiju, ko viņš ziedojis latviešiem, veicot dažādos pienākumus un uzdevumus. Nav šaubu, ka to var paveikt tikai tas, kam sava tautība un tās liktenis ir patiesi tuvs, kas pārliecīgu svaru neliek ne uz draugu slavas dziesmām, ne uz nelabvēļu nievām.

Jubilārs kopš studiju laika pieder pie korporācijas Lettonia saimes. Viņa sniegums arī latviešu korporāciju darba laukā ir paliekami iezīmīgs, sevišķi posmā, kad viņš veica Latvijas korporāciju apvienības seniora pienākumus. Tas sakrita ar latviešu izklīšanu tālākā trimdā un LKA izveidošanos par ievērojamu latviešu akadēmiskās saimes globālu organizāciju.

Ja teicienam, ka viri veido likteņus, ir taisnība, tad vīram, kas visu šo laiku ir ne tikai bijis tuvu latviešu likteņa veidošanas darbam, bet ar visu savu būtību tajā iesaistījies, kāds ir profesors Dr. Pēteris Lejiņš, lai vēlam labākās sekmes un dievpalīgu, pārkāpjot 60 mūža gadu slieksni.

Tāpat sveicieni un labākie vēlājumi jubilāra dzīvesbiedrei, kuŗa ar apbrīnojamu izpratni un pacietību visus šos daudzos gadus viņu balstījusi, ziedojot kooī bai labāko daļu no savas ģimenes dzīves.

Jānis Niedra

Amerikas latviešu apvienības priekšsēdis prof. P. Lejiņš (2. no kreisās) 9. janvārī Vašingtonā apmeklēja Teksasas republikāņu senātoru Džonu G. Toveru, pasniedzot viņam Latvijas 50 gadu atzinības medaļu „Pro Merito" un goda diplomu. Senātors, pateicoties par apbalvojumu, solīja arī turpmāk iestāties par latviešu tautas interesēm un izteica cerību, ka latvieši būs atkal brīva tauta, kuŗa varēs dzīvot savā brīvā Latvijā. Uzņēmumā no kreisās: ALAs ģenerālsekretārs B. Alkšbāts, prof. P. Lejiņš, senātors Dž. Tovers un ALAs konsultants S. Rudzītis.

SŪTŅI PIEŅEM BATUN PĀRSTĀVJUS

Delegāciju locekļi, kas apmeklējuši sūtņus Apvienoto nāciju misijās, izsākās: kaut viņi tur ierodoties sagatavojušies oficiālām sarunām par Baltijas valstu jautājumu, parasti kāds sīks, iepriekš neparedzēts apstākļis novirzot sarunu uz personīgākām attieksmēm.

Holandes misijas apmeklējuma laikā tā bija grāmata „Res Baltica". Holandes sūtnis Midelburgs, to saņēmis, redzami iepriecināts izsaucās: „Bet tā taču izdota pie Sijthofa!" Jāpiezīmē, ka Sijthofa apgāds Leidenē visā pasaulē labi pazīstams kā zinātnisku grāmatu izdevējs, specializējies tieši starptautisko tiesību laukā. No 1959. — 1962. gadam Midelburgs veicis diplomāta pienākumus Polijā, tādēļ bija labi informēts par situāciju Baltijas valstīs. Viņš pārrunāja ar BATUN delegātiem A. Korbeti un H. Ainso Baltijas valstu saimnieciskās izmantošanas jautājumus. Vizīte ilga 35 minūtes.

Norvēģijas sūtnis Hambro bija sagatavojies pieņemt baltiešu delegāciju pavisam oficiālā veidā. Taču drīz atklājās, ka viņa istā interese vairāk saistās ar akadēmiskā nekā diplomātiskā darba lauku. Acīm redzami, viņu iespaidoja lietuviešu delegātes Aldonas Morijušijas nejaušā atzīšanās, ka viņa mācījusi portorikāņu un nēģeŗu bērnus. Sūtnis uzslavēja arī igauņu pārstāvi Olavi Ārenu, kad dzirdēja, ka viņš strādā gar savu doktordarbu Krievijas vēsturē, un latvieti Alvi Paugu, kas gatavojas maģistra gradam ekonomijā. Sūtnis pats ir vairāku grāmatu autors — par Apvienoto nāciju chartu, starptautiskajām tiesībām un ķīniešu bēgļu jautājumu. Tā kā šī bija Norvēģijas misija, BATUN delegāti savas lietas pārrunāja pie kafijas tases... Sūtnis Hambro lebi atcerējās igauņu diplomātu K. R. Pustu. Vizīte ilga 45 minūtes, un sūtnis apsolīja iesniegtās rezolūcijas, kā arī grāmatu „Res Baltica" u. c. materiālus nosūtīt tālāk Norvēģijas ārlietu ministrijai.

Kaut arī Dienvidafrikas sūtnis Bota laipni pieņēma baltiešu delegātus S. Gedvilu un Dr. Dz. Paegli, situācija bija delikāta, jo BATUN biedru pieņemtajā rezolūcijā, kuŗu nolēma iesniegt visiem Apvienoto nāciju sūtņiem, teikts, ka „ar gandarījumu atzīmējam Apvienotajās nācijās redito Namībijas padomi". Šo padomi atbalsta Apvienotajām nācijām piederīgo valstu vairākums, bet Dienvidafrikai tās radīšana ļoti nepatīk. Par spīti tam, sūtnis Bota izteicās, ka saprot baltiešu situāciju, un atcerējās, ka pirms pāris gadiem pat minējis Baltijas valstis kā piemēru Pad. savienības koloniālismam.

D. V.

BATUN pārstāve S. Gedvila sarunā ar Dienvidafrikas sūtni Apvienotajās nācijās M. Botu.

Foto: R. Paegle

Ierosina celt atpūtas namu

Ņujorkas latviešu ev.-lut. draudzes iekšpilsētas novada gada sapulcē 12. janvārī Betlemes baznīcas telpās Bruklinā māc. R. Zariņš ziņoja, ka ar ASV valdības līdzekļiem Betlemes baznīcas apkārtnē restaurē 104 akru lielu platību. Betlemes baznīcā parasti notiek Ņujorkas draudzes lielākie dievkalpojumi, kuros parasti pulcējas liels skaits baznīcēnu. Tā atrodas netālu no Manhetenas, un še kopš apmešanās Ņujorkā latvieši pulcējās gan prieku, gan bēdu brīžos. Baznīca atrodas labā satiksmes rajonā, tai lielas telpas. Tomēr pēdējos gados apstākļi apkārtnē mainījušies, nelabvēlīgi ietekmējot dievkalpojumu apmeklēšanu. Tagad tomēr ir pazīmes, ka apkārtne atkal varētu uzlaboties.

Pagājušajā gadā Ņujorkas draudzē kristīts 31 bērns, iesvētīti 53 jaunieši, pie tam iesvētības notikušas trīs vietās, laulāts 21 pāris, no tiem 8 jauktās laulības, bez tam 4 draudzes locekļi laulāti citur. Pēdējā gaitā izvadīti 44 draudzes locekļi un 18 ārpus draudzes esošie, kopā 62.

Kasieris J. Riekstiņš ziņoja, ka budžetā paredzēto 76.600 dol. vietā ieņemti 80. 500 dol. Gandrīz 14.000 dol. izdoti draudzes latviešu skolām, neskaitot pašu īpašumu telpas. Šāgada budžetā paredzēja 81.300 dol. Maksājumi visu gadu ienākuši vienmērīgi, un draudzei nav bijis līdzekļu trūkums arī vasaras laikā, kad parasti maksājumi ienāk gausāk.

Palīdzības fonda pr-ce H. Kļaviņa ierosināja draudzes īpašumā Katskilu kalnos celt mūŗa māju veco ļaužu atpūtai. Pēdējos divos gados vecie ļaudis šai īpašumā pavadījuši dažas nedēļas jūnijā, šogad paredzēts arī septembrī. Ar jaunas ēkas izbūvi, šo atpūtas laiku varētu iekārtot visu vasaru. Iepriekšējos gados apmēram 70% no visiem palīdzības fonda līdzekļiem izlietoti palīdzībai Vācijā vai Latvijā, bet tikai 30% vietējai aprūpei, ieskaitot tehniskos izdevumus. Pašreiz fonda rīcībā ir ap 7000 dol. Šogad pirmoreiz saņemts viens 1000 dol. ziedojums. Par ierosinātā atpūtas nama celšanu bija dzīvas pārrunas, vairumam sapulces dalībnieku šo domu atbalstot, tikai ar dažiem ierobežojumiem. Kāds ieteica nopirkt nometnei kaimiņos esošo latviešu īpašumu Bērzaine, kas tagad pārdodams; citi domāja, ka tas par tālu no pilsētas. Atkal citi domāja, ka vajadzīga īpaša komisija jautājuma pētīšanai, jo sapulcei ir tikai ierosināšanas tiesības.

Arī pašreizējais draudzes nams vairs neatbilst visām vajadzībām, tādēļ novada vecākais J. Riekstiņš ierosināja šo namu pārdot un iegādāties jaunu, vai arī izremontēt un piemērot pašreizējām vajadzībām. Pēc draudzes nama īpašuma komitejas vērtējuma, pašreizējā nama vērtība ir ap 40—45.000 dol., bet pārbūve izmaksātu ap 15.—18.000 dol. Daļa runātāju iestājās par jauna nama iegādāšanos, ja varētu savākt pietiekami līdzekļu, bet J. Volmārs ieteica līdzšinējo remontēt. Sapulces dalībnieki nebija sevišķi sajūsmināmi ne par vienu no šiem projektiem. Beidzot tomēr nolēma ierosināt draudzes valdei uzlabot ar pārbūvi līdzšinējo vai iegādāties jaunu namu.

J. Mednis bija sagatavojis pārskatu par draudzes sadalījumu rajonos pēc vecuma grupām. Pēc tā redzams, ka pilsētas robežās draudzes locekļu sastāvs ir vecāks, bet gados jaunākie izvēlējušies ārpilsētas, it sevišķi Longailendu un Ņudžersiju. Bruklinā nepilnas divas trešdaļas no draudzes locekļiem ir pāri 55 gadiem. Še dzīvo apmēram 17% no draudzes locekļiem.

Sapulcē piedalījās 80 draudzes locekļu, kuŗus iekšpilsētas novada dāmu komitēja pacienāja ar kafiju un maizītēm.

—be

Vanadžu eglīte Milvokos

Turpinot ilggadējo tradīciju, janvāŗa sākumā Milvoku vanadžu kopa bija rīkojusi internu eglītes vakaru, lai kopā ar vanagu saimi un labvēļiem atskatītos uz veco gadu un vērtētu izredzes jaunajā. Sarīkojumu ievadīja māc. E. Putniņš ar svētbrīdi, pakavējoties pie karavīru nopelniem Latvijas brīvības izcīnīšanā, kā arī smagajiem upuriem, kuŗus viņi nesuši vēlākajās cīņās. Priekšnesumos dziedāja vanadžu sekstets diriģenta V. Aparjoda vadībā un Ildses Slemperes klavierpavadījumā. Samērā grūto programmu sekstets dalībnieces veica apmierinoši. Jaunā un apdāvinātā pianiste Dagnija Blaumane veiksmīgi atskaņoja divus solo gabalus, bet Liga Gālbovska deklamēja patriotiskus dzejoļus. Pēc tam kopas pr-ce R. Burģele pateicās mācītājam un priekšnesumu izpildītājiem, atzinot viesus pakavēties pie vanadžu klātajiem vakariņu galdiem.

Vērtējot sabiedriskās dzīves parādības, apvienības pr-ks V. Aparjods uzsvēra: „Sekmīgai darbībai un kaut cik nozīmīgai aktīvitātei draudi pastāv no trim pusēm. Pirmkārt, labklājība, kuŗu vēlam jauno gadu sākot, pārāk bieži kļuvusi par pašmērķi, liekot aizmirst, kādēļ šeit esam. Šīs savas augošās labklājības demonstrēšanai vārda, dzimšanas dienu un citās svinēšanās, ziedojam par daudz laika, kuŗa pietrūkst sabiedriskai darbībai un pat pāris sarīkojumu apmeklēšanai. Otrkārt, mēs pārāk strauji diferencējamies un sašķeļamies sīkās vienībās. Kuŗā sabiedriskā pasākumā piedalīties un kuŗu sarīkojumu apmeklēt, to vairs nenosaka tā nozīmīgums vai kvalitāte, bet gan tas, vai kādas slēgtās sabiedrības locekļiem tur piederas būt, vai ierādīta pienācīgā vieta. Treškārt, mēs arvien vairāk nogrimstam sīkās lietās — sīkos pienākumos, bet vēl vairāk sīkās nesaskaņās, sīkās cīņās un norēķinos. Laikā pirms Latvijas valsts tapšanas brīvības un neatkarības doma paudās mūsu lielo rakstnieku darbos un mūsu komponistu dziesmās. Vai varam to teikt šodien? Vai šodien mūsu rakstnieku un komponistu lielākā daļa nav norūpējusies galvenokārt par to, lai būtu laikmetiski, lai sekotu valdošajai modei? Diemžēl, arī mūsu vadošajiem politiķiem trūkst dzīvu domu un vārdu, kuŗi mūs atrautu no sīkās domāšanas. Tādēļ mums, kas darbojamies savos pagastos, pašiem jārod spēks un ierosme, lai uzturētu un apliecinātu apziņu, ka arī šodien joprojām vēl esam karavīri."

Nelielā pulkā, bet sirsnīgā saderībā vanadzes ar viesiem vairākas stundas pakavējās eglītes spožumā, appēmībā arī 1969. gadā rosīgi turpināt sākto ceļu.

—pp—

SAVIENOTAJĀS VALSTĪS

ŅUJORKA

● Ņujorkas latviešu ev.-lut. draudze saņēmusi 20.000 dol. ziedojumu no neminamas personas draudzes evaņģeliskā darba sekmēšanai. Dāvinājums jāizlieto viena gada laikā, vai tam jābūt vismaz saistītam ar kādu projektu šai laika spridī. Ja tas pēc gada nav izlietots, tad līdzekļi, kas atlikuši, nododami amerikāņu evaņģelista Billija Grēma ricībā. Šo dāvinājumu var izlietot tikai evaņģelizācijas nolūkiem — dievkalpojumu apmeklētāju skaita celšanai, slimnieku apmeklējumiem vai līdzīgiem mērķiem, bet to nevar izlietot īpašumu pirkšanai vai labošanai.

● Manhatenas centrā strādājošo latviešu kārtējās pusdienās 9. janvāŗi Rodžera Smita viesnīcas zālē Latviešu preses biedrības prks. V. Irbe īsā referātā apskatīja preses brīvību latviešu vērtējumā, kam sekoja īsas debates. Katra mēneša 9. datumā latvieši, kas strādā lielās centrālstacijās apkārtnē, pulcējas minētajās telpās koppusdienās, ko kārto U. Grava. Pēc mainīgā apmeklētāju skaita var secināt, ka šai rajonā pašreiz strādā ap 60 latviešu.

● Vietējā Rīgas (90.) skautu vienība brīvās pasaules latviešu skautu apmērā par 1966./67. darbības gadu ieguvusi pirmo vietu kā rosīgākā vienība ar 406,2 punktiem. Seko Ventspils vienība Kanadā ar 355,2 un Tērvetes vienība Detroitā ar 342,9 punktiem. Pirmo vietu Ņujorkas latviešu skauti ieguvuši arī celojošās balvas novērtējumā, saņemot par to vairogu. Šo balvu pieškiŗ par pārbaudījumiem nosaukumu iegūšanai latviešu valodā. Iegūtais punktu skaits ņujorkiešiem ir 90,3, met otrā vietā Lielupes vienība Kalamazū ar 77,2 un trešajā Jelgavas vienība Kanadā ar 68,3 punktiem. Novērtējumā apskatīti skautu veikumi ASV, Kanadā, Eiropā un Austrālijā, kas, varbūt, arī bijis iemesls, kādēļ tikai tagad šie rezultāti paziņoti.

● Pēc 1968. gada pārskata, Ņujorkas latviešu ev.-lut. draudze pagājušā gadā ieņēmusi 80.455,85 dol., apm. 4000 dol. vairāk nekā budžetā paredzēts. Nākošā gada budžets sastādīts 81.300 dol. apmērā, bet tas vēl ir projekts, kuŗš jāapstiprina draudzes gada sapulcē 9. februārī Bruklinā, Betlemes baznīcā. Draudzes nodevās ieņemti 58.250 dol., apm. 2500 dol.

VĒRTĪGS DĀVINĀJUMS

Gleznotāja prof. Ludolfa Liberta atraitne Amanda Liberte 11. janvārī ziedoja Ņujorkas latviešu ev.-lut. draudzei sava vīra 188 gleznas, izteicot vēlēšanos, lai kādreiz šos darbus nogādātu brīvajā Latvijā. No ziedotajām gleznām 28 nodotas novietošanai Jonkeru dievnamā, bet 160 nogādātas Salas baznīcā uzglabāšanai. Pastāv doma še iekārtot un izveidot prof. L. Liberta mūzeju, kas atrastos kādā Salas īpašuma būvē. Salas novada komiteja apsver iespēju šādu mūzeja telpu izbūvēt jau tuvākajā nākotnē.

Dāvinātās gleznas ir lielākā daļa no prof. L. Liberta darbiem, kuŗi līdz šim glabājās Amandas Libertes dzīvoklī. Pirms gada A. Liberte jau dāvināja draudzei 6 gleznas, kuŗas novietotas Jonkeru baznīcas sarīkojumu zālē, kā arī dažas citas Salas baznīcai un draudzes namam Bruklinā. Tagad dāvinātās 28 gleznas, kuŗas saņēma īpašuma komitejas prdis V. Zālīte un draudzes ziemeļu novada vecākais J. Spirģis. Par gleznu novietošanu baznīcas dažādajās telpās lems šī novada komitejas pārstāvji, bet domājams, ka gleznu vairumu izstādīs augšstāva sarīkojumu zālē.

—be

PORTLANDE

● 72 gadu vecumā 30. decembrī miris pazīstamais skolu darbinieks un Lāčplēša kaŗa ordeņa kavalieris inženieris ķīmiķis Jānis Celms. Aizgājējs bija dzimis Skrīveŗu pagastā un 1915. gadā pabeidzis Rīgas pilsētas reālskolu. Divus gadus vēlāk viņu mobilizēja, nosūtot uz Maskavas virsnieku skolu, bet 1918. gadā viņš atgriezās dzimtenē un pēc Latvijas neatkarības pasludināšanas iestājās Atsevišķajā studentu rotā. Pēc Latvijas atbrīvošanas cīņām viņu apbalvoja ar Lāčplēša kaŗa ordeni. 1920. gadā J. Celms atsāka ķīmijas studijas Latvijas universitātē, 1933. gadā ieguva ķīmijas inženieŗa gradu un palika universitātē par asistentu pie neorganiskās ķīmijas katedras. Studiju laikā viņš vairākās skolās strādāja par skolotāju, līdztekus aktīvi darbojoties korporācijā Talavija, sevišķu uzmanību veltījot Latvijas universitātes studentu padomei. 1934. gadā J. Celmu izraudzīja par izglītības ministrijas kultūras fonda nodaļas vadītāju, pēc tam viņš bija skolu departamenta vicedirektors, direktors un 1941. un 1942. gadā izglītības un kultūras ģenerāldirektors latviešu paspārnvaldē. Arī trimdas gados Vācijā viņš bija skolotājs, tad Latviešu centrālās komitejas izglītības nozares vadītājs un Latviešu nacionālās padomes prezidija priekšsēdis. Iecelojis ASV, viņš apmetās Oregonā, bet jutās dziļi vilies par dzīves apstākļiem. Iespējams, ka tas bija iemesls viņa aiziešanai no sabiedriskās dzīves un darba.

J. V.

POKIPSIJA

● Uz 65 mūža gadiem 8. janvārī atskatījās skolotāja Alma Šmita, kuŗa kopš 1957. gada vada vietējo latviešu skoliņu, kas sākumā saņēma latviešu ev.-lut. kopas atbalstu, bet kopš 1963. gada darbojas patstāvīgi, to uzturot skolēnu vecākiem. Par ilggadējo skolotājas darbu A. Šmita saņēmusi ALAs izglītības biroja atzinības rakstu. Jubilāre dzimusi Bakū, kur viņas tēvs strādāja par tālbraucēju kapteini. Ģimenei pēc pirmā pasaules kaŗa atgriežoties Latvijā, A. Šmita 1925. gadā pabeidza Draudziņas meiteņu ģimnaziju, vēlāk arī Draudziņas bērnudārznieču kursus, 1930. gadā franču valodas institūtu un papildinājās Latvijas tautas augstskolā mākslas-filozofijas fakultātē, beidzot paidagoģijas nodaļu. Pēc tam viņa strādājusi par skolotāju Rīgas pilsētas bērnu dārzā, Suntažos un Sidgundā, bet kopš 1940. gada līdz bēgļu gaitām Rīgas pilsētas 4. pamatskolā. Arī Vācijā viņa kādu laiku strādāja skolotājas darbu. Kopš iecelošanas ASV 1950. gadā, jubilāre dzīvo Pokipsijā, pirms 3 gadiem, galvenokārt veselības stāvokļa dēļ, aizejot pensijā.

V.

GRAND RAPIDI

● Latviešu biedrības biedri ar līgtajiem viesiem pulcējās eglītes vakarā 21. decembrī biedrības namā kopā ar jaunatnes pulciņa Pērse dalībniekiem. Sarīkojumu atklāja biedrības pr-ks A. Meiers, bet par ALAs kongresa norisi Vašingtonā stāstīja delegāts J. Sproģis. Apmeklētāju nebija sevišķi daudz, bet visi jutās kā kopīga saime, pavadot dažas jaukas stundas pie cienasta galdiņiem un jauniešiem padejojot.

● Latviešu mežkopju un meža darbinieku kopas valde, kuŗas sēdeklis pašreiz atrodas Grand Rapidos un kuŗa bija izraudzīta uz 2 gadiem, aicinājusi visus grupu pārstāvjus paziņot, vai to biedri būtu ar mieru uzņemties nākošajiem 2 gadiem valdes pienākumus. Statūtos paredzēts, ka kopām jāuzņemas valdes pienākumi roṭācijas kārtībā, bet tas praksē nav istenojies.

● Apzinātajiem latviešu tautības karavīriem Vietnamā vanadzes jau uz 18. novembri nosūtīja mazus sainīšus, bet pārējiem latviešiem ASV bruņotajos spēkos sveicienus. To pašu viņas darīja arī sakarā ar Ziemsvētkiem, bet tam svētku laikā apmeklēja vientuļos DV organizācijas biedrus un tos, kas atradās slimnīcās.

V. Z.

PIEMINEKĻI
Igaunu uzņēmums YONGE MEMORIALS LTD
3019 Yonge St., Toronto 7 (starp Eglinton un Davisville).
Tel. 487—2147, vakaros 447—1206.
Kvalitāten darbs un eiropiešu meti.

LŪDZU, KLAUSIETIES
Toronto Latviešu misijas radio raidījumu 13. GADA GĀJUMA
BRĪDIS AR DIEVU
katru svētdienu, no pl. 10.30—11
Ajax CHOO raidītājs (vilnis 1390)
Informācija: tālr. Toronto 261—4218

KANADAS BAZNĪCĀS

TORONTO

Archibīskaps A. Lūsis, 5 Valleymede Rd., Toronto 3, Ont., tālr. 787-2310. Sv. Jāņa draudze, tel. 921-3327, 200 Balmoral Avenue Toronto 7.

Dievkalpojumi notiek svētdienās plkst. 11 no rīta.

Māc. A. Cops, 70 Scarboro Rd. Toronto, Ont., tel. OX9-3831. Sv. Andreja draudze, tālrunis 924-1563, Carlton St. un Jarvis St. krustojumā, Toronto 9.

26. janvārī, plkst. 11 dievkalpojums. Svētdienas skola. Plkst. 12.30 jauniešu grupa. Plkst. 1.30 iesvētes mācība.

Māc. A. Briedis, 44 Marilyn Cr. Toronto 16, tel. PL. 7—2789.

Toronto Austrumu ev.-lut latviešu draudzes dievkalpojumi notiek Sv. Barnaba baznīcā, 961 Danforth Ave.

26. janvārī, plkst. 2 pēcp. dievkalpojums un svētdienas skola. Tūlīt pēc dievkalpojuma iesvētīšanas mācību stunda.

HAMILTONA

Māc. E. Pavasars.

Hamiltona, Latviešu ev. - lut. Kristus draudze 18 Victoria Ave., South.

26. janvārī, plkst. 5 p.p. dievkalpojums - svētbrīdis; pēc dievkalpojuma baznīcas telpās draudzes sapulce.

LONDONA

Māc. J. Prauliņš — 88 Martindale Rd., St. Catherines, Ontario. Tālr. 685-8190.

Londonas latviešu ev.-lut. draudze. Trisvienības lut. baznīcā Oxford un Colborne St.

26. janvārī, pl. 1.30 pēcp. dievkalpojums. Māc. J. Prauliņš.

SV. KATRĪNAS

Sv. Katrīnu latviešu ev. - lut. draudze Kristus lut. baznīcā, 149 Russel Ave.

NIAGARA

Niagara Falls (Ont.) latviešu ev.-lut. draudze angļikāņu Sv. Jāņa baznīcā 580 Portage Road.

2. februārī, pl. 2 pēcp. dievkalpojums. Māc. J. Prauliņš. Pēc dievkalpojuma baznīcas blakus zālē draudzes gada sapulce.

MONTREALA

Prāv. Viesturs Sēfers, 471 Coolorook Ave, Montreal 29. P. Q. Tel. 481-8894. Sv. Pāvila ev.-lut. latviešu draudze Montrealā.

26. janvārī, plkst. 2 p.p. Montrealā, Presbiterāņu baznīcā dievkalpojums.

Māc. A. Voitkus, 8488 Rosedale Ave, Montreal 28 P. Q. Tel. engl. 8224.

Montrealas latviešu ev. - lut. Trisvienības draudze Sv. Jāņa baznīcā, 4345 Marcil Ave.

OTAVA

Māc. Edg. Lauge, 364 Pleasant Pk. Rd.; tel. 733-3906, Otavas latv. ev.-lut. Mieru draudze Sv. Pētera lut. baznīcā 400 Sparks ielā.

TORONTO MISIONE

Toronto latviešu misiones kārtējie dievkalpojumi notiek sestdienās, plkst. 8 vakarā 106 Dorset Road, Scarboro. Stop 19.

VASARSVĒTKU VĒSTS

Radioraidījumi katru svētd. pl. 2.45 p.p. uz viļņiem 1270 D. Miķelsona vadībā. Adrese: P. O. BOX 285 Station „K" Toronto 12. Ont. jaunatne.

TORONTO BAPTISTU

draudzes dievkalpojumi svētdienās plkst. 4 p. p. un trešdienās plkst. 8 Bībeles vakari Walmer Road baznīcas telpās.

ASV BAZNĪCĀS

ŅUJORKA

26. janvārī dievkalpojumi: pl. 10.30 Salas baznīcā māc. O. Gulbis, Longailendas novada sapulce, pl. 11 Jonkeru baznīcā māc. A. Ozols, pl. 2 Betlemes baznīcā māc. R. Zariņš.

Gada sapulce visai draudzei svētdien, 9. februārī.

ČIKAGA

Latvijas ev.-luš. baznīcas Svētā Pāvila draudze — 18 W. 641 Fore st Prezerve Drive, Wooddale, Illinois (dienvidriet. no Irving Park Rd. un Addison Ave.).

Mācītājs Māris Ķirsons — 803 DesPlaines Ave, Forest Park, Ill. 60130, tel. 366-3347.

Dievkalpojumi katru svētdienu plkst. 11 no rīta. Svētdienas skolas sākums plkst. 9.30.

Čikagas latviešu ev.-lut. Gaismas draudze 5015 W. Ferdinand St.

DETROITA

Sv. Pāvila latviešu ev.-lut. draudzes dievkalpojumi notiek svētdienās plkst. 11 no rīta dievnamā, 10711 West Outer Drive un Stout Ave. stūrī (starp Evergreen un Lahser avenijām). Mācītājs Valters Liventāls. — Ērģelniece Aina Raits.

ANN ARBORA

Dievkalpojumi Redeemer lut. baznīcā 1886 Pauline Blvd.

AURORA (ILL.)

420 Dawners Place. Mūsu Pestītāja baznīcā.

Latviešu skolas un draudzes bērnu dārza nodarbību sākums svētdienās plkst. 9:45. Telefoni: baznīcā un grāmatnīcā 892—1709 mācītāja mājā 538—7647.

BOSTONA

Bostonas latv. ev.lut. Trisvienības draudze. Māc. K. Kampe, 1965 Washington St. Apt. 201 West Roxbury, Boston, Mass. 02132, telef. 327-5783. Dievkalpojumi notiek katru svētdienu pl. 11 rītā draudzes baznīcā 41 Highland St. Roxbury.

KALAMAZŪ

Sv. Jāņa ev.-lut. latv. baznīca — 122 Cherry Hill Dr., Kalamazoo Mich., 49007.

LOSANDŽELOSA

Dienvidkalifornijas latviešu draudze — 2450 Griffin Ave, L. A. Cal. 90031, draudzes tālrunis CA-59408, māc. E. Caune, tālr. PO9-8679.

OKLANDE

Centrālā luterāņu baznīcā. 215 Ridgeway Ave.

SACRAMENTO

Sacramento, Sv. Krusta ev.-lut. baznīcā. 45 un H ielā.

BURLINGEMA (KAL.)

Burlingemā, Lutheran Church of the Good Shepherd, 301 Burlingame Ave.

Santa Rosā, Betlemes baznīcā, Tupper ielā 788.

Sarīkojumu kalendārs

TORONTO

23. janvārī — pl. 8 vak. Latviešu namā Pārdomu vakars. Māc. R. Ekšteins runās par tematu „Apturiet pasauli, es gribu izkāpt!" Dziedās Maiga Dežardēna.

25. janvārī — pl. 7 vak. Columbus zālē Viru koŗa Viesturs koncerts un balle.

26. janvārī — pl. 5 p.p. TLTA — SĢ Draudzīgā aicinājuma atcere. Akts un K. Binkas lugas „Jaunaudze" pirmizrāde H. Miķelsona režijā Latviešu namā.

30. janvārī — pl. 8.30 vak. First Unitarian Church auditorijā — 175 St. Clair Ave. koncertapvienības trešais koncerts: Valija Melliņa — mecosopr. un Vilnis Ciemiņš — klavieres.

2. februārī — pl. 5 p.p. Sv. Andreja baznīcas sarīk. zālē — Edites Timermanes audzēkņu vakars.

8. februārī — plkst. 7 vak. Sv. Andreja baznīcas sarīk. zālē Gaujas gaidu un Rīgas skautu vienību gadasvētki.

9. februārī — DV Toronto sod. tradicionālā masku balle DV namā.

9. februārī — plkst. 4.30 pēcp. „baltais" literārais sarīkojums ar autoru piedalīšanos. LPB Kanadas kopas sarīkojums Latviešu namā.

15. februārī — pl. 7.30 vak. Sv. Jāvilkumu no A. Brigaderes jautrās spēles „Lielais loms" V. Ņa bazn. sarīk. zālē uzvedīs iz-Pukata vadībā.

16. februārī — pl. 6 pēcpusdienā Latviešu namā trīs viencēlieni DV teātŗa Kanadā uzvedumā.

16. februārī — plkst. 2 p.p. Latviešu namā TLB sestdienas skolas vecāku padome rīko bazāru par labu skolai.

21. februārī — plkst. 8 vak. Mākslinieku vienības Latvis slēgts karnevāls „Joka pēc" Kolumbus zālē — 36 Linden St., Toronto.

22. februārī — pl. 4 p.p. Čikagas Piecīšu koncerts Latviešu namā.

22. februārī — pl. 7.30 vak. Čikagas Piecīšu kabarets King Edward Sheraton, Crystal Ballroom telpās.

22. februārī — plkst. 7 vakarā DV namā kārtējais „Ventiņu vakars' ar jautru un nopietnu programmu.

1. martā — pl. 7 vak. Dainas koris rīko Em. Dārziņa vakaru Latviešu namā.

VAI LŪGŠANA PIEPRASĀMA...

(Pārnesums no 3. lpp.)

tisko elementu. Sārto planētu skatītāji sapēma ar aplausiem. Gaismotājs V. Bikše dabūja papēdi sāpju vārīšanas skatā. Seju izgaismošana un lietus skats joprojām palika vēl problēma. Skaņu meistars bija O. Dombrovskis, uzmanīgs un efektīvs. Interesantas dejas bija iestudējusi Aina Rīga (tauriņi — A. Rone, S. Svilāne, M. Kliegе, Z. Kliegе; sikspārņi — S. Gulbe, R. Rone, A. Druva).

Paši tēlotāji nebija nekādi lielie skatuves mākslinieki, bet dažos, gan vēl pašā pumpurā, varēja nomanīt nākošos aktierus. Didzis (Ezīks Buduls) — drošsirdīgs, prātīgs un labu sirdi — iepatikās ar siltumu balsī, izbrīnīšanos un noteiktām kustībām; Sargeņģelis (Indulis Krādziņš) — ar saviem spārnu vingrinājumiem, Laumiņa (Linda Ozere) — ar izturēto liriskumu, Vecene (Gundega Zariņa) — ar īpato smiekliņu, Sapņu meistars (Andrejs Mačens) — ar burvestībām. Pūķis Persijs (Guntis Bērziņš) omulīgi dejoja ar krāsu otu rokā un dialogā patika ar balss maiņu. Ķēniņš (Ansis Tillers) — lieliģs, mazs ar milzīgu vēderu, baiļīgs — bija krāsains komisks tēls. Princese Vabole (Inese Gulbe) — nikna, virišķīga un ātra — savu lomu veica godam. Mazākās lomās bija Sārtās planētas raksturi, kuŗus tēloja A. Muižnieks, I. Silipa, K. Paipals, A. Ernšteins, M. Bruzgulis, A. Mačens un I. Krūmiņš. Viņu stilizētās kustības, „pī, pī" signāls, robotu izskats un skata vienreizējais iekārtojums patika.

Programmu pabeidza ar tautas dejām, kuŗas izpildīja sestdienas skolu audzēkņi (sākot ar vismazākajiem) un vidusskolas dejas grupa Rota. Par jauko priekšnesumu jāpateicas skolotājām I. Ronei, D. Briedei, A. Bormanei, I. Sproģei un I. Marēnai. Pie klavierēm bija I. Krastiņa, pie ērģelēm — I. Līcis.

Tiktālu Kārlis Freimanis par bērnu un jaunatnes rīta sarīkojumu. No savas puses varu piebilst, ka tas tiešām bija ļoti vērtīgs kultūras dienu sarīkojums ne tikai no nacionālā viedokļa, jo audzina mūsu nākošo kultūras dienu aktīvos dalībniekus, bet arī no skolu un audzināšanas viedokļa. Daudzi „aktieŗi", varbūt, visa gada laikā nebija tik daudz runājuši latviski, cik sarunāja, mācoties savas lomas izrādei. Protams, tas viss arī pieder pie mūsu nacionālās lietas, bet tikai mazliet citādā skatījumā.

Ed. Šmugajs

Velna kalnā sākas Eņģeļa ūdenskrituma

FILMPRODUCENTS LEO G. OZOLS STĀSTA PAR SAVAM GAITĀM DŽUNGĻOS (3)

Mēs nezinājām, ka kapteinis Borge, nespēdams mūs atrast, ziņojis iestādēm un arī presei, ka atrodamies briesmās. Viņš zināja, ka kopš 20 dienām, kad mūs pēdējo reizi redzēja, mēs esam bez pārtikas. Viņš pamatoti bažījās, ka izsalkušie indiāņi mūs patiešām varētu nogalināt un apēst. Tā pasaules prese sāka rakstīt par mums, bet Venecuēlas valdība un armija sūtīja lidmašīnas mūs meklēt. Tādēļ tik bieži dzirdējām motoru rūkoņu: vēlāk uzzinājām, ka vairāk nekā 20 lidmašīnas aplidojušas Velna kalnu cenšoties mūs atrast. Arī pa zemes ceļu vairākas ekspedicijas traucās Velna kalna virzienā, mūs meklēt. Pako Ortegas katoļu draugi bija noorganizējuši rekviēma dievkalpojumu, aizlūdzot par mums abiem, jo visi bija pārliecināti, ka esam gājuši bojā vienā vai otrā veidā. Valdība noteica dienu, līdz kurai meklēšana turpināma. Ja līdz šīs dienas vakaram mēs nebūtu atrasti, meklēšanu izbeigtu un mūs oficiāli uzskatītu par bojā gājušiem.

Bet to visu mēs nezinājām. Mēs tikai izmisīgi līdām atpakaļ uz bāzes nometni kalna pakājē, kur bijām atstājuši pārtiku, cigaretes un citu mūsu pašreizējā situācijā nepieciešamo. Kad beidzot to sasniedzām, izrādījās, ka aizbēgušie indiāņi to iztukšojuši un visu aizmesuši līdz. Bet šeit, kalna pakājē, varējām vismaz kaut ko nomedīt. Tomēr pirmo pērtiķi, kuŗu nošāvām, nevarējām izcept jo nebija sērkociņu. Nekādi nespējām arī uzrīvēt uguni ir izmirkušajiem kokiem. Pat mūsu filmu kameras lēcas nekā nelīdzēja, jo nebija saules. Indiāņi apēda pērtiķi tāpat neceptu, bet mēs, par spīti badam un novārgumam, nespējām piespiesties ēst jēlu pērtiķi.

Gaisā joprojām dzirdējām lidmašīnu rūkoņu. Kad pēc pāris dienām mākoņi uz brīdi pavērās, mēs ar lēcu palīdzību aizdedzinājām palmu lapu būdu, mūsu mitekli. Izmirkušās lapas degdamas tomēr radīja milzīgus dūmus, kas cēlās augšup gaisā. Beidzot tos ievēroja kāda no lidmašīnām. Bet tā bija armijas mašīna, kuŗai kalna pakāpē izcirstais skrejceļš par īsu. Pilots savu aicinājumu tomēr paziņoja Borgem, un tā pienāca laimīgais brīdis, ka mūsu priekšā nolaidās mazā Cesna. Borge, it kā neticēdams savām acīm, raudzījās septiņos novārgušos, kaulainos un bārdainos vīros, kas, kā vien spēdami, „steidzās" pretim lidmašīnai...

Borge atdeva savas sviestmaizes indiāņiem. Mēs viņam samaksājām sarunāto maksu un iekrāvām atlikušo filmu kameru un filmu kārbas lidmašīnā. Tas bija viss, kas mums palicis. Telti bijām atstājuši Velna kalnā pie ūdenskrituma.

Noplisuši un basām kājām devāmies atpakaļ uz civilizēto pasauli. Mums pretim traucās kāds pusducis armijas lidmašīnu, kuŗu pilsētnai, kuŗā nolaidāmies. Lidlaukā mūs jau gaidīja cilvēku jūra. No dažādām pasaules malām sabraukušie žurnālisti steidzās mums klāt, bet tad spēji atrāvās: 36 dienas nemazgājušies un drēbju paliekās, kuŗas jau puva uz ķermeņa, mēs taču, laikam, nebijām īsti patikami viņu izsmalcinātajiem deguniem...

Īstā korso braucienā, automašīnu taurēm nemitīgi skanot, mūs aizveda uz viesnīcu. Beidzot varējām nomazgāties. Vietējiem iedzīvotājiem tas bija liels notikums, un pilsētas galva izsludināja visiem brīvdienu un pats personīgi aizveda mūs pie friziera, lai mums nodzītu bārdas. Ļaužu pūlis sekoja ķatram mūsu solim, bet vakarā pilsētas valdes mums par godu rīkotajā rautā neskaitāmi cilvēki palika ārpusē, kur skaļruņos noklausījās, kas notiek iekšā. Nākošajās dienās prese, radio un televīzija nodarbojās tikai ar mums.

Rezultātā manu filmu godalgoja vairākas reizes. Biju apliecinājis, ka Velna kalns beidzot iekaŗots.. Tikai Aleksandrs Laime to joprojām negribēja atzīt, pareizāk — samierināties ar notikušo. Viņš atkal ieradās pie mums ar savu ruma pudeli un teica runu. Viņš uzsvēra, ka nekad nepieļaušot, ka tie esam bijuši mēs, nevis viņš, kas pirmie sasnieguši Engela lidmašīnu un viņa vārdā nosaukto ūdenskritumu. Viņš mūs vienkārši ignorēšot. Un atkal viņš atstāja runas laikā iztukšotu ruma pudeli uz galda un, galvu izslējis, aizgāja.

Leo G. Ozols

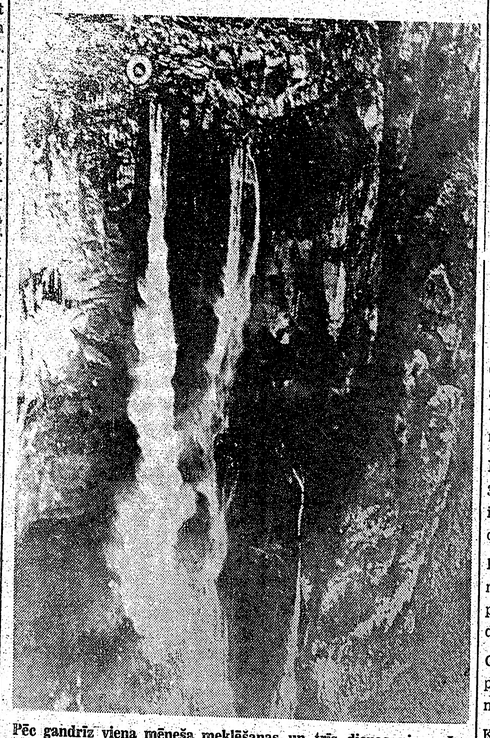

Pēc gandrīz viena mēneša meklēšanas un trīs dienas pirms Leo G. Ozola un viņa ekspedīcijas izsludināšanas par bojā gājušu kapt. Borge, pārlidojot ūdenskritumu, atklāja ekspedīcijas teltis (baltajā aplī virs krituma). Ekspedīcija bija mērķi sasniegusi, bet tur nebija saskatāms neviens cilvēks vai kāda dzīvības zīme. Tikai vējā plīvoja divi karogi — Venecuēlas un Latvijas.

Ar pliku āķi

PIEZĪMES CEĻA (2)

Lasot avizēs par latviešu žibulētāju gaitām un panākumiem Toronto apkārtnes ezeros, nevilus nāca prātā kāds paša zvejošanas piedzīvojums Arktikā. Tas nav stāsts par ziemeļu zivju karalieni — lašu dzimtas skaistuli arktisko cāru (Arctic char), kaut arī zvejas priekiem, kādus cāra var sagādāt, tūkstošiem rindu jau veltījuši un droši vēl veltīs daudzi Kanadas un ASV makšķernieki. Manas pieredzes pamatā patiešībā bija vēlēšanās no cāras izbēgt.

Kad kādā Hudsona šauruma eskimu ciemā, dzīvojot jau vairākas nedēļas biju diendienā mielojies gan pie ceptā, gan vārītā, gan jebkādā citādā iedomājamā veidā sagatavotas cāras ļodziņām, radās ļoti izteikta vēlēšanās apmainīt to ēdienu kartē ar kādu citu zivi. Arī mans galda biedrs — mūsu ministrijas technikis šai ciemā, ar kuŗu pārmainus sacentos pavāra mākslā un cāras izmantošanas izdomā, bija par to. Sameklējām ciemā vairākus zvejas daiktus un drīz vien bijām laivā kāda līča ielokā, kur, pēc vietējo izteicieniem, parasti uzturējās mencu bari.

Gribētu sacīt, ka mēs žibulējām, kaut neesmu drošs, vai mūsu daiktus un izdarības tā varētu ar pilnām tiesībām saukt. Ja mēs, varbūt, izrikojāmies žibulētājiem līdzīgi, tad mūsu zvejas daiktus par žibuļiem, kā to šodien saprot, laikam gan būs grūtāk saukt. Tie bija gaŗās auklās piesieti vienkārši svina gabali ar tajos iekausētiem trīs vai četriem lieliem āķiem. Katrs sava zvejas rīka valējo auklas galu piesējām pie laivas, tad laidām svina gabalu ar āķiem pāri laivas malai ūdenī. Kad tas atdūrās pret līča dibenu, asi pavilkām auklas pāris pēdu atpakaļ un sākām tās vieglī raustīt. Nebija ilgi jāgaida, kad jutu auklu kaut kur aizķeŗamies. Vilku to augšā — pie āķa bija menca! Ar to viss sākās: vilku laukā mencu pēc mencas — ar pliku āķi! Citreiz āķis bija ieķēries galvā, citreiz mugurā, žaunā vai vēderā. Ziņkārība, acīm redzot, lika zivju baram vīties un tīties ap šo savādo priekšmetu, kas tuvumā ūdenī nemitīgi lēkāja. Un cik daudziem gan ir nācies par viegliprātīgu zinkārību samaksāt!

Vēlāk kādā „Sports Illustrated" numurā lasiju aprakstu par šādu zvejas veidu, kuŗā autors cita vidū rakstīja: „Zivju ķeršana izvērtās par pirmatnēju rituālistisku zivju slaktēšanu. Zivis nāca augšā bez mitas, pat skaitīšana sajuka. Zivju kaudzei ap manām kājām augot, reālitāte pazuda, un man bija tāda sajūta, it kā jūras dibens būtu noklāts ar zivīm, kuŗām mani āķi dzinās cauri un satvēra ikvienu, kuŗai bija gadījusies nelaimīgā nejaušība būt to ceļā."

Negribētu teikt, ka savā pirmatnības pārdzīvojumā būtu jegrimis tikpat tālu kā šis autors, taču tīri negribot bija jāpadomā, ka šādā izdarību veidā bijām atgriezušies turpat, kur pirmatnējais tā līča zvejnieks bija sācis pirms gadsimtiem vai pat tūkstošiem.

Bet — kaut arī pirmatnējā izdariba — mācēšanai arī še sava loma! No tām vairāk nekā 60 mārciņām zivju, kuŗas nepilnā stundā iekrāvām savā laivā, divas trešdaļas nāca no mana galda biedra auklas.

Turpmākajās dienās mūsu arktiskā ēdienu karte mainījās. Nu varējām ne tikai izvēlēties, ko cept vai vārīt — cāru vai mencu, bet bijām arī ieguvuši iespējas eksperimentēt, vienreiz cārai piecepot mencu, citreiz — mencai cāru...

Aleksandrs Sprudzs

Government Information

Darba departaments ziņo:

GROZĪJUMI STRĀDNIEKU KOMPENSĀCIJAS LIKUMĀ

Valdība iesniegusi likumu izdarīt grozījumus strādnieku kompensācijas noteikumos, kuŗi uzlabotu pabalstus vīriešiem un sievietēm, kas cietuši kompensējamos negadījumos darbā.

Saskaņā ar šo likumu atraitņu pensija paaugstināta uz 125 dol. mēnesī un pensija ikvienam bērnam paaugstināta uz 50 dol. mēnesī. Pensija bāreņiem paaugstināta uz 60 dol. mēnesī. Minims, ko saņems atraitne ar trīs bērniem, būs 275 dol. mēnesī, neatkarīgi no mirušā izpelņas.

Bēru pabalstu paaugstinās no 300 uz 400 dol. un vienreizējo izmaksu atraitnei no 300 uz 500 dolariem.

Kompensācijas labā maksimālās izpelņas lielums paaugstināts no 6000 dol. uz 7000 dol. gadā.

Grozījumu likumā par uzgaides periodu noteikta vienīgi negadījuma diena.

Kompensācijas izmaksa sāksies ar darba nespējas dienu pēc negadījuma.

Likumā ietvertas arī strādnieka tiesības izvēlēties ārstu.

The Hon. John Roberts
Prime Minister of Ontario

Laikrakstam LATVIJA AMERIKĀ
491 College Street, Toronto 4, Ont.,
Lūdzu sūtiet man laikrakstu LATVIJA AMERIKA
līdz ..... uz ..... mēnešiem uz šādu adresi:
Mr. Mrs. Miss .....
Adrese: .....
.....
Pievienoju Money Orderi, čeku vai skaidrā naudā $ .....
..... abonementa uzsākšanai/pagarināšanai.
(Nevajadzīgo svītrot)
Paraksts .....
Abonēšanas maksa $2.00 par 1 mēn., $5.50 par 3 mēn., $10.00 par 6 mēn., $18.00 par gadu.

KAKTIŅŠ
Vedam visādus transportus ar modernām mašīnām (mēbeļu, būvmateriālu u. c.) Lūdzam svanīt katrā laikā.
LE 5-6619 941 Dovercourt Rd., Toronto

IZNĀKUŠAS
Ingridas Vīksnas
UN GĀJIENS NEAPSTĀJAS
Dziļi personiska pārdomu dzeja, kas rāda mūsu nemitīgo mainīšanos līdzi laika plūsmai. Ar savu piekto grāmatu Ingrida Vīksna pierāda savu īpatnējo, atšķirīgo stilu un seju mūsu daudzo dzejnieku starpā.
Grāmatai appalku zīmējis Ed. Dzenis.
GRĀMATAS CENA $4.20

Angelikas Gailītes
RITAUSMĀ
Kultūrvēsturisks stāsts par Andreju Pumpuru un laika bledriem. Autore še rāda savu prasmi vienkārši un skaisti attēlot tā laika notikumus, zīmīgi raksturojot tajos iesaistītās personas.
Vāka apdare ED. DZEŅA
GRĀMATAS CENA $4.00

Daugavas Vanagu Grāmatnīca,
491 COLLEGE ST., TORONTO 4, ONT. CANADA.
Lūdzu piesūtīt „UN GĀJIENS NEAPSTĀJAS" ..... eks.
„RITAUSMA" ..... eks.
Vārds, uzvārds .....
Adrese .....
.....
Samaksai pievienoju $..... Datums .....
Paraksts

Lūgums latviešu skolām
Saskarā ar Draudzīgo aicinājumu apgāds nolēmis apdāvināt latviešu skolas. Skolas lūgtas paziņot apgādam savas adreses.
Jāņa Šķirmanta apg.
828 Hinman Ave.
Evanston, Ill.,
U.S.A., 60202

PĀRSŪTAM
naudu uz LATVIJU.
US $10.- pret 9 jaunām rubļiem. Sūtīšanas izdevumi $3.50 līdz $35.-, pārējām summām 10%. Saņemšana 14—21 dienu laikā. Sūtījumi apdrošināti.
DV SAIMNIEKU NODAĻA,
491 College St., Toronto 4, Ont.

LATVIEŠU NAMS
īrē telpas
sarīkojumiem un viesībām.
Biroja atvērts katru dienu no pl. 11—1 p.p. un 6—8 vak., sestd. no pl. 11—1 p.p. un 4—6 vak.
Uz vēlēšanos nama dāmu komiteja rīko godību galdus.
TELEFONS 922-2931
491 COLLEGE ST. TORONTO.

TRANSPORTA UZŅĒMUMS
BALTIC MOVERS
Tālr. 534-1403, Toronto

VISLABĀKĀS GAĻAS PRECES DELIKATESES
iegādāsities Ziemeļamerikas vismodernā kvalitatīvi izcilākajos Eiropas stila gaļas katešu veikalos,
KUR VALDA KVALIT
tip-top MEA
delied
1727 Bloor St. West (High Park) tālr
YORKDALE SHOPPING CENTRE

DV APGĀDA IZDEVUMI
Angelika Gailite — Rītausmā .....
Ing. Vīksna — Un gājiens neapstāja
Ed. Tūters — Pēdas sniegā, dzeja....
T. Dangavs — Strandējušo sala, proz
A. Rubulis — Latvian Literature, lat
za angļu valodā ....
A. Lūsis — Redziet, kāds cilvēks, kāds
T. Krūka—Silaines mežs runā, st. bē
„ Tu debesis turi savās rok
P. Aigars — Atkusnis sākās oktobrī,
Johans H. Vigmans — Viens no milj
Pieprasiet DV Grāmat
491 College Street, Tor
Ont., Canada.

Kanadas DAUGAVAS VANAGU
125 Broadview Ave., Toronto 8, t
Piedāvā banketzāli sarīkojumiem, iesvēti
ībām, dzimšanas dienu jubilejām par jau
Pieprasiet telefoniski 465-5225
„Jautrais Od
JŪS GAIDA CIEMOS
Silts ēdiens ar dzērieniem. Atvērts no pirmdie
dienai no plkst. 4 — 12 naktī. Piektdienās un se
no plkst. 12 dienā.
Uz redzēšanos JA

Government Information

Darba departaments ziņo:

GROZĪJUMI STRĀDNIEKU KOMPENSĀCIJAS LIKUMĀ

Valdība iesniegusi likumu izdarīt grozījumus strādnieku kompensācijas noteikumos, kuri uzlabotu pabalstus vīriešiem un sievietēm, kas cietuši kompensējamos negadījumos darbā.

Saskaņā ar šo likumu atraitņu pensija paaugstināta uz 125 dol. mēnesī un pensija ikvienam bērnam paaugstināta uz 50 dol. mēnesī. Pensija bāreņiem paaugstināta uz 60 dol. mēnesī. Minims, ko saņems atraitne ar trīs bērniem, būs 275 dol. mēnesī, neatkarīgi no mirušā izpeļņas.

Bēru pabalstu paaugstinās no 300 uz 400 dol. un vienreizējo izmaksu atraitnei no 300 uz 500 dolariem.

Kompensācijas labā maksimālās izpeļņas lielums paaugstināts no 6000 dol. uz 7000 dol. gadā.

Grozījumu likumā par uzgaides periodu noteikta vienīgi negadījuma diena.

Kompensācijas izmaksa sāksies ar darba nespējas dienu pēc negadījuma.

Likumā ietvertas arī strādnieka tiesības izvēlēties ārstu.

the Hon. John Roberts
Prime Minister of Ontario

jām atgriezušies turpat, kur pirmatnējais tā līča zvejnieks bija sācis pirms gadsimtiem vai pat tūkstošiem.

Bet — kaut arī pirmatnējā izdarība — mācēšanai arī še savaloma! No tām vairāk nekā 60 mārciņām zivju, kuŗas nepilnā stundā iekrāvām savā laivā, divas trešdaļas nāca no mana galda biedra auklas.

Turpmākajās dienās mūsu arktiskā ēdienu karte mainījās. Nu varējām ne tikai izvēlēties, ko cept vai vārīt — čāru vai mencu, bet bijām arī ieguvuši iespējas eksperimentēt, vienreiz čārai piecepot mencu, citreiz — mencai čāru...

Aleksandrs Sprudžs

Lūgums latviešu skolām

Sakarā ar Draudzīgo aicinājumu apgāds nolēmis apdāvināt latviešu skolas. Skolas lūgtas paziņot apgādam savas adreses.

Jāņa Šķirmanta apg.
828 Hinman Ave.
Evanston, Ill.,
U.S.A., 60202

PĀRSŪTĀM

naudu uz LATVIJU.

US $10.- pret 9 jauniem rubļiem. Sūtīšanas izdevumi $3.50 līdz $35.-, pārējām summām 10%. Saņemšana 14—21 dienu laikā. Sūtījumi apdrošināti.

DV SAIŅIŠU NODAĻA,
491 College St., Toronto 4, Ont.

LATVIEŠU NAMS

īrē telpas

sarīkojumiem un viesībām.
Birojs atvērts katru dienu no pl. 11—1 p.p. un 6—8 vak., sestd. no pl. 11—1 p.p. un 4—6 vak.
Uz vēlēšanos nama dāmu komiteja rīko godību galdus.
TELEFONS 922-2931
491 COLLEGE ST. TORONTO

TRANSPORTA UZŅĒMUMS

"BALTIC MOVER"

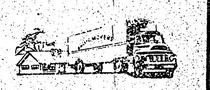

Tālr. 534-1403, Toronto

✝

Dieva mierā aizgājis mūsu neaizmirstamais

Reinholds Beitiņš

Dzimis 1906. g. 5. jūnijā Latvijā,
miris 1969. g. 3. janvārī Toronto.

Bet debess atkal atdos,
Ko zeme ņēmusi,
Un jaunā spēkā zaļos,
Kas nāvē grimuši.

Sēro
TUVINIEKI INDIANĀ, ASV UN DZIMTENĒ

Pievienojies aizsaules pulkiem 3. Kurzemes pulka strēlnieks

Pēteris Midegs

dzimis 1897. g. 26. oktobrī, miris 1968. g. 13. janvārī,
apglabāts 16. janvārī Sudbury, Ont.

Dziļās sērās

Kas dus smilšu kalniņā,
To mūžam neredzēt . . .

Latviešu karaveteranu-strēlnieku biedrība Kanadā

Mūsu ilggadējais apvienības biedrs un bijušais apvienības priekšnieks
PULKVEDIS

Eduards Ozoliņš

dzimis 1895. g. 24. februārī Latvijā,
miris 1968. g. 22. decembrī Čikagā.

Viņu mīļā piemiņā paturēs
Daugavas Vanagu apvienība Čikagā

Mūsu ilggadējais apvienības biedrs

Jānis Krīgers

dzimis 1905. g. 13. martā Zaļeniekos,
miris 1968. g. 2. decembrī Čikagā.

Viņu mīļā piemiņā paturēs
Daugavas Vanagu apvienība Čikagā

✝

Mūsu mīļā māmiņa un vecmāmiņa

Marija Mitenberga

dzim. ILVESS

Dzimusi 1898. gada 23. februārī Mērsraga pag., Talsu apriņķī, Latvijā,
mirusi 1969. g. 19. janvārī Toronto.
Izvadīšana 23. janvārī uz Jorkas kapu latviešu nodalījumu.

Jau saulīte zemu, zemu,
Māmuliņa tālu, tāl . . .

Dziļās sērās:
BĒRNI, MAZBĒRNI, PIEDERĪGIE
TORONTO, ASV UN LATVIJĀ

Dievs lai ir ar tevi ceļā,
Un Viņa svētais eņģelis lai tevi pavada.

✝

Elene Berkmanis

dzimusi 1887. gada 1. janvārī Balvos,
mirusi 1969. gada 17. janvārī Freeport sanatorijā,
Kičenerā.

Dusi saldi!

Dziļās sērās
DĒLS, MEITA, ZNOTS, VEDEKLA UN MAZBĒRNI

Vai esat nokārtojuši abonementu?

Lauku klusumā — 6 ist. divstāvu māja,

35 jūdzes no Toronto (¾ stundas) ar modernām labierīcībām — katrā istabā iestādāms vājadzīgais elektr. siltums. Zeme sakņu dārzam; 100 pēdu no labas šosejas, laba satiksme.

Ģimenes apstākļu dēļ vēlos izrentēt latviešiem par niecīgu īri vai pakalpojumiem.

Zvanīt vak. 261-3876,

VISLABĀKĀS GAĻAS PRECES UN DELIKATESES

iegādāsities Ziemeļamerikas vismodernākajos un kvalitatīvi izcilākajos Eiropas stila gaļas un delikatešu veikalos,

KUR VALDA KVALITĀTE

tip-top MEATS
delicatessen

1727 Bloor St. West (High Park) tālr. RO 6-4982
YORKDALE SHOPPING CENTRE —7838866

LAIKRAKSTA LATVIJA AMERIKA

atsevišķi numuri dabūjami
Torontc latviešu veikalos

Baltic PLASTERING

Izdaru visus nepieciešamos māju remontus iekšpusē un ārpusē.

Garantēts darbs. Mērenas cenas. Metro licence E 761.

Zvanīt katrā laikā Toronto 769-8389.

FRANK VASS BA

ADVOKĀTS-NOTĀRS
263 College ielā, Toronto.
(pie Spadīna Ave.)
TEL. WA 2-6112, 2-6111

L. LUNSKY

OPTIKIS
Atvērts no pl. 9.30 — 6 vak.
Ar iepriekšēju pieteikšanos
470 College St., Toronto.
Tālr. WA 1-3924

IGAUŅU OPTIĶIS

J. RATAS

169 Danforth Ave. HO 5-6251

ACU PĀRBAUDE. ACENU PAGATAVOŠANA PĒC ĀRSTU RECEPTES. ZEISS STIKLI. Speciāla atlaide sūtījumiem uz dzimteni.

DV APGĀDA IZDEVUMI

Angelika Gailite — Rītausmā	$4.00
Ing. Vīksna — Un gājiens neapstājas	$4.20
Ed. Tūters — Pēdas sniegā, dzeja	$3.50
T. Dangavs — Strandējušo sala, proza	$8.20
A. Rubulis — Latvian Literature, latv. proza angļu valodā	$7.00
A. Lūsis — Redziet, kāds cilvēks, kāds Dievs	$3.25
T. Krūka—Silaines mežs runā, st. bērniem	$2.80
„ Tu debesis turi savās rokās...	$3.50
P. Algars — Atkusnis sākās oktobrī, rom...	$3.90
Johans H. Vigmans — Viens no miljoniem	$4.00

Pieprasiet DV Grāmatnīcā
491 College Street, Toronto 4, Ont., Canada.

Kanadas DAUGAVAS VANAGU nams
125 Broadview Ave., Toronto 8, tel. 465-5225

Piedāvā banketzāli sarīkojumiem, iesvētībām, kristībām, dzimšanas dienu jubilejām par jaunām cenām.

Pieprasiet telefoniski 465-5225

„Jautrais Ods"

JŪS GAIDA CIEMOS

Silts ēdiens ar dzērieniem. Atvērts no pirmdienas līdz ceturtdienai no plkst. 4 — 12 naktī. Piektdienās un sestdienās atvērts no plkst. 12 dienā.

Uz redzēšanos JAUTRAJĀ ODĀ!

Kanada ir bijusi laba pret mums

Šos vārdus izsaka daudzi tautieši, kuŗi kļūst Kanadas pavalstnieki . . . Kanadai topot viņu jaunajai dzimtenei.

Katru gadu apmēram 60,000 iedzīvotāju, no visām pasaules tautībām, pieņem Kanadas pavalstniecību.

Vai arī jūs kvalificējaties šai privilēģijai un esat gatavi uzņemties Kanadas pavalstnieka atbildību?

Stājieties sakaros ar tuvākām Kanadas pavalstniecības iestādēm.

Šīs iestādes jums palīdzēs sekojošās pilsētās: HALIFAX, MONCTON, MONTREAL, OTTAWA, SUDBURY, TORONTO, HAMILTON, ST. CATHARINES, KITCHENER, LONDON, WINDSOR, WINNIPEG, REGINA, SASKATOON, CALGARY, EDMONTON UN VANCOUVER. Variet arī rakstīt: The Registrar of Canadian Citizenship, Secretary of State Department, Ottawa.

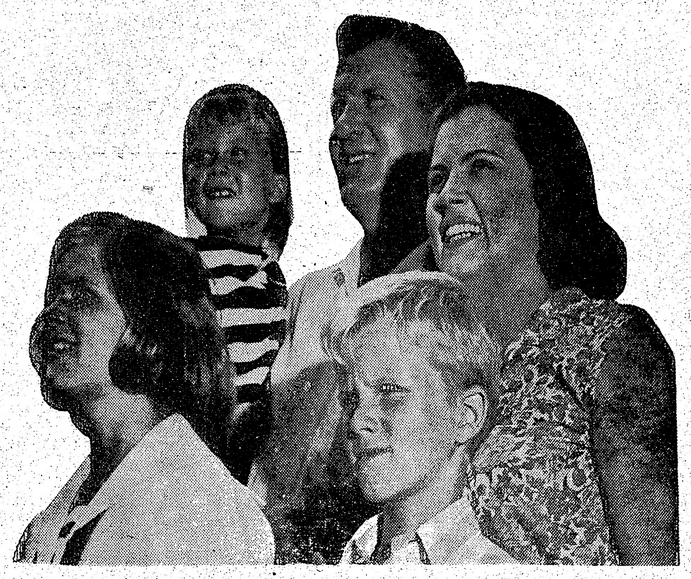

Kanadas valdiba

ĀKUŠAS

Dziļi personiska pārdomu dzeja, kas āda mūsu nemitīgo mainīšanos līdzika plūsmai. Ar savu piekto grāmu Ingrida Vīksna pierāda savu īpatējo, atšķirīgo stilu un seju mūsu audzo dzejnieku starpā.

ikcu zīmējis Ed. Dzenis.

TAS CENA $4.20

---

sturisks stāsts par Andreju Pumlaika biedriem. Autore še rāda savu ienkārši un skaisti attēlot tā laika s, zīmīgi raksturojot tajos iesaistīonas.

re ED. DZENA

TAS CENA $4.00

---

nagu Grāmatnīca,
ORONTO 4, ONT. CANADA.

NS NEAPSTĀJAS" ..... eks.
„RITAUSMĀ" ..... eks.

Datums .....

Paraksts

SPORTS

Kanadas latviešu sporta kongress

Kanadas latviešu sportistu un sporta darbinieku kongresā 11. janvārī DV namā Toronto piedalījās 18 dalībnieku. Kongresu vadīja V. Sališs, bet par sekretāru ievēlēja G. Gubiņu. Toronto latviešu YMCAi, Toronto latviešu sporta klubam un Toronto DV bija 3 mandāti, - Hamiltonas Spartai un Montrealas latviešu sporta klubam — 2, bet galda tenisistiem un tenisistiem pa vienam.

Latviešu sporta apvienības Kanadā pr-dis V. Sališs ziņoja, ka aizvadītajā gadā apvienībā reģistrēti 363 sportisti, valde darbojusies labā saskaņā un bijusi ļoti rosīga. Zināmu vilšanos gan sagādājusi Ziemeļamerikas baltiešu meistarsacīkšu organizācija, kuŗa bijusi pavirša. Ziņojuma turpinājumā V. Sališs pakavējās plašāk pie sporta laukuma izbūves darbiem Sidrabenē, izceļot šī pasākuma lielo nozīmi. Šai darbā sevišķi daudz pūļu pielicis R. Bulte. Šabiedrības atsaucība ir laba, un uzņēmēja Silava prāvais ziedojums devis iespēju veikt izbūves darbus ātrāk nekā iecerēts. Architekts E. Janišs, kuŗu LSAK lūgusi uzņemties izstrādāt sporta laukuma izbūves plānu visā pilnībā, jau iepazīstinājis apvienību ar savām idejām, kuŗu īstenošana būs atkarīga no turpmākās sabiedrības atsaucības.

Nozaŗu vaditāju ziņojumi liecināja, ka Kanadas latviešu sportisti aizvadītajā gadā bijuši ļoti aktīvi. Negaidīti kupla kļūst jaunā golfa nozare, arī tenisistu saimē sāk ieplūst jaunā paaudze. Tie ir iepriecinoši fakti, bet turpat blakus atsevišķo klubu ziņojumos bija jādzird, ka daļa jauniešu neveltī pietiekamu interesi sacīkstēm un uz tiem nevar paļauties. Protams, tas padara grūtu to nedaudzo sporta darbinieku darbu, kuŗiem jātur vadības pavedieni savās rokās.

Pagājušā gada budžets izpildījies plānotā projekta ietvaros. Jaunais budžeta projekts paredz ieņēmumos un izdevumos 2138,35 dol., neskaitot sporta laukuma un celtņu izbūvei vajadzīgos līdzekļus. Jāatzīmē, ka Hamiltonas meiteņu tautas dziesmu koncerts, kuŗu rīkoja LSAK un kuŗa atlikumu ansamblis ziedoja sporta laukuma izbūvei, devis 192,23 dol. atlikumu. Latviešu sporta saime par to izsaka ziedotājiem pateicību.

Revidents V. Galviņš ziņoja, ka kase un kases dokumenti ir labā kārtībā, valdes darbība bijusi sekmīga un pelnījusi kongresa pateicību. Kongresa dalībnieki šo ierosinājumu pieņēma bez iebildumiem.

Sportistu reģistrācijas maksu atstāja līdzšinējo — pieaugušiem 2 dol. gadā, bet jaunatnei līdz 18 gadiem 50 centu.

Pārrunas bija dzīvas un reizēm ievilkās garumā. Interesants bija P. Plīša ierosinājums, ka LSAK vasarā būtu jāsazinās ar bērnu nometņu vadībām un palaikam jāorganizē jaunatnes iepazīstināšana ar dažādiem sporta veidiem. Interesentus vajadzētu attiecīgajā dienā atsvabināt no visiem citiem pienākumiem nometnē un nodarbībām, lai viņi šo laiku varētu pilnvērtīgi izmantot domātajam mērķim. R. Kadiķis savukārt ieteica padomāt par īpašu jaunatnes sporta vadības izveidošanu, kuŗa pa šī jaunieši būtu lēmēji un tiešo organizēšanas darbu veicēji.

Par LSAK priekšsēdi vienprātīgi izraudzīja līdzšinējo V. Sališu. Arī valde palika vecajā sastāvā, atskaitot ilggadējo valdes locekli A. Grīnbergu, kuŗa vietā nāca E. Skujiņš. Tā bez Sališa turpmāk valdē darbosies Z. Zentiņš, R. Kadiķis, G. Gubiņš, R. Bulte un A. Mackars.

Ž. Zentiņš

TORONTO YMCA UZVAR TLSK

Kanadas latviešu basketbola meistarsacīkšu pirmās kārtas spēlē Toronto latviešu YMCAs vienība senioru klasē uzvarēja Toronto LSK ar 92—76 (45—43) rezultātu. Spēle rādīja, ka TLSK ar savu pašreizējo labāko sastāvu var būt bīstams pretinieks ikvienai vienībai. Vairāki kluba spēlētāji, kas ilgāku laiku nebija redzēti ierindā, rādīja slavējamu spēles māku un teicamu precizitāti iemetienos. Gandrīz visu pirmo puslaiku TLSK atradās vadībā ar 10 punktu starpību. Šai laikā „kliboja" YMCAs aizsardzība. Puslaika pēdējās divās minūtēs YMCA tomēr sāka sadarboties daudz labāk un negaidot pabeidza puslaiku savā labā ar 45—43. Spēles otrā posmā risinājās ļoti izlīdzināta sacensība. YMCA izrādījās daudz rūpīgāka pretinieku segšanā un lēnām, bet noteikti sāka gūt pārākumu, kas beigās izteicās 92—76.

Attiekšmē uz uzvarētājiem labākais jāsaka par jaunatnes spēlētāju Pēteri Sproģi, kas ir augumā stalts, tehniski labs, izteikts cīnītājs un reizēm var būt ļoti bīstams punktu guvējs. YMCAs vienības spēles veidotājs, iztrūkstot Litavniekam, bija Zentiņš, kas pašreiz labā gatavībā. TLSK bija patikami viengabalaina vienība. Sevišķi veiksmīga diena bija Valdim Ozoliņam, kuŗa metieni arvien deva punktu guvumu. YMCA no 23 soda metieniem reālizēja 10, bet TLSK no 24 punktos pārvērta 12.

YMCAs sastāvā spēlēja P. Sproģis — 33, J. Zentiņš — 14, A. Liepa — 11, I. Plampe — 10, E. Pilskalnietis — 5, A. Strīpnieks — 5, P. Akers — 4, V. Akers —4 un V. Ezers — 1. TLSK krāsas pārstāvēja V. Ozoliņš — 30, A. Lakstīgala — 16, J. Āboliņš — 11, J. Udrovs — 7, G. Ozoliņš — 7, V. Pērkons — 5, I. Kopštāls un A. Ansons.

Ž. Z.

Prāgā sadedzinājies students

Prāgā pašreiz galvenais pārrunu temats ir 21 gada vecā studenta Jana Pelacha publisks pašnāvības mēģinājums, lai protestētu pret savai tautai laupīto brīvību pēc Pad. savienības iebrukuma. Vencela laukumā, kur jau kopš pirmajām okupācijas dienām notikuši dažādi protesta akti, Pelachs aplējās ar benzīnu un aizdedzinājies. Slimnīcā konstatēts 85% ķermeņa apdegumi. Pašnāvnieka stāvoklis grūts.

Pelachs atstājis vēstuli, ka nākošais šāda veida protests notiks pēc 10 dienām un līdzīgi protesti turpināsies, kamēr Čehoslovakijā atkal valdīs brīvība. Čechu arodbiedrības žurnāls „Listy" ziņo, ka Brno universitātes studenti pārtraukuši studijas uz vienu mēnesi un aizgājuši strādāt fabrikās, lai stātos ciešākā kontaktā ar strādniekiem un iepazīstinātu viņus ar saviem ieskatiem.

Pelacha sadedzināšanas mēģinājums kļuva iemesls asiem studentu uzbrukumiem Pad. savienībai un čechoslovaku komūnistu vadītājiem, kuŗi nosmacējuši valstī brīvību tādā mērā, ka jaunatnei jāprotestē tik drausmīgā veidā, kas pārsniedz varoņību kaŗa laukā. Notikums Prāgā atsauc atmiņā budistu pašsadedzināšanos pirms dažiem gadiem Dienvidvietnamā.

Komūnistu partijas centrālkomiteja apzīmējusi Pelacha pašnāvības mēģinājumu par traģisku, piebilstot, ka jaunatne gan citādi varētu demonstrēt savu patriotisko apziņu — ar iecietību un saprātu.

LĪDZ ŠIM DARGAKA AMATA PĀRŅEMŠANA

Ričards Milhauzs Niksons 20. janvārī kļuva 37. ASV prezidents. Viņa amatā ievešanas svinības kļuva par visdārgākajām ASV vēsturē, kopīgajiem izdevumiem sasniedzot ap 2.500.000 dol. Līdzšinējā prezidenta Lindona Džonsona amatā ievešana 1965. gadā bija izmaksājusi 2.100.000 dol., bet Kenedija amata pārņemšanas ceremoniāls 1961. gadā — „tikai" 1.600.000 dol. Lēš tomēr, ka amerikāņu nodokļu maksātājiem no savām kabatām par šīm svinībām būs jāizdod tikai 400.000 dol., jo pārējo summu sagādās svinību rīcības komiteja un dažādas privātas grupas. Ielūgumi uz svinībām bija izsūtīti 200.000 personām. Ieejas maksa sarīkojumos svārstījās no 4 — 100 dol., atkarā no tā, kāda vieta. Plkst. 11.30 dienā jaunais prezidents Niksons uz Kapitola kāpnēm nodeva 35 vārdu garo prezidenta zvērestu, kāds paredzēts ASV konstitūcijā. Vakarā piecās lielākajās Vašingtonas viesnīcās un Smithsonian institūtā notika greznas balles.

Galda jautājums izšķirts

Pēc 10 nedēļu mīņāšanās uz vietas Vietnamas miera sarunas Parīzē beidzot varēs sākties. Tagad panākta vienošanās arī par to, pie kāda veida galda četriem partiem sēsties. Pēc daudziem un dažādiem galda veida projektiem par vislabāko atzīts apaļš galds, jo tā malas ir „bezgalīgas" un draugi no ienaidniekiem nav šķirti ar asajām šķautnēm, kādas bija iepriekšējos variantos ar taisnstūŗu un kvadrātveidīgajiem galdiem. Lai sarunu dalībnieku fiziskā vienība būtu jo lielāka, delegācijas pie apaļā galda neapzīmēs ar īpašiem uzrakstiem, tāpat nelietos galda karodziņus vai citus apzīmējumus, kā parasti praktizē starptautiskajās konferencēs. Apaļā galda abās pusēs būs novietoti divi mazāki taisnstūŗu galdi sekretāriem — tā, lai tie nepieskartos galvenajam galdam, pie kuŗa sēdēs delegācijas. Konferences galdu pēc noteiktiem izmēriem speciāli likusi pagatavot Francijas ārlietu ministrija. Galds pēc tam nodots ASV, Ziemeļvietnamas, Dienvidvietnamas un vietkongu rūpīgai inspekcijai.

ASV un Ziemeļvietnamas delegāciju vadītāji divreiz tikušies kādā slepenā vietā dienvidos no Parīzes, ik pusotras stundas ilgadzētu attiecīgajā dienā atsvabināt no visiem citiem pienākumiem nometnē un nodarbībām, lai viņi šo laiku varētu pilnvērtīgi izmantot domātajam mērķim. R. Kadiķis savukārt ieteica padomāt par īpašu jaunatnes sporta vadības izveidošanu, kuŗa pa šī jaunieši būtu lēmēji un tiešo organizēšanas darbu veicēji.

Par LSAK priekšsēdi vienprātīgi izraudzīja līdzšinējo V. Sališu. Arī valde palika vecajā sastāvā, atskaitot ilggadējo valdes locekli A. Grīnbergu, kuŗa vietā nāca E. Skujiņš. Tā bez Sališa turpmāk valdē darbosies Z. Zentiņš, R. Kadiķis, G. Gubiņš, R. Bulte un A. Mackars.

Ž. Zentiņš

vietnamas komūnistu teroristu pārstāvja izteicieniem jaunā ASV prezidenta Niksona izraudzītais delegācijas vaditājs Parīzes sarunās Kabots Lodžs drošināja senāta liberāļus Vašingtonā, ka viņš neieņems „cieto līniju" miera sarunās. Senātors Fulbraits, viens no visneatlaidīgākajiem kaŗa kritizētājiem, pēc pusotras stundas sarunas ar sagrāko sūtni Dienvidvietnamā izteicies, ka esot pilnīgi apmierināts ar Lodža uzskatiem. Arī citi senāta ārlietu komisijas locekļi bija līdzīgās domās.

Mūsu mīļā

Milda Bangerskis

dzim. OZOLIŅŠ

Dzimusi 1894. gada 25. janvārī,
mirusi 1969. gada 11. janvārī.

No tālās mūžības
pār mūsu dzīves takām
arvien vēl tava mīlestība plauks.

Sērās
VIRS, DĒLS AR ĢIMENI,
MEITA AR ĢIMENI UN
PIEDERĪGIE LATVIJĀ

Vidējos austrumos attīstās „jauna Vietnama"

Pad. savienība arvien tēlojusi „miera eņģeļa" lomu, kaut nedomā nekā cita, kā vienīgi aiz šīs miera maskas tuvināties saviem ekspansīvajiem mērķiem. Šai virzienā pēdējā laikā izpaužas arī Maskavas jaunā aktivitāte miera uzturēšanai Vidējos austrumos. Īsā laikā Kremlim jau radušies vairāki plāni, kā saglabāt mieru Izraēlas un arabu valstu starpā.

Pēdējās dienās Maskava nākusi klajā ar jaunu ierosinājumu, mīkstinot savus līdzšinējos ieteikumus attieksmē uz Izraēlu cerot, ka Niksonam pārņemot ASV prezidenta amatu, Vašingtona šai virzienā varētu uzsākt tūlītējas sarunas ar Kremli. Jaunais padomju priekšlikums izstrādāts slepenās sarunās starp Francijas prezidentu Degollu un Pad. savienības sūtni Parīzē Zorinu. Tas groza līdzšinējo padomju projektu, ka Izraēlai jāatvelkas no okupētajiem arabu apgabaliem pirms jebkāda iepriekšēja nokārtojuma. Maskavas plāns tagad paredz Izraēlas un arabu vienošanos galvenajos punktos, sadarbojoties ar Apvienoto nāciju vidutāju Jaringu. Šī vienošanās būtu ievadījums pakāpeniskai Izraēlas spēku atvilkšanai no okupētajiem apgabaliem, pie kam arabi to novērtētu ar attiecīgām koncesijām.

Pēc atvilkšanās Izraēla beidzot tā ir un Maskavai tas būtu jau atrastos „drošās un atzītās" robežās, arabiem atteicoties no naidīgās nostājas. Šo nokārtojumu garantētu Apvienoto nāciju drošības padomes četri locekļi — ASV, Pad. sav., Anglija un Francija, kuŗas arī rūpētos par starptautiskiem drošības spēkiem, novietojot tos joslās starp Izraēlu un tās arabu kaimiņiem.

Izraēla noraidījusi arī šādu atrisinājumu, joprojam pastāvot, ka sarunām jānotiek tikai Izraēlas un arabu valstu starpā, kaut skaidri zina, ka arabi ar to pie viena galda nekad nesēdīsies. Pad. savienība tomēr visiem spēkiem vēlas īstenot savu priekšlikumu jaunajā variācijā, motivējot, ka pretējā gadījumā Vidējos austrumos nekad nebūs ista miera.

No prezidenta Degolla nometnes nācis brīdinājums, ka atlicis vairs tikai viens gads, tad Vidējo austrumu situācija pilnīgi izslēdzes no „četru lielo" rokām un ieies nepārredzamā pašplūsmē.

Pēc vairāku gadu klusēšanas starptautiskās diplomātijas laukā, ķīnieši atkal kļuvuši aktīvi. Parīzē valda pārliecība, ka tas nozīmē ķīniešu gatavošanos politiski iejaukties arabu valstīs. Ja tas izraisīs publikas disputu par tiesībām uz slepenību privātā dzīvē. Kanadas ministru prezidentam kāda akadēmiķe lasītājas vēstulē The Globe and Mail 20. janvāŗa numurā aizrādīja, ka viņš velti baŗas uz preses ļaudim. Trudo uz Londonu nebrauca privātās darīšanās, bet kā lielas valsts ministru prezidents oficiālā uzdevumā. Reportieŗi viņa pavalstniekus informējuši vienīgi par to, kā viņš savus uzdevumus veicis. Tā esot Kanadas ministru prezidenta vaina, ja viņš radījis ievērību diskotēkās un restorānos, bet ne ar runām Kopvalsts problēmu apspriedē.

★ Kanadas apvienotās baznīcas pārstāvis Dr. Roberts B. Meklūrs izteicies, ka topošiem sazvērniekiem būtu ieteicams mācīties Maocetunga filozofiju. Runādams kādā lekcijā 200 klausītājiem Brešias kolledžā Londonā, 20. janvārī, Dr. Meklūrs, kuŗš dzimis Ķīnā un pats izbēdzis vēsturiskās bokseŗu sacelšanās laikā, norādīja revolūcionāri noskaņotiem kanadiešiem mācīties no citu tautu, īpaši Maocetunga revolūcionāras technikas.

★ Karaliskā Ontario mūzeja vadība Toronto lūgusi iekšlietu ministru Peletjē pārņemt mūzeju federālās valdības ziņā, to pārdēvējot par nacionālu mūzeju un piešķirot uzturēšanai 1 milj. dolaru gadā. P. Svona vadībā mūzejs pēdējos gados ievērojami paplašinājis aktīvitāti, izdarot arheoloģiskus izrakumus gan Kanadā, gan ārzemēs, sniedzot lekcijas mākslas un vēstures jautājumos u.c.

★ Opozicijas vaditājs R. Stenfīlds parlamenta sēdē norādījis, ka ministru prezidenta Trudo veikums kopvalsts ministru prezidentu konferencē Londonā kaitējis Kanadas prestižam un vājinājis kopvalsti. Pirmo reizi Kanada bijusi spiesta pamest savu „vadītājas vietu" kopvalstī Arī NDP pārstāvis parlamentā D. Lūiss izteicās, ka Trudo „devums kopvalsts problēmu risinājumā līdzšinējies lielai nullei." Kreditists Renē Mats piebildis, ka nezinot, smieties vai raudāt par ministru prezidenta izrīcībām un laimīgs, ka viņš atgriezies Otavā, jo bažījies par Kanadas reputācijas slīdēšanu arvien dziļāk.

Iespējama franču kaŗaspēka sūtīšana uz Libanonu

Libānonas ministru prezidents Rašids Karamam kam valsts prezidents uzticējis sastādīt jauno valdību, kuŗa ieņemtu stingrāku nostāju pret Izraēlu, turpina kabineta izveidošanu, bet žīdu ietekmētie preses organi paredz grūtības tā sastādīšanā. To secina no tā, ka divi labā spārna politiķi, agrākie ministri Jafes valdībā, no piedāvātajiem ministru portfeļiem jaunajā valdībā atteikušies. Tā iemesls liekas tas, ka jaunais ministru prezidents Karami nav izraudzījis pietiekami daudz labā spārna pārstāvju savā valdībā.

Jaunās valdības programmā paredzēts stiprināt Libānonas aizsardzības spēkus pret Izraēlu ar rezervistu iesaukšanu un moderna apbruņojuma iegādāšanos. Londonas diplomātiskie avoti izsakās, ka Libānonas rēgulārā armija piedraudējusi konfrontēties ar arabu partizāniem, kuŗi izveidojuši stiprus spēkus pret Izraēlu. Aj 500 Palestīnas partizānu novietoj šies visgarām Libānonas un Izraēlas robežai.

Francija aktīvizējusi savu politisko darbību, lai beidzot nomierinātu Vidējos austrumus, kur ..ājas ogles pasaules ugunsgrēka ļoti iespējams, ka Anglija, ASV un Pad. savienība piekritīs Francijas priekšlikumam, kuŗš paredz „četru lielo" iejaukšanos Vidējo austrumu konfliktā. Tādā gadījumā būs jāpiedzīvo Apvienoto nāciju drošības padomes 1967. gada novembŗa rezolūcija, kuŗā prasīta Izraēlas atvilkšanās no okupētajiem arabu apgabaliem, uzliekot arabiem par pienākumu atzīt Izraēlas valsti.

Francijas pārstāvis Apvienotajās nācijās domā, ka „četru lielo" vienošanās gadījumā konference Vidējo austrumu konflikta nokārtošanai varētu sākties starp 25. janvāri un 15. februāri. Dažas stundas vēlāk Francijas valdība apstiprināja, ka sūtīs savu delegāciju uz Libānonu, lai iepazītos ar tās aizsardzības problēmām. Šis paziņojums pastiprina minējumus, ka Francija atkārtota Izraēlas uzbrukuma gadījumā varētu sūtīt savus spēkus uz Libānonu.

Tas atsauc atmiņā prezidenta Degolla personīgā sūtņa un agrākā informācijas ministra Gorsē neseno deklarāciju Beirutā, ka gadījumā, ja Libānonas eksistence būtu apdraudēta, Francija nepaliktu vienaldzīga. Francijas ārlietu ministrija oficiāli noliedz, ka trīs franču augstāko virsnieku sūtīšanai uz Libānonu būtu kādas sakars ar militāro padomdošanu. Bet — amerikāņu militāro padomdevēju ierašanās savā laikā Vietnamā iezīmēja ASV pirmo iejaukšanos šai konfliktā.

Izraēlā lielu neskaidrību un reizē arī pārsteigumu radījusi franču preču kuģa iebraukšana Haifas ostā ar rezerves daļām Francijā ražotajiem bumbvedējiem, kuŗi agrāk piegādāti Izraēlai. Pēc Degolla aizlieguma sūtīt kaujas lidmašīnu daļas un ieročus, Izraēlai bija lielas rūpes, kā uzturēt cīņas gatavībā savus gaisa spēkus. Ar rezerves daļu pienākšanu Izraēlas gaisa flotes spiedīgās vajadzības uz laiku ir apmierinātas.

Šis franču kuģis atstājis Antverpenes ostu Beļģijā trīs dienas pēc Degolla ieroču sūtījumu aizlieguma. Nav zināms, vai kuģis ceļā saņēmis pavēli ar kravu atgriezties, jeb vai Degollam tas vienkārši „izslīdējis", taču Izraēla tikusi pie tik nepieciešamajām rezerves daļām. Bet „Jerusalem Post" ir savs izskaidrojums: piegādes aizliegums, varbūt, neattiecas uz franču Mirage tipa kaujas bumbvežiem, jo tiem esot iebūvēti slikti motori, kādēj neviens tos nepērkot.

„Pārnākusi no skolas, mana meita vienmēr vingrinās sava sapņa piepildījumam — viņa vēlas kļūt filmzvaigzne."

AKTUĀLAIS KANADĀ